

Prinsipper og person i dekingen av asyl

En undersøkelse av NOAS, Papirløsekampanjen og
Regjeringens synspunkter rundt lengeværende asylsøkere, og deres
gjennomslag i tre norske aviser

Anna M. Grøndahl Larsen

Masteroppgave i medievitenskap

Institutt for medier og kommunikasjon

Det humanistiske fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Vår 2012

Sammendrag

Denne oppgaven har som formål å belyse hvorvidt nyhetsdekningen av asylsaker der enkeltpersoner står i sentrum gir rom for synspunkter på et mer overgripende politisk og prinsipielt nivå. Oppgaven belyser hvordan NOAS og Papirløsekampanjen på den ene siden, og Regjeringen på den andre argumenterer rundt lengeværende asylsøkere, og undersøker i hvilken grad deres synspunkter og argumenter kom gjennom i to nyhetssaker om lengeværende asylsøkere. Analysen viser hvordan de to partene har diametralt ulike forståelser av tematikken. NOAS og Papirløsekampanjen vektlegger den vanskelige livssituasjonen lengeværende asylsøkere befinner, og foreslår løsninger som vil gjøre at gruppen av personer kan få opphold i Norge. Regjeringen vektlegger at personene det er snakk om oppholder seg ulovlig i Norge, og foreslår løsninger som vil gjøre at flere returnerer til hjemlandet og at færre asylsøkere uten behov for beskyttelse kommer til Norge. Både NOAS og Papirløsekampanjen på den ene siden, og Regjeringen på den andre lyktes til en viss grad i å nå gjennom med disse synspunktene i nyhetsdekningen av de to sakene. Samtidig viser analysen at mediene i stor grad fokuserte på de involverte personene, deres følelser og deres privatliv, og at noe av dette fokuset overskygget for et mer overgripende sakfokus.

Abstract

This thesis aims to shed light on the extent to which news stories about individual asylum seekers allow for viewpoints on a thematic and political level. The study illustrates the viewpoints taken by the interest organization Norwegian Organisation for Asylum Seekers (NOAS) and the campaign “No one is illegal” on the one side, and the Norwegian Government on the other, in relation to irregular immigrants, and explore to what extent their viewpoints became a part of the media coverage of two news stories about irregular immigrants. The thesis reveals stark contrasts in how they understand these issues. NOAS emphasizes the difficult conditions irregular immigrants are living under, and suggest solutions that can give them a residence permit in Norway. The Government on the other hand emphasizes the fact that irregular immigrants are living in Norway illegally, and suggests solutions that will make more asylum seekers whose application is rejected return to their home country. Both of the actors succeeded to some extent getting their viewpoints through in the media news coverage. At the same time the analysis shows that the coverage also was heavily focused on the individuals involved in the news stories, their emotions and their private life, and that this focus may have overshadowed a more thematic coverage.

Forord

Oppgaven er skrevet i tilknytning til forskningsprosjektet *Mediation of Migration (MoM)*. Prosjektet er ledet av Institutt for Medier og Kommunikasjon ved Universitetet i Oslo.

Mine veiledere Tine Ustad Figenschou og Audun Beyer fortjener begge en stor takk. Tine, du var til stor hjelp i startfasen av arbeidet med oppgaven, og hjalp meg til å forstå hvordan jeg kunne gripe an temaet. Audun, takk for at du alltid har tatt deg god tid, for nyttige innspill og ikke minst for veldig god hjelp til å strukturere teksten. Takk til dere begge for at jeg har gått fra veiledningsmøtene med nye ideer og innfallsvinkler.

Jeg vil også takke Kjersti Thorbjørnsrud som har bidratt med kommentarer til oppgaven.

Informantene i NOAS fortjener også en stor takk for å ha tatt seg tid til å stille til intervju.

Til gjengen på IMK: tusen takk for to fine år sammen! Takk for sosiale avbrekk på og utenfor IMK, for quiz-pauser, sene kvelder og dårlig masterhumor. En spesiell takk til Monica, Hanna, Cathrine, May Tone og Marit.

Sist, men ikke minst: Knut, tusen takk for tålmodighet og støtte, og for at du alltid har noen oppmuntrende ord på lur.

Anna M. Grøndahl Larsen

Oslo, 9. mai 2012

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	iii
Forord	v
Innholdsfortegnelse	vii
1. Innledning	1
1.1 To nyhetssaker om lengeværende asylsøkere.....	1
1.2 Oppgavens studieobjekt	3
1.3 Problemstilling og relevans	4
1.4 Oppgavens oppbygning	7
2. Bakgrunn	9
2.1 NOAS og Papirløse kampanjen.....	9
2.2 Innvandring og innvandringsregulering	9
2.3 Grunnlaget for asyl – en kort gjennomgang	10
2.4 Papirløs, ulovlig innvandrer eller returnekter?	12
2.5 Tidligere forskning på medier og minoriteter.....	14
3. Teoretiske perspektiver	17
3.1 Strategisk kommunikasjon	17
3.1.1 Hva er strategisk kommunikasjon?.....	18
3.1.2 Interesseorganisasjoner, politiske partier og strategisk kommunikasjon.....	19
3.2 Tolkningsrammer	19
3.2.1 Hva er tolkningsrammer?	20
3.2.2 Rammeanalyse – valg av analysemodell	23
3.2.3 Medienes samfunnsrolle – tolkningsrammenes betydning.....	24
3.3 Samspillet mellom strategiske aktører og journalister	25
3.3.1 Nyhetskriterier og medierammer.....	26
4. Metodiske tilnærminger	29
4.1 Oppgavens metodiske design	29
4.1.1 Empirisk analyse av tolkningsrammer	31

4.2 Kvalitative intervjuer.....	32
4.2.1 utfordringer ved de kvalitative intervjuene.....	33
4.3 Kvalitativ analyse av aktørens tolkningsrammer.....	34
4.3.1 Fremgangsmåte i den kvalitative rammeanalysen.....	35
4.4 Kvantitativ innholdsanalyse	36
4.4.1 Hva er kvantitativ innholdsanalyse?.....	36
4.4.2 Valg av medier og type medieinnhold.....	38
4.4.3 Tidsperiode og utvalgsriterier.....	39
4.4.4 Variabler og kategorier.....	39
4.5 Analysens kvalitet	41
5. Mediestrategier i enkeltsaker	43
5.1 Formålet med å kommunisere mot media	43
5.2 Prinsipielle synspunkter og enkeltsaker	44
5.3 Mediestrategier i de to sakene	47
5.3.1 Maria Amelie-saken	48
5.3.2 Saken om de sultestrikkende etiopierne.....	49
6. Aktørens saksspesifikke tolkningsrammer.....	53
6.1 Problemdefinisjoner	54
6.2 Årsaksforklaringer.....	55
6.3 Løsningsforslag og appell til moral og prinsipper.....	56
6.4 Fra kvalitativt identifiserte tolkningsrammer til variabler.....	61
6.4.1 «Papirløserammen»	62
6.4.2 «Likebehandlingsrammen»	64
7. Avisenes dekning	67
7.1 Omfang og kildebruk.....	68
7.1.1 Dekningens omfang – artikler, forsidehenvisninger og plassbruk	68
7.1.2 Kilder.....	70
7.2 Saksspesifikke rammelementer	72
7.2.1 Papirløses situasjon – Papirløsekampanjens problemdefinisjon	73
7.2.2 Pull-effekt – Regjeringens årsaksforklaring	74
7.2.3 Beskyttelsesbehov eller opphold på humanitært grunnlag	75
7.2.4 Likhet for loven og rettferdighet – appell til moral og prinsipper.....	77

7.2.5 Restriktiv asylpolitikk vs. liberal asylpolitikk - løsningsforslag	78
7.2.6 Regularisering av opphold vs. retur til hjemlandet - løsningsforslag.....	80
7.2.7 Muligheten for å skifte kø - løsningsforslag.....	81
7.2.8 Hvilke perspektiver kom gjennom i dekingen?.....	82
7.2.9 Ble tematikken satt på dagsorden mer generelt?	86
7.3 Saksfokus og personfokus i dekingen	87
7.3.1 Personfokuset i dekingen.....	88
7.3.2 Oppsummering - saksfokus og personfokus.....	89
8. Konklusjon.....	93
8.1 Saksspesifikke rammer og mediekonvensjoner.....	93
8.2 Balanse mellom sak og person	96
Litteraturliste.....	99
Vedlegg 1 - Dokumenter benyttet i den kvalitative tolkningsrammeanalysen	107
Vedlegg 2 - Variabler til den kvantitative innholdsanalysen.....	111

1. Innledning

På de fleste samfunnsområder finnes ulike aktører som konkurrerer med hverandre i å nå gjennom med sine perspektiver, synspunkter og forståelser i media. Hvilke av disse perspektivene som når gjennom i mediene kan ses som et resultat av en forhandling mellom samfunnsaktører og journalister (Gamson og Modigliani 1989:6, de Vreese 2003:24). Det betyr at aktører som ønsker å nå ut med sine synspunkter i media både må forholde seg til andre aktører og deres synspunkter og perspektiver, og til journalistiske konvensjoner knyttet til utvelgelse og bearbeidelse av stoff. Norske medier tar gjerne utgangspunkt i enkeltpersoner når de dekker asyltematikken (se blant annet Lindstad og Fjeldstad 1999). Spørsmålet som stilles i denne oppgaven er om dekningen av asylsaker der enkeltpersoner står i sentrum gir rom for synspunkter, perspektiver og forståelser som ser enkeltsakene i lys av en mer overgripende tematisk, politisk og prinsipiell kontekst, og i så fall hvilke aktørers perspektiver og synspunkter som når gjennom.

1.1 To nyhetssaker om lengeværende asylsøkere

Vinteren 2011 dukket det opp to saker i norske medier som omhandlet asylsøkere uten oppholdstillatelse. Kvelden 12. januar 2011 ble den lengeværende asylsøkeren Maria Amelie pågrepet og fengslet av politiet. Et halvt år tidligere, i september 2010, hadde Maria Amelie gitt ut boken «Ulovlig norsk», en bok som omhandlet hennes liv i Norge uten oppholdstillatelse. Utlendingsnemnda (UNE) hadde nå avslått asylsøknaden hennes, og hun ble arrestert i påvente av deportasjon til Russland. Det negative vedtaket på Maria Amelies søknad, og den forestående utsendelsen ble på ingen måte forbigått i stillhet. Saken eksploderte i norske medier og mange ga sin støtte til Maria Amelie. Vanlige mennesker, interesseorganisasjoner og sentrale politikere i posisjon og opposisjon stilte seg kritiske til vedtaket og den forestående utsendelsen av Maria Amelie. Det ble arrangert fakkeltog til støtte for Maria Amelie flere steder. Hennes sympatisører pekte blant annet på at hun var en ressurs for Norge, at hun kom til Norge som barn og at det var i Norge hun hadde skapt seg et liv. Arbeiderpartiets (Ap) talspersoner i Regjeringen stilte seg imidlertid bak vedtaket og fengslingen av Maria Amelie. De påpekte at de ikke ønsket å blande seg inn i utlendingsmyndighetenes vedtak i enkeltsaker, men at personer som fikk avslag på sine asylsøknader måtte forlate landet. Slik var den generelle praksisen, og slik skulle det også være for Maria Amelie. Samtidig oppsto det uenigheter internt i Regjeringen, der sentrale politikere fra Sosialistisk Venstreparti (SV) argumenterte for tiltak som kunne gjøre at Maria

Amelie fikk bli i Norge. Men Regjeringen, med Arbeiderpartiet i spissen, sto på sitt. I tråd med utlendingsmyndighetenes vedtak ble Maria Amelie sendt ut av Norge. Det oppsto imidlertid en større debatt rundt mulige løsninger på saken, der hoveddiskusjonen etter hvert gikk på hvorvidt Maria Amelie kunne søke arbeidstillatelse i Norge, uten å måtte forlate landet. I og med at hun etter fengslingen hadde fått jobbtilbud fra Teknisk Ukeblad mente blant annet sentrale SV-politikere at dette burde la seg gjøre. Arbeiderpartiet på sin side mente at asyl og arbeid måtte skilles klart fra hverandre, og at det eventuelt kunne gjøres endringer i lovverket som gjorde at hun fikk søke arbeidstillatelse fra Russland, til tross for at hun hadde oppholdt seg ulovlig i Norge. Det var det sistnevnte som ble resultatet. Maria Amelie ble sendt ut av Norge, men fikk etter hvert muligheten til å søke om arbeidstillatelse fra Russland. I perioden fra Maria Amelie ble fengslet og frem til 24. januar, dagen hun satt seg på flyet til Russland, fikk saken massiv dekning i norske medier. Mye av dekningen var rettet direkte mot Maria Amelie som person, og det gikk ikke en dag uten at avisene trykket bilder av henne. Mange artikler omhandlet også hennes liv i Norge, hennes flukt fra Russland, og hennes frykt for å returnere til hjemlandet. Det var altså et enormt fokus rettet mot Maria Amelie som person. I etterkant av saken ble det rettet kritikk mot måten mediene hadde dekket den på. Flere påpekte at fokuset i dekningen hadde vært for ensidig og at mediene hadde løpt i flokk¹. Andre mente at mediene hadde bedrevet kampanjejournalistikk på vegne av Maria Amelie.

Få uker etter at Maria Amelie ble sendt ut av Norge, 7. februar 2011, startet en gruppe etiopiske asylsøkere å sultestreike i Oslo domkirke. De hadde alle fått avslag på sine asylsøknader, og ønsket nå sakene sine gjenopptatt. De hevdet at det innebar en fare for dem å returnere til Etiopia. Videre hadde flere av etiopierne, etter et opprydningsarbeid i Skattedirektoratet, mistet muligheten til å jobbe i Norge. Gruppen av etiopiere besto av personer med ulik oppholdstid i Norge. Noen hadde akkurat fått avslag på sine asylsøknader, mens andre hadde levd i Norge uten oppholdstillatelse i mange år. Felles for gruppen var imidlertid at de, i motsetning til Maria Amelie, ikke kunne tvangsreturneres til hjemlandet. Dersom de ikke valgte å dra fra Norge frivillig kunne heller ikke norske myndigheter sende de tilbake med tvang. Det var imidlertid også andre ting som kom i fokus i forbindelse med etiopiernes aksjon. For det første er sultestreik generelt sett på som et negativt virkemiddel, og flere stilte seg dermed kritisk til formen på aksjonen deres. Videre oppsto det spørsmål rundt

¹ Blant annet uttaler Gunnar Bodahl-Johansen i artikkelen «Kritikk og selvkritikk av mediene i Maria Amelie-saken» at mediene løp i flokk i dekningen av Maria Amelie-saken. I samme artikkel uttaler VG-redaktør Bernt Olufsen at mediedekningen var svært følelseladd og at flere medier stilte for få kritiske spørsmål. (VG nett. Tilgjengelig: <http://www.vg.no/nyheter/innenriks/artikkel.php?artid=10013945>.)

de sanitære forholdene i domkirken, helsetilstanden til etiopierne og det faktum at det i starten var flere barn inne i kirken. Etiopiernes sultestreik ble dekket av de største norske mediene. Det oppsto imidlertid ikke det samme presset verken fra media eller fra den større offentligheten slik det gjorde i forbindelse med Maria Amelie-saken. Fordi etiopierne var en gruppe av personer fremsto heller ikke som personfokuset like massivt som i Maria Amelie-saken.

1.2 Oppgavens studieobjekt

Cirka et halvt år før de to ovennevnte sakene dukket opp i norske medier, i august 2010, ble kampanjen *“Ingen mennesker er ulovlige”* (heretter kalt Papirløse kampanjen) lansert av et titalls norske interesseorganisasjoner. Bakgrunnen for oppstarten av kampanjen var gruppen av mennesker som lever i Norge uten oppholdstillatelse, og kampanjens uttalte mål var å sette fokus på disse menneskenes livssituasjon². Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) er en av interesseorganisasjonene involvert i Papirløse kampanjen. De to nyhets sakene som dukket opp i norske medier vinteren 2011 handlet begge om asylsøkere som hadde levd i Norge i flere år uten oppholdstillatelse. Begge sakene var derfor også egnet til å illustrere den problematikken og de synspunktene Papirløse kampanjen hadde som formål å fremme, og det er liten tvil om at aktører involvert i kampanjen jobbet aktivt for å få frem bestemte sider ved temaet mens de to sakene pågikk. Men hvilke sider ved temaet ble belyst i mediene?

Spørsmålet som stilles denne oppgaven er hvorvidt dekningen i hovedsak dreide seg om de konkrete personene involvert i sakene, eller om strategiske aktører maktet å nå gjennom med mer generelle synspunkter og mer generell politikk knyttet til tematikken. Hovedfokuset er på hvilke synspunkter og perspektiver NOAS og Papirløse kampanjen jobber for å få gjennomslag for i media for, hvordan de jobbet mot media i de to sakene beskrevet over, og i hvilken grad perspektivene de ønsker å fremme finnes igjen i tre norske avisers dekning av de to sakene. NOAS fungerer i analysen som et eksempel på en interesseorganisasjon tilknyttet Papirløse kampanjen. I tillegg undersøkes også Regjeringens synspunkter og perspektiver rundt temaet, og i hvilken grad disse perspektivene kom gjennom i mediens dekning. Det er flere grunner til at jeg har valgt å inkludere Regjeringen i analysen. For det første var Regjeringen en viktig aktør i de to sakene som analyseres i denne oppgaven. For det andre er Regjeringen en aktør mye av NOAS og Papirløse kampanjens argumentasjon er rettet mot, og

² Mer informasjon om Papirløse kampanjens formål, hvilke aktører som er involvert i kampanjen osv. finnes på kampanjens hjemmesider www.papirløse.no

også den aktøren som har makt til å forme politikk og praksis på området. For det tredje innehar Regjeringen en ganske annen posisjon enn Papirløsekampanjen når det gjelder lengeværende asylsøkere. Å inkludere Regjeringen i analysen vil derfor bidra til å kaste et mer helhetlig lys over debatten på området, og muliggjør i tillegg en sammenligning mellom to aktører med helt ulike fremstillinger og forståelser av det samme temaet.

Jeg har valgt å inkludere to nyhetssaker i analysen. Det er flere grunner til at de to sakene er valgt. De to sakene kom tett i tid, og var samtidig egnet til å illustrere den tematikken Papirløsekampanjen ønsket å sette på dagsorden. Videre er begge sakene eksempler på nyhetssaker som tar utgangspunkt i enkeltpersoner, og de er derfor også egnet til å belyse hvorvidt prinsipielle og politiske perspektiver og synspunkter når gjennom i deknningen av enkeltsaker. Til slutt finnes det, som jeg var inne på over, noen ulikheter mellom sakene som kan ha bidratt til ulike utfordringer for de strategiske aktørene, og et noe ulikt fokus i deknningen av sakene.

1.3 Problemstilling og relevans

Hvilke temaer mediene belyser, hvilke aktører som når frem i mediene, og hvordan mediene vinkler ulike temaer og saker vil være av betydning for folks forståelse av et felt. For aktører som ønsker å fremme bestemte forståelser av temaer for slik å påvirke beslutninger, handlinger og politikk i bestemte retninger kan derfor mediedekning være av avgjørende betydning (Ihlen 2009:69-70). Videre er moderne medier tillagt en demokratisk samfunnsrolle, der idealet er at journalistikken skal gi samfunnsborgere bakgrunn for egne meninger og grunnlag for å fatte demokratiske valg (Eide 2001:26). Dette innebærer blant annet at mediene har en oppgave å fylle når det gjelder hvilke temaer, synspunkter, perspektiver og fremstillinger som når ut til en større offentlighet (Todal Jenssen og Aalberg 2007:245-246). Hvilke sider ved asylfeltet som kommer frem i mediens dekning, hvilke aktører som får komme til ordet, og hvorvidt mediene dekker mer prinsipielle synspunkter og overgripende temaer i saker som omhandler enkeltpersoner blir således av betydning. Fordi asylsøkere og asyl er temaer mange ikke kjenner personlig, kan medieinnholdets makt til å forme mottakernes forståelser av temaet også å bli av større betydning enn for andre temaer mottakerne har personlig kjennskap til (Waldahl 2001:233, Figenschou 2004:35).

Nyhetsmedier er tillagt en demokratisk samfunnsrolle, men er samtidig private bedrifter med egne konvensjoner og virkemåter i forhold til *hva* som betraktes som nyheter, og for *hvordan* hendelser omdannes til nyhetssaker (Eide 2001:30). Et kjennetegn ved

mediene er at de i dekingen av ulike saker gjerne trekker frem konkrete enkeltpersoner som bidrar til å personifisere nyhetsstoffet. Ser en på norske mediers deking av asyltematikk er dette trekket tydelig. Det er her gjerne konkrete enkeltskjebner som danner utgangspunkt for dekingen. En slik personifisering av stoffet kan blant annet bidra til å skape identifikasjon hos publikum, og å gjøre abstrakte temaer med konkrete (Allern 2001a:32). Dersom dette individfokuset overskygger for mer saksorienterte sider ved temaer kan det imidlertid forstås som problematisk. Tidligere studier har blant annet vist at medienes deking av konkrete utvisningssaker i mindre grad berører prinsipper og politikk knyttet til innvandring og asyl (Lindstad og Fjeldstad 1999:111-122, Brune 2008:38-42). Sakene jeg har valgt å analysere her dreier seg om konkrete enkeltpersoner, og dekingen vil derfor i større eller mindre grad handle om disse personene. Spørsmålet blir imidlertid om sakene også ble dekket i lys av de prinsipielle og politiske synspunktene NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen fremhever i diskusjoner rundt tematikken. Videre er det ikke uten betydning *hvilke* av de to aktørenes synspunkter og virkelighetsbeskrivelser som kom gjennom i dekingen. Blant annet har studier av innvandrere og minoriteter i nordiske medier vist at det ofte er myndighetenes fremstillinger som kommer frem i dekingen av asyl- og innvandringsspørsmål (Brune 1998:37 og Bakke 2005:79). Et sentralt spørsmål blir således hvilke aktører og hvilke sider ved de strategiske aktørenes fremstillinger som kom frem i dekingen av de to sakene.

Jeg har ut fra dette formulert følgende problemstilling:

Hvilke synspunkter og argumenter fremhever NOAS/Papirløsekampanjen og Regjeringen i tilknytning til lengeværende asylsøkere, og i hvilken grad kom disse synspunktene gjennom i Aftenposten, VG og Dagsavisens nyhetsdeking av Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke?

For å besvare problemstillingen er det hensiktsmessig å dele undersøkelsen inn i flere steg. NOAS og Papirløsekampanjen er hovedfokus for oppgaven. Jeg ønsker derfor innsikt i hva de ønsker å oppnå ved å kommunisere mot media, samt hvordan de forholder seg til nyhetssaker som tar utgangspunkt i enkeltpersoner, både generelt og mer spesielt i tilknytning til de to sakene som analyseres her. Videre fordrer problemstillingen at jeg undersøker de spesifikke synspunktene og perspektivene NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen vektlegger i tilknytning til lengeværende asylsøkere. For å besvare problemstillingen er det til slutt nødvendig å foreta en analyse av de tre avisenes deking, med fokus på hvorvidt de

strategiske aktørenes synspunkter ble en del av denne dekningen. Hovedproblemstillingen er derfor operasjonalisert gjennom fire underproblemstillinger:

a) Hva er formålet med NOAS og Papirløsekampanjens kommunikasjon mot media, og hvordan forholder de seg til nyhetssaker der enkeltpersoner står i sentrum?

Denne første underproblemstillingen besvares i kapittel 5 ved hjelp av kvalitative intervjuer med ansatte i NOAS. Formålet er å få innsikt i hva NOAS og Papirløsekampanjen ser som formålet med å kommunisere mot media, samt hvordan de forholder seg til nyhetssaker der enkeltpersoner står i fokus både generelt og mer spesielt i tilknytning til Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. Ved å undersøke hva NOAS og Papirløsekampanjen ønsker å oppnå ved å kommunisere mot media, og hva slags informasjon de ønsker å nå ut med danner undersøkelsen et bakteppe for analysen av de spesifikke synspunktene NOAS og Papirløsekampanjen fremhever på området (underproblemstilling b), samt analysen av mediernes dekning av sakene (underproblemstilling c).

b) Hvilke synspunkter fremhever Papirløsekampanjen/NOAS på den ene siden og Regjeringen på den andre siden i tilknytning til lengeværende asylsøkere?

Denne underproblemstillingen besvares i kapittel 6. For å få innsikt i hvilke spesifikke synspunkter NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen fremhever i tilknytning til temaet lengeværende asylsøkere gjøres en kvalitativ rammeanalyse basert i hovedsak på dokumenter, men supplert med kvalitative intervjuer. Formålet her er å tydeliggjøre hvilke synspunkter NOAS og Papirløsekampanjen på den ene siden og Regjeringen på den andre fremhever i tilknytning til lengeværende asylsøkere, og hvordan disse synspunktene til sammen danner to ulike virkelighetsforståelser. Den kvalitative rammeanalysen fungerer for det første som en selvstendig analyse av synspunktene og argumentasjonen partene vektlegger i tilknytning til temaet. For det andre danner analysen av aktørenes synspunkter grunnlag for besvarelsen av underproblemstilling c og d.

c) I hvilken grad kom Papirløsekampanjen/NOAS og Regjeringens synspunkter gjennom i Aftenposten, VG og Dagsavisens nyhetsdekning av Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke?

Denne underproblemstillingen besvares i kapittel 7 ved hjelp av kvantitativ innholdsanalyse av nyhetsartikler i Aftenposten, VG og Dagsavisen. På bakgrunn av den kvalitative analysen av Papirløsekampanjen/NOAS og Regjeringens saksspesifikke rammer danner jeg variabler

som fanger inn om de sidene ved tematikken de fremhever ble en del av avisenes dekning av Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. Denne delen av analysen vil bidra til å besvare i hvilken grad de to partenes synspunkter kom gjennom i dekningen, og hvorvidt en av de to partenes synspunkter dominerte.

d) *Dominerte personfokuset i dekningen, eller var det også rom for et mer overgripende saksfokus?*

Også denne underproblemstillingen besvares i kapittel 7 ved hjelp av den kvantitative innholdsanalysen. Hensikten er å belyse hvorvidt temaet lengeværende asylsøkere blir tatt opp på et mer overordnet og tematisk nivå, eller om dekningen i hovedsak dreide seg om enkeltpersonene involvert i de to sakene uten at det reises større politiske spørsmål. Tre indikatorer belyser sakfokuset og personfokuset i dekningen. For det første benyttes analysen av de saksspesifikke rammene til å belyse hvorvidt dekningen tok opp mer prinsipielle og politiske sider ved temaet. For det andre undersøkes graden av personfokus i dekningen. For det tredje undersøkes hvorvidt avisene trykket andre artikler om tematikken i perioden, og hvilke synspunkter som kom gjennom i disse. Til sammen danner de tre indikatorene et bilde av forholdet mellom et saksfokus og et personfokus i dekningen, og bidrar samtidig til å belyse hvorvidt det var en bredde av perspektiver og innfallsvinkler i dekningen.

1.4 Oppgavens oppbygning

Kapittel 2 starter med en kort gjennomgang av innvandring og innvandringsregulering i Norge. Jeg belyser så asylsøkerprosessen og grunnlaget for å få asyl. Videre diskuterer jeg begrepsbruken rundt personer uten opphold i Norge, og forklarer hvorfor jeg har valgt å bruke begrepet lengeværende asylsøkere. Til slutt i kapitlet går jeg gjennom tidligere forskning om medier og innvandring, og plasserer oppgaven i lys av den tidligere forskningen på feltet. I kapittel 3 presenteres oppgavens teoretiske rammeverk. Jeg kommer først inn på fagfeltet strategisk kommunikasjon, og klargjør hensikten med organisasjoners kommunikasjon med omgivelsene. Videre redegjør jeg for og diskuterer tolkningsrammebegrepet. Jeg diskuterer hvordan og hvorfor rammebegrepet er egnet til å belyse oppgavens problemstilling, og hvorfor jeg har valgt å benytte Entmans definisjon av begrepet i analysen. Jeg kommer her også inn på tolkningsrammenes betydning i lys av medienes rolle i demokratiet, og belyser hvordan strategiske aktører må forholde seg til journalistiske virkemåter når de kommuniserer mot media. I kapittel 4 presenteres de metodiske verktøyene benyttet i oppgaven. Jeg starter

med presentere oppgavens metodiske design, før jeg går gjennom de ulike metodiske tilnærmingene benyttet for å besvare oppgavens problemstilling og diskuterer styrker og svakheter ved disse. Kapittel 5, 6 og 7 er analysekapitler. I kapittel 5 belyses hvordan NOAS og Papirløsekampanjen forholder seg til enkeltsaker, og hva de ønsker å nå ut med i tilknytning til slike saker både generelt og spesielt i forhold til Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. I kapittel 6 analyserer jeg, ved hjelp av tolkningsrammebegrepet, synspunktene NOAS og Papirløsekampanjen på den ene siden og Regjeringen på den andre fremhever i tilknytning til temaet lengeværende asylsøkere. Analysen er basert på Entmans (1993:52) definisjon av rammebegrepet, og hensikten er å vise hvordan de to partene presenterer problemer, årsaker og løsninger, samt appellerer til prinsipper og moral i sin argumentasjon. I slutten av kapittelet viser jeg hvordan de kvalitativt identifiserte saksspesifikke tolkningsrammene omdannes til kodbare variabler til den kvantitative innholdsanalysen. I kapittel 7 presenterer jeg funnene fra den kvantitative innholdsanalysen av Aftenposten, VG og Dagsavisens nyhetsdekning av de to sakene. Formålet er for det første å belyse i hvilken grad NOAS/Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter og forståelser kom gjennom i avisenes dekning. Videre er formålet å belyse i hvilken grad dekningen var saksfokusert eller i hovedsak dreide seg om enkeltpersonene involvert i de to sakene. I kapittel 8 konkluderer jeg på oppgavens problemstilling, og kommer med noen betraktninger rundt hvordan det metodiske og teoretiske rammeverket har bidratt til å informere studien.

2. Bakgrunn

2.1 NOAS og Papirløsekampanjen

NOAS ble stiftet i 1984, og er i dag hovedsakelig finansiert ved hjelp av statlig støtte. Organisasjonen har som formål å ivareta asylsøkeres rettssikkerhet, og omtaler seg selv som en vaktbikkje for asylsøkere. Organisasjonen har i dag 12 ansatte. I følge organisasjonens vedtekter er dens oppgave ”å bistå juridisk eller velferdsmessig personer som søker eller har asyl og beskyttelse i Norge. NOAS skal også engasjere seg i flyktningpolitiske spørsmål og holdningsskapende arbeid mot rasisme og fremmedfrykt” (NOAS 2011a). Det er i hovedsak den andre delen av NOAS’ uttalte formål som skal belyses her, nemlig det som omhandler flyktningpolitikk og holdningsskapende arbeid.

NOAS fungerer i denne oppgaven som et eksempel på en aktør involvert i Papirløsekampanjen. Papirløsekampanjen ble som nevnt startet høsten 2010 og består av en rekke norske interesseorganisasjoner med formål om å sette søkelys på gruppen av personer som lever i Norge uten oppholdstillatelse. Av aktører involvert i kampanjen er blant annet Amnesty International Norge, Antirasistisk senter, Norsk folkehjelp og Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF). Fordi de ulike interesseorganisasjonene involvert i kampanjen har ulik profil, og derfor også vil ha noe ulike prioriteringer og måter å jobbe på har jeg sett det som hensiktsmessig å velge én organisasjon som fungerer som eksempel på en organisasjon tilknyttet Papirløsekampanjen.

2.2 Innvandring og innvandringsregulering

De fleste epoker i verdenshistorien har vært preget av at folkevandringer, der folk av ulike årsaker har forflyttet seg fra ett område til et annet. Hvilke områder folk har dratt fra og til har endret seg opp gjennom historien. Dagens økonomiske og velferdsmessige gap mellom den fattige og rike delen av verden har gitt bestemte mønstre for forflytningen. Samtidig har moderne nasjonalstater selvbestemmelsesrett over sine territorier, og kan derfor kontrollere inn- og utvandringen fra landene (Vevstad 2010:21-25). Det er en vanlig oppfatning i Europa i dag at innvandringskontroll, av sosiale og økonomiske grunner, er nødvendig. Innvandringen forbindes ofte med en økonomisk byrde for landene som tar i mot innvandrerne. I Norge har blant annet de velferdsstatlige hensynene vært viktige i premisser eller begrunnelser for å innføre sterkere kontroll med innvandringen. “Innvandringsstoppen” i Norge fra 1975 markerer starten på en restriktiv innvandringskontroll som føres også i dag

(Brochmann 2007:25). Fra slutten av 1970-tallet begynner innvandringsmønsteret å endre seg, og antallet asylsøkere eller flyktninger øker. Tidligere hadde norske myndigheter kunne avgjøre på forhånd hvor mange flyktninger en skulle ta i mot (kvoteflyktninger). Nå begynte individuelle asylsøkere, eller såkalte ad hoc-flyktninger, å komme til Norge på egenhånd. Utover på 1980-tallet overgikk antallet individuelle flyktninger for første gang antallet kvoteflyktninger (Brochmann og Kjeldstadli 2008:214). Asyl og asylsøkere var gjenstand for stor politisk debatt på 1980- og 90-tallet, blant annet som følge av de nevnte økonomiske og velferdsmessige konsekvensene. Generelt kan synet på asylsøkere og flyktninger sies å være karakterisert av at gruppen ses som en byrde for landene de kommer til. Dette i kontrast til blant annet arbeidsinnvandrere som innehar etterspurt arbeidskraft, og som i større grad er ønsket og som ses som en ressurs (Brochmann og Kjeldstadli 2008:268).

Nasjonaltater har altså muligheten til å innføre ulike kontrollmekanismer for å begrense innvandringen. Samtidig har Norge, sammen med andre land, undertegnet avtaler og konvensjoner som fører med seg forpliktelser i forhold til blant annet menneskerettigheter, og som innebærer grenser for hvordan kontrollen av innvandrere kan håndheves av den enkelte nasjon (Brochmann 1997:11, 17-18). Flyktningkonvensjonen av 1951 definerer blant annet hvem som skal anses som flyktninger, samt hvilke rettigheter de som etter konvensjonen defineres som flyktninger skal ha. En av de viktigste rettighetene her er retten til ikke å bli returnert til områder der ens liv eller sikkerhet vil stå i fare. En slik fare innebærer blant annet frykt for forfølgelse på bakgrunn av rase, religion eller politisk oppfatning. Dersom vedkommende ikke har krav på beskyttelse etter Flyktningekonvensjonen kan han eller hun allikevel ha krav på beskyttelse etter andre internasjonale konvensjoner, som Den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD), torturkonvensjonen og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter. I praksis betyr det at dersom asylsøkeren risikerer dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig behandling, uten at dette nødvendigvis skyldes rase, religion eller politisk oppfatning, vil vedkommende allikevel ha rett til beskyttelse (St.meld.nr. 9:2010).

2.3 Grunlaget for asyl – en kort gjennomgang

Personer som kommer til Norge for å søke asyl henvender seg til først personlig til politiet for å melde fra om at de ønsker å søke asyl. Når søkeren så har henvendt seg til politiet blir han eller hun flyttet til Refstad transittmottak. Asylsøkeren får så et intervju med Utlendingsdirektoratet (UDI) der vedkommende kan forklare årsakene til at han eller hun søker asyl (NOAS 2010). UDI behandler asylsøknadene, og avgjør om søknaden skal

resultere i oppholdstillatelse eller ikke. Mens det i 2009 var i overkant av 17 000 personer som søkte asyl i Norge, var antallet i 2010 gått ned til i overkant av 10 000 personer. I 2010 fikk over 5000 personer opphold i Norge på bakgrunn av sine asylsøknader (UDI 2011).

Asylsøkere kan få opphold i Norge på grunnlag av at det foreligger et behov for beskyttelse, eller ved å bli gitt opphold på humanitært grunnlag. For å få opphold av beskyttelsesgrunner må saken vurderes dit hen at asylsøkeren har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av politisk oppfatning, rase, nasjonalitet, religion eller medlemskap i en sosial gruppe, eller stå i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig og nedverdiggende behandling eller straff i hjemlandet (UDI 2009). Dersom UDI mener det ikke foreligger et behov for beskyttelse skal det videre vurderes om det foreligger sterke menneskelige hensyn eller en særlig tilknytning til Norge, som gjør at asylsøkeren kan få opphold på humanitært grunnlag. For å avgjøre om det foreligger sterke menneskelige hensyn kan det blant annet legges vekt på helsemessige forhold, om vedkommende er enslig mindreårig, eller om det er sosiale eller humanitære forhold ved retursituasjonen som tilsier at det bør gis opphold på humanitært grunnlag. I en slik vurdering tas også innvandringsregulerende hensyn med i betraktningen. Innvandringsregulerende hensyn det kan legges vekt på er blant annet konsekvensene for omfanget av søknader på lignende grunnlag og de samfunnsmessige konsekvensene. Generelt skal det gjøres en helhetsvurdering der både de menneskelige og de innvandringsregulerende hensynene tas med i betraktningen. Videre skal det føres en restriktiv praksis overfor personer som har oppholdt seg ulovlig i Norge, og som ikke har dratt frivillig innen utreiseplikten (Vevstad 2010:302, 322). I praksis vil det blant annet si at ulovlig opphold ikke regnes med i vurdering av tilknytningen til riket. En slik praksis får konsekvenser for gruppen av lengeværende asylsøkere som nettopp har blitt værende i Norge uten oppholdstillatelse.

Asylsøkere som får avslag på sin søknad etter at UDI har behandlet den kan klage. Saken behandles da på nytt av UDI. Dersom UDI ikke endrer vedtaket blir klagesaken behandlet av Utlendingsnemda (UNE). Vedtak som fattes av UNE er endelige, og kan ikke påklages. Asylsøkere som har fått endelig avslag på sine asylsøknader må returnere til hjemlandet innen en fastsatt utreisefrist. Personer som ikke reiser ut av landet frivillig, og innenfor utreisefristen kan uttransporteres med tvang av politiet. I bestemte tilfeller kan også asylsøkeren utvises fra Norge. En utvisning innebærer at man ikke kan reise inn i Norge igjen på minimum to år. Innreiseforbudet kan imidlertid vare i mer enn to år, og kan også gjøres permanent (Vevstad 2010:445-446). Et grunnlag for utvisning kan være at man ikke har reist

innen den fastsatte utreisefristen og/eller bevisst har gått under jorden for å unngå å måtte reise ut av landet (Vevstad 2010:425-427).

2.4 Papirløs, ulovlig innvandrer eller returnekter?

Jeg har i denne oppgaven valgt å bruke begrepet lengeværende asylsøkere for å beskrive en bestemt gruppe av personer. Jeg skal i dette avsnittet derfor definere nærmere hvordan jeg forstår og benytter begrepet. Begreper som benyttes for å definere asylsøkere, innvandrere eller andre grupper er aldri nøytrale (Barker 2008:225, 249). Det råder derfor uenighet om hvilke begreper som er best egnet til å betegne gruppen det her er snakk om. Jeg redegjør derfor også for deler av diskusjonen rundt begrepsbruken.

Begrepet *lengeværende asylsøkere* viser i denne oppgaven til asylsøkere med endelig avslag på sine asylsøknader som har blitt værende i Norge heller enn å returnere til hjemlandet, og som derfor lever i Norge uten oppholdstillatelse. Mens *asylsøkere* er personer som søker asyl i Norge, som venter på å få sine asylsøknader behandlet eller som venter på å returnere til hjemlandet, er en lengeværende asylsøker en som har blitt værende i Norge uten oppholdstillatelse. Dette innebærer blant annet at gruppen består av mennesker som har bodd og oppholdt seg i Norge i flere år. Å oppholde seg i Norge uten oppholdstillatelse anses som brudd på utlendingsloven. Felles for en del lengeværende asylsøkere er at de er såkalt ureturnerbare. For de fleste innebærer dette at norske myndigheter ikke kan returnere de med tvang til hjemlandet dersom de ikke returnerer frivillig. Dette er blant annet tilfellet for Etiopia, som ikke tar i mot egne borgere som returneres med tvang, og som Norge derfor ikke har kunnet lage en returavtale med³. For en mindre gruppe gjelder at det er vanskelig å returnere til hjemlandet selv om de skulle ønske det, blant annet som følge av at det er vanskelig å skaffe nødvendige dokumenter for innreise til et område, eller fordi et område er fysisk blokkert (NOAS 2011b, Papirløsekampanjen 2010a). Lengeværende asylsøkere slik de er definert over, er utgangspunktet for Papirløsekampanjen. Papirløsekampanjen benytter imidlertid begrepet «papirløse» når de omtaler gruppen av mennesker i Norge uten oppholdstillatelse. «Papirløse»-begrepet har imidlertid blitt kritisert og det har oppstått debatt rundt hvilke begreper som er best egnet til å beskrive gruppen. Denne debatten kan ses som del av en større «konkurrans» mellom blant andre Regjeringen og Papirløsekampanjen for å nå gjennom med sin versjon av virkeligheten i offentligheten. For det første er det blitt påpekt at papirløse er mennesker uten papirer i det hele tatt, og uten noen form for tilknytning til

³ 26. januar 2012 undertegnet Norge en avtale om retur med Etiopia. Fra og med 15. mars 2012 vil Norge kunne tvangsreturnere Etiopiere med endelig avslag som ikke har returnert frivillig innen utreisefristen.

noen nasjon. Det hevdes at det dermed er misvisende å bruke begrepet om mennesker som er statsborgere i et land, og som blant annet har et pass⁴. Regjeringen på sin side har heller brukt begrepet «ulovlige innvandrere» og «ulovlig opphold» i sin omtale av menneskene det her er snakk om. I en kronikk i Aftenposten 24. oktober 2011 introduserer imidlertid statssekretær i Justisdepartementet Pål K. Lønseth begrepet «returnektere».⁵ Her skriver han blant annet «Personer som får avslag på sin asylsøknad skal reise hjem. De som ikke gjør det er returnektere og selv ansvarlig for sin situasjon.» og videre «Men så er det altså en gruppe mennesker – returnekterne - som nekter å forholde seg til avslaget på asylsøknaden og blir i Norge, ofte i år etter år, til tross for at de ikke har beskyttelsesbehov» (Pål K. Lønseth 24.11.2011). Lønseth setter i kronikken begrepet «returnektere» opp mot begrepet «papirløse», og hevder at betegnelsen «returnektere» er mer passende, fordi dette dreier seg om mennesker som har brutt utlendingsloven ved ikke å returnere frivillig til hjemlandet etter endelig negativt vedtak på sine asylsøknader. Lønseth har senere uttalt at han tok i bruk begrepet som et svar på begrepet «papirløse» (Morgenbladet 17.2.2012). I etterkant av at Lønseths kronikk sto på trykk har begrepet «returnekter» blitt benyttet og debattert i en rekke avisartikler, og arbeiderpartipolitikere som Hadia Tajik og Grete Faremo har tatt i bruk begrepet. Fordi returnekter-begrepet ble tatt i bruk i etterkant av sakene er ikke begrepet relevant for analysen. Debatten rundt begrepene gir imidlertid et godt bilde av kampen som foregår mellom Regjeringen og blant andre NOAS og Papirløsekampanjen i forhold til hvordan gruppen av mennesker uten oppholdstillatelse bør forstås.

Begrepene man benytter for å omtale gruppen på ingen måte er likegyldig. Hvilke begreper som når ut til en større offentlighet kan blant annet bidra til å påvirke forståelsen av gruppen i denne offentligheten. Jeg har her valgt å benytte begrepet «lengeværende asylsøkere» for å distansere meg fra måten NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen betegner gruppen på. Til slutt bør det bemerkes at hovedfokuset i oppgaven er på synspunkter, og ikke på ordbruk. Jeg kommer i analysedelen inn på ordbruken der det er relevant, men det er altså ikke noe hovedformål å analysere selve ordbruken i form av hvilken betydning den har for hvordan gruppen av mennesker det her er snakk om forstås.

⁴ Innvandringspolitiske talsperson i FrP Morten Ørsak Johansen fremmet blant annet dette synet på seminaret "Hvorfor (ikke) gi opphold til papirløse?" på Litteraturhuset i Oslo, 24.10.2011. Hadia Tajik fremmet det samme synet i et debattinnlegg på Dagbladet.no 12.1.2012. Se:

<http://www.dagbladet.no/2012/01/12/kultur/debatt/debattinnlegg/innenriks/asylpolitikk/19767711/>

⁵ Pål K. Lønseth sier i artikkelen *Kampen om asylet* i Morgenbladet 17.2.2012 at han selv fant opp ordet returnekter. Ved søk i Retriever på «returnekter*» kommer ingen treff opp før 24.10.2011 da Lønseths kronikk sto på trykk i Aftenposten. I etterkant av at kronikken sto på trykk finnes det en rekke artikler hvor begrepet benyttes og/eller debatteres.

2.5 Tidligere forskning på medier og minoriteter

Temaet medier og minoriteter har vært relativt lite forsket på i Norge og Norden. Antallet forskningsbidrag har riktignok økt fra slutten av 1990-tallet og utover, og et knippe studier har adressert temaet media og asylsøkere. Et fellestrekk ved flere av bidragene er at de undersøker mediens *representasjon* av asylsøkere (Horsti 2008:280, 282). Gjennom analyser av medietekster undersøkes blant annet hvordan asylsøkere fremstilles i mediene og hvilke kilder som får uttale seg i forbindelse med asylsaker og asyl- og flyktningpolitikk.

Merete Lindstad og Øivind Fjeldstad (1999:45) finner i en bredere kvantitativ undersøkelse fra 1996 at deknningen av enkeltstående asylsaker er gjennomgående sympatisk, der asylsøkere presenteres som ofre for myndighetenes overgrep. Gjennom en kvalitativ analyse av en artikkelserie i Dagbladet fra 1996 om barn i kirkeasyl konkluderer de med at mediene går langt i å bedrive en kampanje på vegne av de aktuelle asylsøkerne. Fokus er på enkeltpersonenes skjebne, og på myndighetenes håndtering og manglende medmenneskelighet i sakene. Kildene som slipper til er gjennomgående kritiske til myndighetene. Samtidig finner de at deknningen i liten grad berører eller belyser innvandringspolitiske spørsmål (Lindstad og Fjeldstad 1999:111-122). Videre undersøkes deknningen av ankomsten av serbiske asylsøkere til Norge i 1998 i syv av de største avisene i Norge. Konklusjonen er her at avisene dekker saken bredt og grundig. Dekningen tar opp ulike sider ved saken og mange ulike kilder får uttale seg. De hevder imidlertid at denne grundigheten drukner i den dramatiske presentasjonen av ankomstene. Begreper som “flyktningestrøm”, “den store bølgen” og “flylaster” bidrar til å dramatisere, og å overdrive antallet ankomster, i tillegg til at de menneskelige aspektene ved asylsøkerne forsvinner (Lindstad og Fjeldstad 1999:138-139). Disse funnene samsvarer med funn i en svensk undersøkelse fra 1993. Ylva Brune (1998:32-35) finner i en undersøkelse av deknningen av flyktninger og asylsøkere i svenske nyhetsmedier i 1993, at den generelle deknningen av innvandring og innvandringspolitikk behandler asylsøkere og flyktninger som en gruppe som representerer et problem for svenske myndigheter. Dekningen setter ikke fokus på personene bak betegnelser som “asylstrøm” og “flyktningeinvasjon”, og Brune hevder på bakgrunn av dette at deknningen bidrar til at gruppen avindivideres. Bildet endres imidlertid når det kommer til deknningen av utvisningssaker mot den enkelte. Her fremstår asylsøkeren som en person å sympatisere med. Dekningen er personorientert og konkret. Det er enkeltmenneskes kamp om oppholdstillatelse som står i sentrum, og de mer prinsipielle sidene ved innvandrings- og asylpolitikken berøres i liten grad (Brune 2008:38-42). Begge studiene

peker altså i retning av avindividualisering der det er snakk om innvandring og ankomster av asylsøkere, og sterk personorientering og sympati der det dreier seg om utvisningsvedtak mot enkeltpersoner.

Trekkene nyanseres imidlertid i en nyere studie av Lindstad og Fjeldstad (2005:19) der funnene fra 1996 sammenlignes med funn fra en undersøkelse fra 2003. Her finner de en endring i retning av at asylsøkere i større grad fremstilles som kriminelle, fremfor som sympativedkende ofre. Mens det i undersøkelsen fra 1996 fantes 32 artikler om enkeltstående saker der asylsøkeren fremstilles på en sympativedkende måte, finner Lindstad og Fjeldstad (2005:49-51) kun tre slike i undersøkelsen fra 2003. Dette ser de i sammenheng med en generelt større skepsis til asylsøkeres motiver, samt at det er vanskelig å få bekreftet eller avkreftet asylsøkernes historier. De finner også langt flere artikler om kriminelle asylsøkere i materialet fra 2003. Elisabeth Eide og Anne Hege Simonsen (2007:153) finner i en studie av deknningen av minoriteter i norsk presse gjennom hundre år de samme trekkene. Også her fremheves den generelle kriminaliseringen av, og skepsisen mot asylsøkere. Blant annet hevder Eide og Simonsen at begreper som “grunnløse asylsøkere” formidler skepsis mot asylsøkernes motiver for å komme til landet.

Flere studier har også undersøkt kildebruken i saker som omhandler flyktninger og asylsøkere. Brune (1998:37) finner at det er en myndighetsdiskurs som dominerer nyhetsdeknningen av innvandrere og flyktninger med hovedfokus på beslutninger, antall og kostnader. Lindstad og Fjeldstad (2005:96-103) finner at i deknningen som tar for seg innvandrerrelaterte temaer er det de etnisk norske kildene som dominerer. Politikere, myndighetsrepresentanter, eksperter og talspersoner for ulike organisasjoner kommer hyppigst til ordet. Det er disse som i hovedsak får uttale seg i saker som omhandler hvordan innvandrere har det, om sosiale forhold og håndtering av ulike problemer knyttet til innvandrere. Dersom innvandrerens selv kommer til ordet er det i hovedsak kun som representant for seg selv.

Et mindre antall nordiske studier har undersøkt hvilke tolkningsrammer som benyttes i mediens dekning av asylsaker. Karina Horsti (2003:47-49) har i en studie undersøkt hvilke rammer som ble benyttet i finske mediers dekning av ankomsten av en gruppe asylsøkere til Finland i 1999. Hun finner at hoveddrammen sakene ble presentert i var en trusselramme, der asylsøkerne på ulike måter presenteres som en trussel mot det finske samfunn og dets lov og orden. Videre finner hun, i samsvar med de ovennevnte studiene, at det er de finske myndighetenes perspektiver og “problemer” som kommer tydeligst til syne. Når asylsøkerne selv får komme til ordet presenteres utsagnene som deres side av saken, mens myndighetens

perspektiver presenteres som mer nøytrale fakta. Ida Bakke (2005:11, 79) undersøker i en masteroppgave hvordan asylsøkere fremstilles i norske aviser, og hvordan slike forståelsesrammer benyttes til å begrunne og legitimere gjeldende asylpolitikk. Hun finner blant annet at asylsøkere gjennomgående fremstilles som et problem. Videre er det i hovedsak myndighetspersoner som får omtale de påståtte problemene, og disse utsagnene får ofte stå uimotsagt.

Felles for denne studien og tidligere studier er blant annet undersøkelsene av kildebruken og i hvilken grad politiske synspunkter kommer gjennom i saker som omhandler enkeltpersoner. Funnene som peker i retning av at innvandringspolitiske spørsmål og prinsipper i mindre grad belyses i saker som omhandler enkeltpersoner kan slik ses som spesielt interessante. Det er imidlertid også en del ulikheter mellom studiene beskrevet over, og undersøkelsene som gjøres i denne oppgaven. Felles for bidragene over er at de fokuserer på hvordan asylsøkere og innvandrere fremstilles eller representeres i medieinnholdet. Studiene er i hovedsak basert på analyser av det endelige medieinnholdet, uten at det trekkes klare paralleller til for eksempel kildenes fremstillinger av ulike saker, medienes logikk eller samspillet mellom de to. Hverken journalistene eller kildene vies særlig oppmerksomhet, og det har blitt gjort lite for å belyse bakenforliggende prosesser som leder frem til det endelige medieinnholdet. *Hvilke* synspunkter kildene jobber aktivt og strategisk for å fremme, *hvordan* de går frem for å nå gjennom i media, og *i hvilken grad* de strategiske kildenes virkelighetsbeskrivelser manifesteres i faktisk medieinnhold, har i liten grad blitt belyst. Ved å undersøke hvilke virkelighetsbilder NOAS, Papirløse kampanjen og Regjeringen presenterer, og analysere i hvilken grad de samme virkelighetsbildene finnes igjen i mediedekningen, er formålet her å bøte på deler ved denne mangelen. Videre er formålet å bygge videre på studier av enkeltsaker ved å belyse hvorvidt mer overgripende prinsipielle, politiske og tematiske sider ved et tema kommer gjennom i nyhetsaker som omhandler enkeltpersoner.

3. Teoretiske perspektiver

Interesseorganisasjoner og politikere kan forstås som strategiske aktører med bestemte forståelser av virkeligheten de ønsker å få gjennomslag for i mediene. Hvordan kan disse virkelighetsbildene forstås og studeres, hva forsøker strategiske aktører å oppnå gjennom sin kommunikasjon, og hva skjer med de strategiske aktørenes virkelighetsbilder i møtet med journalister? Jeg skal i dette kapitlet belyse disse spørsmålene ved å presentere de teoretiske perspektivene som benyttes i oppgaven. Jeg presenterer først teori knyttet til fagfeltet strategisk kommunikasjon. Gjennomgangen har som hensikt å klargjøre hensikten og formålet ved organisasjoner kommunikasjon med omgivelsene. Deretter redegjør jeg for teori om tolkningsrammer. Redegjørelsen skal blant annet bidra til å belyse hvordan rammebegrepet kan forstås, hvorfor begrepet er relevant for oppgavens studieobjekt, rammens betydning i en større samfunnsmessig kontekst, og skillet mellom strategiske aktørers rammer og mediens rammer. Rammebegrepet fungerer som det overordnede teoretiske perspektivet i oppgaven, og vil derfor også være gjenstand for den mest omfattende gjennomgangen.

3.1 Strategisk kommunikasjon

Alle organisasjoner må forholde seg til og kommunisere med omverdenen. Det er flere årsaker til at relasjoner til omverdenen er av betydning. Generelt vil alle organisasjoner ha ulike mål de ønsker å nå, og kommunikasjon vil være et sentralt verktøy for å oppnå disse målene (Ihlen 2007:9). Fokuset for denne oppgaven er de sidene ved organisasjoners strategiske kommunikasjon som handler om å nå ut i offentligheten med bestemte synspunkter eller virkelighetsbilder⁶. Organisasjoners strategiske kommunikasjon er gjerne rettet mot en eller flere interessenter eller interessentgrupper. Interessenter kan defineres som alle individer og grupper som har avgjørende betydning for en virksomhet, og omvendt, individer og grupper som virksomheten har avgjørende betydning for. Det være seg kunder, investorer, politikere eller media (Ihlen og Robstad 2004:45-46). Jeg skal her fokusere på den strategiske kommunikasjonen rettet mot media og journalister, der formålet er å nå ut med ulike synspunkter til den større offentligheten, så vel som ulike interessentgrupper innad i

⁶ Slike prosesser er ideelt sett formet gjennom toveiskommunikasjon der organisasjoner får informasjon om sine omgivelser før, under og etter den gjennomfører ulike former for kommunikasjonstiltak (Ihlen og Robstad 2004:60). Jeg har her valgt kun å fokusere på synspunktene NOAS, Papirløse kampanjen og Regjeringen fremhever i tilknytning til et tema. Hvordan NOAS, Papirløse kampanjen og Regjeringen forholder seg til og innhenter informasjon om sine omgivelser, samt den eventuelle kommunikasjonen mellom aktører fra NOAS/Papirløse kampanjen og Regjeringen faller dermed utenfor oppgavens fokus.

denne offentligheten. I litteraturen fremheves det gjerne at strategisk kommunikasjon ikke kun dreier seg om medierelasjoner. Videre poengteres det at mediedekning ikke er det samme som påvirkning, og at mediedekning i seg selv ikke gir noen klar indikasjon på hvordan mottakerne faktisk påvirkes av medieinnholdet (L'Etang 2008:26). På den andre siden ses mediene som en av de mest sentrale symbolproduserende institusjonene i moderne samfunn, med makt til å dirigere vår oppmerksomhet i bestemte retninger, og med mulighet til å påvirke holdninger så vel som politikk (Ihlen 2009:69-70). For organisasjoner som ønsker å påvirke ulike interessenter eller interessentgruppers beslutninger og handlinger, eller å informere om ulike saker, kan mediedekning derfor være av avgjørende betydning.

3.1.1 Hva er strategisk kommunikasjon?

Det finnes en rekke definisjoner av strategisk kommunikasjon. Mens noen vektlegger de retoriske aspektene ved kommunikasjonen (Ihlen 2010) vektlegger andre definisjoner de strategiske, de ledelsesorienterte (Kim og Ni 2010) eller de maktrelaterte aspektene (Motion og Leitch 2009). I stedet for å strebe etter å finne én enhetlig og felles definisjon påpeker forskere at man heller bør spørre seg hvilke sider man ser og forstår dersom man definerer strategisk kommunikasjon på den ene eller den andre måten. En enkel deskriptiv definisjon, som vil gjelde i de fleste tilfeller, er at strategisk kommunikasjon dreier seg om organisasjoners kommunikasjon med omgivelsene (Ihlen og Robstad 2004:16). Definisjonen sier allikevel lite konkret om hva organisasjoner som bedriver strategisk kommunikasjon gjør i praksis. En annen mer konkret definisjon, som passer med interesseorganisasjoners virke, er at strategisk kommunikasjon *“involves the communication and exchange of ideas in response to, or to facilitate change”* (L'Etang 2008:18). En slik definisjon får frem at den strategiske kommunikasjonen har en hensikt, og at denne hensikten ofte innebærer å fremme bestemte interesser for å forhindre, legge til rette for eller respondere på endringer. Endringsaspektet innebærer videre at strategisk kommunikasjon handler om ønsker om, og forsøk på, å påvirke ulike aktører for å oppnå bestemte mål. Papirløse kampanjen kan sies å ha blitt startet med formål om å legge til rette for, og å bidra til bestemte endringer. Samtidig kan NOAS og Papirløse kampanjens kommunikasjon i tilknytning til de to sakene som analyseres i denne oppgaven sies å komme som en respons på endringer som ligger utenfor deres kontroll. Endringsaspektet ved definisjonen over knytter videre den strategiske kommunikasjonen til makt. Ved å kommunisere for å forhindre eller å skape endring kan formålet sies å være å utøve en form for makt gjennom å forsøke å fremme bestemte forståelser av ulike temaer eller sosiale fenomener (Motion og Leitch 2009:93-96).

3.1.2 Interesseorganisasjoner, politiske partier og strategisk kommunikasjon

Interesseorganisasjoner kan defineres som *“en gruppe individer eller organisasjoner, vanligvis formelt organisert, som forsøker å påvirke offentlig politikk”* (Thomas 2001:7-8). Ut fra en slik definisjon vil formålet med interesseorganisasjoners strategiske kommunikasjon være å påvirke politikk i bestemte retninger. I følge NOAS' vedtekter, er organisasjonens oppgave blant annet å *“(...) engasjere seg i flyktningpolitiske spørsmål og holdningsskapende arbeid mot rasisme og fremmedfrykt”* (NOAS 2011a). Videre er Papirløsekampanjens formål å sette fokus på de lengeværende asylsøkernes livssituasjon, og å påvirke til ulike endringer innen asylfeltet. Samlet kan formålet deres sies å være informere og påvirke offentligheten så vel som grupper innad i den i spørsmål som handler om asylpolitikk og lengeværende asylsøkere. Definisjonen av interesseorganisasjoner beskrevet over samsvarer slik med de sidene ved interesseorganisasjoner virke som skal belyses i denne oppgaven. Definisjonen kunne imidlertid også blitt benyttet for politiske partier. Det som skiller de to er at interesseorganisasjoner, i motsetning til politiske partier, hverken stiller til valg eller holdes offentlig ansvarlig for sin politikk (Haugsgjerd Allern 2007:13). Interesseorganisasjoner, til forskjell fra politiske partier, ønsker altså ikke makt til å direkte utøve politikken som føres, men har heller som formål å utøve innflytelse ved å bidra til å påvirke den i bestemte retninger. Når det gjelder kommunikasjon mot media vil NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens mål blant annet være å påvirke hvilke saker og hvilke virkelighetsbilder eller tolkningsrammer mediene presenterer, og som slik når ut til en bredere offentlighet og ulike interessentgrupper innad i den. Som jeg kommer nærmere inn på blir tolkningsrammene på den måten strategiske verktøy for å fremme bestemte posisjoner eller forståelser av asylfeltet og lengeværende asylsøkere, og slik også forsøk på å utøve former for makt gjennom kommunikasjon.

3.2 Tolkningsrammer

Tolkningsrammebegrepet skal for det første benyttes for å belyse NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens fremstilling av asylfeltet og lengeværende asylsøkere. Videre skal begrepet bidra til å belyse i hvilken grad synspunkter knyttet til aktørenes saksspesifikke rammer kom frem i nyhetsdekningen av Maria Amelie-saken og saken om etiopiernes sultestreik. Hensikten er for det første å bruke rammebegrepet som et verktøy for å systematisere og tydeliggjøre debatten og argumentasjonen rundt lengeværende asylsøkere. Begrepet benyttes som et verktøy som skal gjøre det lettere å få øye på delene ved partenes fremstilling av feltet,

og hvordan disse delene kommer sammen til en større helhet. Hvilke sider ved feltet de fremhever, og hvordan problemer der i gjennom defineres, og årsaker, løsninger og appell til prinsipper og moral fremstilles. Videre er målet å undersøke i hvilken grad disse synspunktene og forståelsene de fremhever i diskusjoner rundt temaet finnes igjen i nyhetsdekningen av de to sakene. Rammebegrepet vil slik fungere som et verktøy for å analysere om bestemte synspunkter kommer gjennom i nyhetsartiklene, der selve teksten kan forstås som resultat av en forutgående kamp mellom aktører eller interesser for å dominere tekstene (Entman 1993:51,55, Gamson m. fl. 1992:382). Medieinnholdet forstås som et resultat av et samspill mellom flere aktører, der elementer fra flere ulike rammer kan inngå, og der journalistiske konvensjoner knyttet til både utvelgelse og bearbeidelse av stoff vil gjøre seg gjeldende. Utfra en slik forståelse vil det ikke være noe hovedpoeng å undersøke om NOAS, Papirløse kampanjen eller Regjeringen påvirket medieinnholdet direkte, men heller å undersøke i hvilken grad ulike sider ved rammen de presenterer kommer til syne i mediedekningen.

3.2.1 Hva er tolkningsrammer?

Tolkningsrammebegrepet har blitt definert og benyttet på en rekke ulike måter, og det er vanskelig å finne én felles definisjon av hva en tolkningsramme er. Mens noen ser denne perspektivrikheten som en styrke, mener andre en bør finne mer enhetlige forståelser av begrepet. Entman (1993:51) mener de uenhetlige definisjonene og forståelsene av rammebegrepet kan knyttes mer generelt til kommunikasjonsvitenskapens sammensetning av ulike disipliner og forskningsfelt. Ulike innsikter og teorier på feltet bør forenes mener han. I forhold til rammebegrepet argumenterer han blant annet for at en bør komme frem til mer universelle perspektiver på hvordan rammer manifesterer seg i tekster, og hvordan de påvirker meningsdannelse. D'Angelo (2002:871) hevder, som et motsvar til Entman, at perspektiver fra ulike disipliner og teorier har bidratt til mer omfattende og detaljerte forståelser av tolkningsrammene og prosessene de inngår i. Heller enn å bidra til fragmentering har forskning tilknyttet ulike disipliner bidratt til akkumulering av kunnskap.

Til tross for at det finnes en rekke ulike definisjoner og oppfatninger av hva som konstituerer rammer, er det mulig å peke på noen fellestrekk ved de ulike forståelsene. Ett slikt fellestrekk er at rammer forstås som noe som organiserer og gir mening til fenomener (Ihlen og Nitz 2008:2). Videre beskriver begrepet hvordan man gjennom kommunikasjon fremhever og vektlegger visse trekk ved omverdenen, og samtidig også nedtoner eller utelukker andre trekk (Ihlen 2007:10). Fordi tolkningsrammene dirigerer mottakerens

oppmerksomhet mot visse aspekter ved virkeligheten, kan de også bidra til å påvirke forståelsen av informasjonen eller hendelsene som presenteres. Selv om mottakerne ikke passivt overtar og godtar rammene som presenteres for dem, vil rammene kunne påvirke hvilke sider ved saker man får innsikter i og hvordan informasjonen fortolkes (Scheufele 1999:105-107). *Framing* dreier seg om selve prosessen der tolkningsrammer skapes, og der informasjon eller inntrykk struktureres på bestemte måter. Konstruksjonen av tolkningsrammene setter hendelser i kontekst og gjør de forståelige for mottakerne (Hallahan 2004). Man er, når man kommuniserer, nødt til å ta i bruk tolkningsrammer for å bli forstått. Bruken av tolkningsrammene kan være ubevisst fra aktørens side eller basert på bevisste, strategiske valg for å fremme bestemte perspektiver (Ihlen 2007:10). Det er den siste formen som vil være mest relevant for denne oppgavens studieobjekt. Nemlig de strategiske aktørene som aktivt og bevisst forsøker å fremme bestemte sider ved en sak eller et felt.

Entman (1993:52) definerer framing som “ *to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation* “. Som jeg var inne på over handler altså prosessene der rammene skapes om å fremheve og å utelukke ulike aspekter ved virkeligheten, noe som bidrar til en forståelse av at tolkningsrammene ikke ligger i selve hendelsen, men at hendelser struktureres eller formes på bestemte måter av ulike aktører (Van Gorp 2005:487). Definisjonen over bygger således på en sosialkonstruktivistisk forståelse, der verden ses som sosialt konstituert gjennom språk og symboler (Ihlen 2007:10). Denne sosialkonstruktivistiske forståelsen av virkeligheten er et videre fellestrekk ved de ulike forståelsene av rammebegrepet, og en teoretisk grunnantakelse tolkningsrammebegrepet bygger på. Entmans (1993:52-53) definisjon fremhever videre at gjennom prosessene der bestemte sider ved virkeligheten velges ut og fremheves, fremmes også en bestemt definisjon av problemet, en kausal fortolkning, en moralsk evaluering og/eller et visst løsningsforslag. Måten man rammer inn saker eller hendelser på vil altså bidra til å forme i hvilken grad noe forstås som et problem, hva som er mulige årsaker og konsekvenser samt hvordan man evaluerer og handler utfra hendelsen. Problemstillinger rundt lengeværende asylsøkere kan slik sies å være konstruert gjennom ulike aktørers måte å omtale feltet på, hvilke saksforhold det legges vekt på, og hva som fremstilles som problemer og mulige løsninger på problemene.

Entmans definisjon legger vekt på hva som skjer i prosessen der rammene skapes. Definisjonen sier imidlertid mindre om hva som må til for at noe skal kalles en ramme, eller hvilke nivåer rammene finnes på. Reese (2001:11) definerer tolkningsrammer som

“organizing principles that are socially shared and persistent over time, that work symbolically to meaningfully structure the social world”. Definisjonen vektlegger tidsaspektet ved rammene, altså at rammene er relativt varige samt at de er sosialt delte (Ihlen 2007:27). At rammene er sosialt delte kan ses i sammenheng med en forståelse av at rammene er noe som befinner seg på kulturelt nivå, altså at de har en viss varighet og en viss kulturell resonans. Dette innebærer at man i framing-prosessen tar i bruk kulturelle reservoar av måter å fremstille og forstå virkeligheten på (Van Gorp 2005:487). For å være forståelige, og for å i det hele tatt kunne kalles rammer, må rammene altså kunne knyttes til større sosiale eller kulturelle forståelsesformer eller -skjemaer. Dette innebærer at det som kalles rammer ikke befinner seg i hvert enkelt individs hode, men at rammene må kunne gjelde for flere saker, eller i alle fall delvis bygge på forståelsesformer som er sosialt eller kulturelt delte, eller som knytter an til kulturelle assosiasjoner hos mottakerne (Entman m. fl. 2009:176-177). Fremstillinger av asyl og asylsøkere kan for eksempel baseres på sosialt delte dikotomier som oss/dem, enkeltindividet/samfunnet, eller knyttes til overgripende begreper som økonomisk lønnsomhet eller nestekjærlighet. Disse vil igjen bidra til å vekke ulike assosiasjoner hos mottakerne av rammene. Samtidig vil ikke alle rammer være like kraftfulle. De rammene som bygger på begreper eller forståelsesformer med sterk grad av kulturell resonans vil ha størst potensial for påvirkning fordi de fremstår som naturlige og velkjente (Entman 2004:6, Gamson og Modigliani 1989:5).

Det råder imidlertid uenighet angående varigheten og abstraksjonsnivået knyttet til hva som kan kalles en ramme (Gamson m. fl. 1992:385). Kan rammer gjelde for enkeltsaker og enkelttemaer, eller må det som kalles rammer favne bredt nok til å gjelde for flere ulike saker og temaer? Det er liten enighet rundt hva som er det “rette” nivået å studere rammene på (Gamson m. fl. 1992:385). Jeg opererer her med rammer som gjelder for bestemte temaer eller saker og rammer som kan benyttes for mange temaer. Det kan her være nyttig å skille mellom to typer rammer som befinner seg på to ulike abstraksjonsnivåer. For det første *saksspesifikke rammer*, som gjelder for spesielle saker eller temaer. NOAS, Papirløse kampanjens og Regjeringens tolkningsrammer vil her være slike saksspesifikke rammer. For det andre opererer en gjerne med *generiske nyhetsrammer*, som kan brukes på en hel rekke ulike temaer, og som gjerne knyttes til faste mønstre for hvordan mediene presenterer saker (de Vreese 2003:30, Ihlen og Allern 2008:234). Jeg kommer nærmere inn på disse under.

3.2.2 Rammeanalyse – valg av analysemodell

Jeg skal i analysedelen studere NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen synspunkter ved å benytte tolkningsrammebegrepet. For å kunne analysere rammene er det nødvendig å finne en analysemodell som passer med oppgavens formål og det empiriske materialet jeg har tilgjengelig. Rammer må forstås som abstrakte entiteter, og kan derfor være vanskelige både å identifisere kvalitativt, og å kode kvantitativt. Å forstå rammene som bestående av ulike rammelementer som til sammen utgjør helhetlige rammer kan imidlertid lette arbeidet med å identifisere og å kode rammene (Matthes og Kohring 2008:263).

Det finnes flere forståelser av rammebegrepet som nettopp ser rammene som bestående av ulike delementer. Jeg har i analysen valgt å ta utgangspunkt i Entmans definisjon av tolkningsrammer. Utfra Entmans definisjon utgjør de ulike rammeelementene *problemdefinisjon*, *årsaksforklaring*, *moralsk evaluering* og *løsningsforslag* til sammen en ramme. I analysen forstås problemdefinisjonen som de sidene ved tematikken aktørene trekker frem som problematiske, og som legger grunnlag for den videre forståelsen av årsaker, løsninger og begrunnelser for posisjonen. Årsaksforklaringene forstås som hva aktørene identifiserer som årsaker til problemene de definerer, altså hvilke kausale faktorer de fremhever for å forklare hva problemene skyldes. Løsningsforslag forstås som forslag til endringer aktørene fremhever, og som de mener vil bidra til å løse eller å forbedre problemene som defineres. Det Entman kaller moralsk evaluering har jeg i tråd med Gamson og Lasch (1983:400) valgt å kalle *appell til moral eller prinsipper*. Appell til moral og prinsipper forstås her som begrunnelser eller rettferdiggjørelser for bestemte posisjoner ved å appellere til prinsipper eller moral. Fordelen ved å benytte et slikt perspektiv der rammene ses som bestående av ulike deler er at rammeelementene lett kan gjøres om til empiriske indikatorer som gir retning og fokus for analysen. For det første tydeliggjøres de ulike delene en helhetlig ramme består av. Videre vil det være mulig å danne kvantitativt kodbare variabler med utgangspunkt i rammeelementene, og slik unngå at hver variabel representerer helhetlige rammer (Matthes og Kohring 2008:264).

En annen modell som ser rammene som bestående av ulike delementer er Gamsons såkalte mediepakkemodell. Gamson og Modigliani (1989:2-3) forstår diskusjoner rundt bestemte temaer som helhetlige fortolkende pakker, der blant annet metaforer, visuelle bilder, moralske oppfordringer og slagord inngår. På de fleste politiske områder vil det finnes ulike slike “pakker” (eller rammer) som konkurrerer med hverandre. Utfra oppgavens problemstilling og datamaterialet som benyttes i analysen ser jeg der imidlertid som mer hensiktsmessig å ta utgangspunkt i Entmans forståelse av tolkningsrammene. Jeg er i

hovedsak interessert i ulike aktørers synspunkter knyttet til en bestemt debatt, og om disse synspunktene når ut til en bredere offentlighet. Nærlesing av ordvalg og språklige virkemidler faller dermed utenfor denne oppgavens fokus, og jeg har valgt ikke å inkludere språklige virkemidler som metaforer i analysen av aktørens tolkningsrammer. Som jeg har vært inne på er måten man snakker om asylsøkere på ikke irrelevant. Om personer uten oppholdstillatelse eksempelvis betegnes som “papirløs”, “ulovlig” eller “returnekter” vil åpenbart kunne ha betydning hvordan man oppfatter gruppen. Jeg kommer i analysen inn på begrepsbruken der det er relevant, men det er ikke noe hovedpoeng å undersøke selve ordbruken rundt lengeværende asylsøkere. Begrepsbruken knyttet til asylsøkere, innvandrere og minoriteter er som nevnt også et tema som er relativt godt dekket i litteratur og forskning om minoriteter, innvandrere og media (se blant annet Lindstad og Fjeldstad 1999; Eide og Simonsen 2007 og Bakke 2005).

3.2.3 Medienes samfunnsrolle – tolkningsrammenes betydning

Hvilke tolkningsrammer som når frem i medienes dekning av et saksfelt vil kunne påvirke folks forståelse av saksfeltet. For strategiske aktører som ønsker å påvirke og å informere offentligheten og politikken i bestemte retninger vil det å få gjennomslag for sine tolkningsrammer derfor være viktig. En kan imidlertid gå utover de strategiske aktørens egeninteresse og se betydningen av medienes dekning i en større samfunnsmessig og demokratisk kontekst. Idealet for et velfungerende demokrati er at borgerne har tilgang til troverdig og utfyllende informasjon om ulike samfunnsområdet. Slik kunnskap skal bidra til en opplyst og kritisk offentlighet, og gi grunnlag for å fatte velinformerte og rasjonelle valg (Todal Jenssen og Aalberg 2007:245). Når store deler av den offentlige samtalen og informasjonen om samfunnet går gjennom media gjør det mediene til viktige bærebjelker i velfungerende demokratier. Hva slags informasjon som når ut gjennom media blir slik av betydning. Det er imidlertid uenighet om hvilke krav en kan og bør stille til mediene når det gjelder informasjonsformidling, samt hva det innebærer å ha tilstrekkelig kunnskap til å kunne vurdere saker kritisk, og å uttrykke velinformerte preferanser (se for eksempel Zaller 2003 og Patterson 2003). Det er imidlertid *er* enighet om at både velinformerte borgere og informasjonsformidlende medier er viktige deler i en fungerende offentlighet, og således i demokratiet (Todal Jenssen og Aalberg 2007:245-247). Dersom en legger til grunn at (hvert fall deler av) informasjonen i media skal være beslutningsrelevant, og danne grunnlag for en kritisk og velinformert offentlighet er det spesielt to ting som blir av interesse i forhold til denne oppgavens studieobjekt. For det første blir nyhetsdekningens *innhold* viktig. Blant

annet kan nyhetsmedienes tendens til å ta utgangspunkt i enkeltpersoner når de dekker ulike saker kunne bidra til at et mer overgripende saksfokus kommer i bakgrunn. Dersom mediene dekning, og tolkningsrammene i media i liten grad berører mer generelle prinsipper og mer generell politikk kan det utfra et demokratisk perspektiv ses som problematisk. For det andre blir *hvilke aktører, og hvilke aktørers tolkningsrammer* som når gjennom i media av betydning. Som nevnt er det ofte såkalte elitekilder som når gjennom med sine tolkningsrammer (Allern 2001c:288,299, Lawrence 2010:269). Dersom noen aktørers tolkningsrammer får stå helt eller delvis alene kan det ses som problematisk. For det første kan ett perspektiv komme til å fremstå som helt naturlig. Videre vil det kunne bidra til “huller” i informasjonen som når ut til den større offentligheten (Ihlen 2007:10, 32). Dersom flere ulike aktører når gjennom med sine tolkningsrammer eller tolkningsrammeelementer knyttet til for eksempel asylfeltet vil det gi grunnlag for mer helhetlige og omfattende forståelser. Debatten vil bli mer opplyst og informativ, og mottagerne av informasjonen vil få mer helhetlige og perspektivrike forståelser av temaene.

3.3 Samspillet mellom strategiske aktører og journalister

Relasjonen mellom journalister og profesjonelle kilder (eller strategiske aktører) kan betraktes som forhandling om kontroll over hva som blir nyheter og hvordan nyhetene presenteres og tolkes (Allern 2001b:31). For de strategiske aktørene gjelder det å fremme saker slik at de på best mulig måte gagnar deres mål, enten det dreier seg om politisk oppslutning, sosiale endringer eller økonomisk fortjeneste. Gamson m. fl. (1992:385) forstår mediene som arenaer for kamp om mening der ulike aktører konkurrerer for å få sine foretrukne meninger og fortolkninger (eller rammer) gjennom. I litteraturen betegnes slike kamper gjerne *framing contests* (Gamson og Modigliani 1989:6). Som jeg har vært inne på vil NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens rammer blant annet være knyttet til et ønske om å fremme bestemte synspunkter for å påvirke meninger og politikk i bestemte retninger. De to partene kan slik sies å inngå i en konkurranse med hverandre for å nå ut til en større offentlighet med sine fremstillinger av feltet. Hvilke aktørers rammeelementer som når gjennom i media vil igjen bidra til å trekke diskusjonen og oppmerksomheten i bestemte retninger, og kunne bidra til å påvirke folks forståelse av tematikken.

Samtidig er det ikke slik at de strategiske aktørenes rammer går helt ufiltret ut til en større offentlighet. Deres rammer eller fremstillingsformer av saksområder er bearbeidet av journalister før de inngår i medietekster, og journalistene blir dermed en del av prosessene der

tolkningsrammene konstrueres. Mediedekningen kan slik ses som et resultat av forhandlinger mellom aktører, eller rammesponsorer, og nyhetsorganisasjoner (Gamson og Lasch 1983:400, de Vreese 2003:24, Lawrence 2010:265). Slike forhandlinger betegnes gjerne *frame sponsorship* (Ihlen og Allern 2008:235) eller *frame building* (de Vreese 2003:24). de Vreese (2003:24) knytter *frame building*-begrepet til interne og eksterne prosesser og strukturer som former rammene som finnes i nyhetene. De interne faktorene er knyttet til hvordan journalistiske konvensjoner former hvordan journalister rammer inn saker. De eksterne faktorene omhandler interaksjonen mellom journalister og samfunnsaktører, og hvordan denne samhandlingen bidrar til å forme rammene som finnes i nyhetene. Det er de eksterne faktorene, i form av NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens virkelighetsbeskrivelser og deres gjennomslag i media, som er fokus her. Gjennom samhandlingen mellom de strategiske aktørene og journalistene vil imidlertid journalistiske teknikker for utvelgelse og bearbeidelse av stoff også spille inn. Fordi rammebyggingsprosessen kan ses som en forhandling mellom strategiske aktører og journalister vil NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens rammer neppe finnes igjen i "ren" form i mediedekningen. I analysen er det derfor også relevant å se de saksspesifikke rammene i sammenheng med journalistiske konvensjoner knyttet til utvelgelse og bearbeidelse av stoff. Dette gjøres blant annet ved å se på bruken av human-interest rammen i deknningen, samt ved å se de strategiske aktørenes gjennomslag i mediene i lys av kjennetegn ved mediens virkemåter.

3.3.1 Nyhetskriterier og medierammer

Jeg har til nå i hovedsak belyst hvordan strategiske aktørers saksspesifikke rammer kan forstås og studeres. Samtidig vil altså kjennetegn ved mediene vil bidra til å påvirke *hva* som blir nyheter og *hvordan* nyhetene presenteres og vinkles eller rammes inn. Journalistikken opererer med bestemte kriterier for hva som anses som nyheter. Dette innebærer at bestemte typer hendelser, eller hendelser som innehar bestemte kjennetegn, lettere blir nyheter enn andre hendelser (Galtung og Ruge 1965). Samtidig har mediene som nevnt ulike standardmåter å presentere stoff på. Mens nyhetskriteriene handler om hva slags type hendelser som har nyhetsverdi, dreier de generiske nyhetsrammene seg altså om standardmåter for hvordan ulike hendelser presenteres i mediene. Hva slags type saker mediene velger å trekke frem når det gjelder asyl, samt hvordan journalistene velger å presentere asylsaker vil blant annet bidra til å legge føringer for de strategiske aktørenes mulighet for å nå gjennom med sine saksspesifikke rammer. Semetko og Valkenburg (2000) har i en studie identifisert fem generiske rammer mediene ofte benytter for å presentere saker:

konfliktrammen, human interest-rammen, økonomiske konsekvenser-rammen, moralrammen og ansvarlighetsrammen. Fordi et hovedpoeng ved denne studien er å undersøke hvorvidt politiske og prinsipielle synspunkter kommer gjennom i nyhetssaker der enkeltpersoner står i sentrum skal jeg her konsentrere meg om *human interest-rammen*. Human interest-rammen presenterer saker eller hendelser ved å fokusere på enkeltmennesker eller ved å ha en følelsesmessig vinkling (Semetko og Valkenburg 2000:95-96). Videre kan den knyttes til journalistikkens ønske om å personifisere nyhetsstoffet, blant annet for at leseren lettere skal kunne identifisere seg med saken (Aalberg og Brekken 2007:194). I tillegg til å være en konvensjonell journalistisk måte å fremstille saker på er muligheten for personliggjøring også et av nyhetskriteriene (Galtung og Ruge 1965). Personer eller enkeltskjebner er altså både et element som kan bidra til at noe *blir* en nyhetssak, og en *måte* å presentere nyhetssaker på. I de to sakene jeg analyserer her, vil personrammen være relevant å se på fordi utgangspunktet for sakene nettopp er konkrete enkeltpersoner, og mediedekningen av de to sakene kan ved første øyekast sies å ha vært personfokusert. En og samme nyhetssak vil imidlertid ofte inneha elementer fra flere ulike rammer (Beyer 2010:168). Det er derfor fullt mulig at også flere generiske nyhetsrammer var til stede i deknningen av de to sakene. For eksempel er det sannsynlig at elementer av en konfliktramme var til stede i forbindelse med deknningen av de politiske uenighetene som oppsto i forbindelse med Maria Amelie-saken. Når jeg her har valgt å fokusere på human-interest-rammen henger dette altså sammen med at jeg ønsker å undersøke hvorvidt politiske og prinsipielle synspunkter kommer gjennom i saker som tar utgangspunkt i enkeltpersoner, eller om individfokuset kan sies å ha overskygget for et mer overgripende saksfokus.

Det er her relevant å trekke inn Shanto Iyengars skille mellom to typer generiske rammer mediene gjerne benytter når de fremstiller saker. *Tematiske nyhetsrammer*, som fremhever mer generelle trekk ved verden, og som ser saker i lys av en større historisk eller politisk kontekst, og *episodiske nyhetsrammer* som fremhever enkelthendelser knyttet til bestemte saker og personer (Iyengar 1991:18). Studier har blant annet vist at mens episodiske rammer gjør at mottakerne med større sannsynlighet gir ansvaret for ulike problemer til individet selv, fører de tematiske rammene med større sannsynlighet at ansvaret for problemene ses i en større samfunnsmessig kontekst (Iyengar 1991:128, Entman m. fl. 2009:176). Dersom mediens dekning av asyltematikken kun dreier seg om enkelttekstemplene kan det ses som problematisk fordi den større politiske eller samfunnsmessige konteksten mistes av syne. Det er tydelig at nyhetsdekningen av de to sakene som undersøkes her vil ha innslag av episodiske rammer. En og samme nyhetssak vil imidlertid kunne ha innslag av

både episodiske og tematiske rammer, og spørsmålet blir derfor i hvilken grad mer tematiske rammer også ble en del av dekningen. Hovedpoenget mitt her er ikke å undersøke den generelle bruken av generiske nyhetsrammer, men heller å si noe om samspillet mellom dekningen av personer og prinsipper i saker der enkeltpersoner står i sentrum, men der strategiske aktører ønsker å få gjennom mer prinsipielle synspunkter. I mediedekningen av de to sakene som analyseres her vil NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens saksspesifikke rammer knyttes til konkrete eksempler der enkeltpersoner er hovedpersoner. Disse personene kan tenkes å fungere som eksempler på større spørsmål, prinsipper eller problemer blant annet NOAS og Papirløsekampanjen ønsker å ta opp. På en annen side kan de tenkes å fungere som nettopp enkeltpersoner som i hovedsak er interessante i og for seg selv. Spørsmålet blir således om elementer ved aktørenes saksspesifikke rammer finnes igjen i mediedekningen av de to sakene, eller om mediedekningen i hovedsak handler om Maria Amelie og etiopierne som enkeltpersoner uten at det trekkes linjer til andre lignende tilfeller eller større, mer generelle spørsmål.

4. Metodiske tilnæringer

Det finnes flere måter å undersøke denne oppgavens problemstilling på. Det metodiske designet har blitt til som et resultat av en rekke valg og avgrensninger i forhold til tema, studieobjekt og ikke minst metoder for datainnsamling. Målet her har vært å finne metodiske verktøy som på best mulig måte kan bidra til å belyse oppgavens problemstilling. Samtidig vil det alltid være flere mulige måter å undersøke et tema på, og de metodiske valgene vil bidra til å avgjøre hva en ser og forstår. Jeg skal i dette kapittelet redegjøre for prosessen som har ledet frem til den endelige analysen, og diskutere fordeler og ulemper ved de metodiske valgene jeg har tatt. Jeg presenterer først oppgavens metodiske design, for så å gå i dybden på de ulike metodiske tilnærmingene jeg benytter, samt styrker og svakheter knyttet til disse. Til slutt kommer jeg inn på mer overordnede perspektiver knyttet til analysens kvalitet og generaliserbarhet.

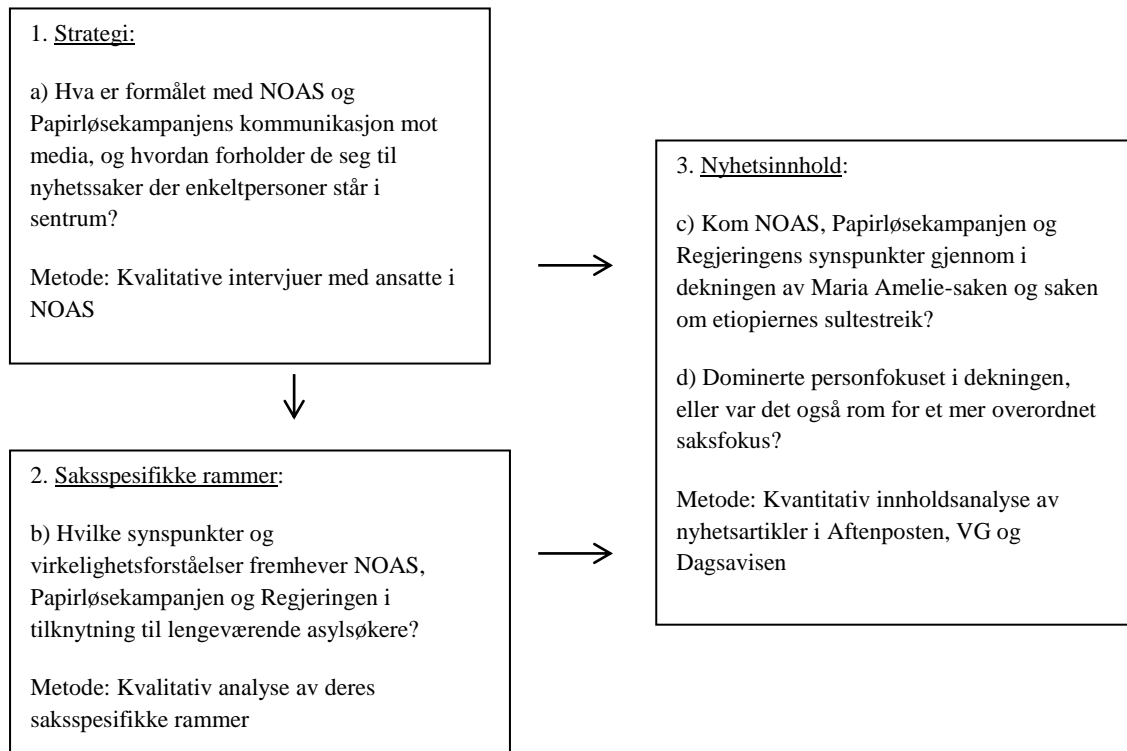
4.1 Oppgavens metodiske design

For å besvare oppgavens problemstilling deles undersøkelsene inn i to steg. Den første delen besvarer underproblemstilling a og b. Her belyses *hvordan* NOAS og Papirløsekampanjen forholder seg til nyhetssaker der enkeltpersoner står i sentrum og *hvilke* synspunkter Papirløsekampanjen og Regjeringen vektlegger når det gjelder lengeværende asylsøkere. Fordi jeg her ønsker å gå i dybden på aktørenes synspunkter og erfaringer benyttes en kvalitativ tilnærming bestående av kvalitative intervjuer og kvalitativ tekstanalyse av dokumenter. De kvalitative intervjuene skal bidra til å belyse formålet med NOAS og Papirløsekampanjens kommunikasjon mot media, hvordan de forholder seg til nyhetssaker der enkeltpersoner står i sentrum, samt hvordan de jobbet i tilknytning til Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. Den kvalitative dokumentanalysen, supplert med de kvalitative intervjuene skal ved hjelp av tolkningsrammebegrepet besvare hvilke synspunkter NOAS og Papirløsekampanjen på den ene siden og Regjeringen på den andre fremhever i tilknytning til temaet. Denne første delen fungerer både som en selvstendig analyse, og som utgangspunkt for oppgavens del to.

Den andre delen av oppgaven skal besvare underproblemstilling c og d, og undersøkes ved hjelp av en kvantitativ innholdsanalyse av nyhetsdekningen i Aftenposten, VG og Dagsavisen. Hensikten er her å undersøke om bestemte synspunkter og temaer ble en del av nyhetsdekningen av Maria Amelie-saken og saken om de sultestrikkende etiopierne. Med utgangspunkt i funn fra den kvalitative rammeanalysen undersøker jeg her om

Papirløsekampanjen og Regjeringen fikk gjennomslag for sine synspunkter eller rammelementer i mediedekningen av de to sakene. Videre belyser jeg ved hjelp av tre indikatorer forholdet mellom et personfokus og et større saksfokus i dekingen. Modellen under illustrerer oppgavens metodiske design.

Modell 4.1. Oppgavens metodiske design.

Fordelen ved et metodisk design som triangulerer mellom en blanding av kvantitative og kvalitative metoder er at de ulike metodiske tilnærmingene bidrar til å skape ulike typer kunnskap om den sosiale verden. Kvantitative metoder egner seg til å telle og måle sosiale fenomener i bredden, og benytter seg av standardiserte teknikker for datainnsamling og analyse (Østbye m. fl. 2007:154-155). Kvalitative metoder, på sin side, er bedre egnet til å analysere mindre utvalg i dybden, og er i mer fortolkende i sin form. Ulikhetene ved de to metodene betyr også at de egner seg til å studere ulike sider ved den sosiale verden, og at de kan komplementere hverandre ved å gi innsikter i ulike sider ved samme fenomen (Gentikow 2005:35-37). De ulike metodiske tilnærmingene som benyttes i denne studien søker å belyse ulike sider ved problemstillingen og forskningsobjektet, og skal også binde problemstillingen sammen. I tillegg til å belyse ulike sider ved studieobjektet, undersøkes innsikter fra den kvalitative delen nærmere i den kvantitative delen. Slik kan metodene sies å være

overlappende ved at én og samme ting undersøkes på flere måter ved hjelp av ulike metodiske tilnærminger, og samtidig komplementere hverandre ved at de bidrar til å belyse ulike sider ved studieobjektet. Ved å på denne måten benytte flere metoder kan svakheter ved de ulike metodene kompenseres for, og studiets validitet kan potensielt styrkes (Østbye 2007:121-122).

4.1.1 Empirisk analyse av tolkningsrammer

Kvalitativ og kvantitativ rammeanalyse er oppgavens metodiske bærebjelker, og benyttes for å besvare og å binde oppgavens to deler sammen. Formålet er å undersøke hvilke synspunkter NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen fremhever i tilknytning til lengeværende asylsøkere, og å studere hvorvidt disse synspunktene finnes igjen i avisenes nyhetsdekning av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne. Dette krever en analysemodell som ser rammene som bestående av ulike delelementer, og som kan anvendes både kvalitativt og kvantitativt. Jeg har valgt å ta utgangspunkt i Entmans definisjon av rammebegrepet fordi den er godt egnet til å analysere synspunkter (fremfor for eksempel begreper eller retoriske virkemidler), fordi den nettopp ser rammene som bestående av ulike delelementer og fordi den muliggjør både kvalitative og kvantitative analyser. Foruten å være godt egnet til å besvare oppgavens problemstilling har en slik fremgangsmåte også flere metodiske fordeler.

En generell svakhet knyttet til rammeanalyse er, som jeg var inne på i forrige kapittel, at rammer er abstrakte, og derfor kan være vanskelig å gripe an både kvalitativt og kvantitativt (Matthes og Kohring 2008:263). Entmans definisjon ser rammene som bestående av ulike rammeelementer som til sammen utgjør helhetlige rammer, og operasjonaliseringen av rammene er knyttet direkte til den teoretiske definisjonen (Matthes og Kohring 2008:275). Modellen bidrar til å gi retning til den kvalitative analysen, ved å ha klart formulerte rammeelementer man kan se etter i analysearbeidet. Videre gjør inndelingen det lettere for leseren å få øye på de ulike delene rammene består av. Rammene konkretiseres, det blir tydeligere hva som faktisk måles, og funnene kan i større grad bli etterprøvbare og forståelige for andre (Matthes og Kohring 2008:263, 275). Samtidig gjør analysemodellen det mulig å omdanne rammene identifisert gjennom den kvalitative tilgangen til konkrete variabler i den kvantitative innholdsanalysen. Dette bidrar for det første til å muliggjøre at rammene kan studeres både kvalitativt og kvantitativt, og sikrer at det er en tydelig sammenheng mellom den kvalitative og kvantitative delen. Videre kan kvaliteten på den kvantitative innholdsanalysen økes fordi variablene refererer til delelementer fremfor helhetlige rammer.

Disse delementene vil være mindre tvetydige og lettere å kode systematisk for, enn helhetlige og abstrakte rammer (Matthes og Kohring 2008:264). Videre gjør inndelingen av rammene i ulike delementer det mulig å se hvilke spesifikke synspunkter knyttet til rammen som er fremme i mediedekningen, noe som bidrar til at analysen blir mer presis. Valget av analysemodell er tatt på bakgrunn av formålet med analysen og utfra gjennomlesing av datamaterialet. Slik sikres at modellen jeg har valgt passer både oppgavens formål og datamaterialet jeg har tilgjengelig.

4.2 Kvalitative intervjuer

Jeg ønsker informasjon om hvordan NOAS og Papirløsekampanjen forholder seg til nyhetssaker der enkeltpersoner står i fokus, samt hvordan de jobbet i tilknytning til Maria Amelie-saken og saken om etiopiernes sultestreik. Fordi spørsmålene det søkes innsikt i er erfaringsbaserte og knyttet til bestemte aktørers vurderinger og synspunkter rundt et tema, har jeg funnet det hensiktsmessig å foreta kvalitative intervjuer med ansatte i NOAS. Styrken i kvalitative intervjuer ligger blant annet i muligheten for å få utfyllende beskrivelser av informantenes egne erfaringer og perspektiver (Kvale og Brinkman 2009:116). En ren tekstanalyse av dokumenter og kronikker knyttet til temaet ville for eksempel ikke være like godt egnet til å belyse hva de ønsket spesielt å nå ut med, og hvordan de gikk frem for å fremme bestemte synspunkter i de to sakene. Samtidig vil intervjuene kunne bidra til å gi utfyllende informasjon til synspunktene som kommer frem i dokumenter og kronikker. De kvalitative intervjuene har altså som formål å gi retning til studien ved å gi innsikt i hva NOAS og Papirløsekampanjen så som spesielt viktig å fremme i tilknytning til de to sakene, samt deres fremgangsmåter og prioriteringer i forhold til media. Videre fungerer intervjuene som et supplement til dokumentdataene i analysen av NOAS og Papirløsekampanjens saksspesifikke tolkningsrammer.

Jeg valgte å gjennomføre to intervjuer med ansatte i NOAS. Det ene med generalsekretæren og det andre med kommunikasjonsrådgiveren i organisasjonen. Begge informantene jobbet i organisasjonen mens de to sakene pågikk, og begge hadde kjennskap til og erfaring med organisasjonens kontakt med journalister og media både mer generelt og i tilknytning til de to sakene som undersøkes i denne oppgaven.

Jeg hadde i forkant av intervjuene en klar idé om hvilke temaer jeg ønsket å fremskaffe kunnskap om. Samtidig ønsket jeg å være åpen for nye innsikter og perspektiver fra informantenes side, og muligheten til å stille oppfølgings spørsmål som ikke sto i

intervjuguiden dersom informantenes svar ga nye og relevante innsikter jeg ønsket å gå mer i dybden på. Jeg valgte derfor å gjennomføre semistrukturerte kvalitative intervjuer, der jeg på forhånd utformet en intervjuguide med spørsmål som ga struktur til intervjuet, men der rekkefølgen i spørsmålene ble tilpasset intervjuets gang, med rom for utdyping og oppfølgings spørsmål underveis (Kvale og Brinkman 2009:130).

4.2.1 utfordringer ved de kvalitative intervjuene

Kvalitative intervjuer er et personlig møte med en intervjuer og en informant, der hensikten er å frembringe kunnskap om bestemte temaer. Intervjueren og informanten inngår her i en sosial relasjon der kunnskap produseres (Kvale og Brinkmann 2009:173). Intervjuets kvalitet vil derfor avhenge av intervjuerens erfaring, samt hans eller hennes dømmekraft og innsikter i forhold til spørsmålene og oppfølgings spørsmålene som stilles (Kvale og Brinkmann 2009:82). Fordi forskeren og informanten møtes ansikt til ansikt vil kunnskapen som produseres videre kunne være påvirket av ulike mellommenneskelige faktorer. En svakhet kan blant annet være at informasjonen man får kan påvirkes av maktasymmetri i intervjusituasjonen. De kvalitative intervjuene gjennomført her kan betraktes som såkalte *eliteintervjuer*, der informanten på ulike måter kan sies å ha makt vis-a-vis forskeren (Thomas 1995). For det første fordi temaet for intervjuet er bedre kjent av informanten enn av intervjueren. For det andre fordi jeg som forsker i dette tilfellet var uerfaren med forskningsintervju som metode. Jeg gjorde på forhånd imidlertid flere grep for å forsøke å minske mulige svakheter knyttet til kvalitative intervjuer generelt, og eliteintervjuer mer spesielt. For det første ved på forhånd å skaffe meg dypere kunnskap og innsikter i temaet. For det andre ved å ha et klart formulert formål med intervjuene. Dette bidro i arbeidet med å formulere presise spørsmål til intervjuguiden, samt evnen til å kunne stille konkrete og relevante oppfølgings spørsmål underveis.

En videre mulig feilkilde som gjerne nevnes i forbindelse med eliteintervjuer er at informantene kan ha "offisielle versjoner" som repeteres, noe som gjør det vanskelig for forskeren å få dypere innsikter i temaene for intervjuet (Thomas 1995:115). Jeg så på forhånd for meg at et mulig problem kunne bli at spørsmål angående NOAS' arbeid mot media ble besvart ved å gjengi generelle programklæringer og større visjoner for det medierettede arbeidet. Dette vil kunne bidra til at studiets validitet svekkes fordi jeg i mindre grad ville fått kunnskap om de temaene jeg ønsket. I mitt tilfelle var hovedparten av intervju spørsmålene knyttet til to spesifikke saker. Dette gjorde det lettere å forberede konkrete spørsmål som skulle bidra til at svarene ga konkret informasjon om det faktiske arbeidet som ble gjort. Jeg

opplevde heller ikke at informantene forsøkte å repetere offisielle versjoner eller gjorde det vanskelig for meg å få innsikt i de temaene jeg ønsket. I tilfeller der jeg opplevde at svarene ikke ga tilstrekkelig informasjon om de temaene jeg ønsket å dekke, eller der jeg opplevde svarene som tvetydige forsøkte jeg å stille oppfølgingsspørsmål eller å be om bekreftelse på at jeg hadde forstått svarene riktig. Kvale og Brinkmann (2009:164) påpeker at slike forsøk fra forskerens side, på å fortolke og å få verifisert sine fortolkninger underveis i intervjuer kan bidra til å øke intervjuets validitet og reliabilitet. Validiteten fordi man får dypere innsikt i temaene for intervjuer, og reliabiliteten fordi man får bekreftet eller avkreftet ulike fortolkninger av informantens svar underveis.

En annen mulig feilkilde er at intervjuene ble gjennomført i overkant av et halvt år etter at de to sakene pågikk. Dette kan blant annet ha bidratt til at informantene hadde glemt detaljer rundt hvordan de jobbet mot media i de to sakene og eksakt hva de ønsket å fokusere på. Disse mulige svakhetene til tross, fordi jeg ønsker innsikt i NOAS og Papirløsekampanjens egne erfaringer og perspektiver, mener jeg kvalitative intervjuer er den best egnede fremgangsmåten.

4.3 Kvalitativ analyse av aktørens tolkningsrammer

Fordi jeg ønsker å analysere Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter i tilknytning til et bestemt tema i dybden, har jeg sett det som hensiktsmessig å foreta kvalitativ tolkningsrammeanalyse av deres synspunkter. Før jeg kommer inn på gjennomføringen av selve analysen, er det imidlertid nødvendig med noen bemerkninger angående datamaterialet benyttet for å analysere de to aktørenes rammer. Som jeg var inne på innledningsvis har jeg valgt å inkludere Regjeringens synspunkter som en del av analysen. Dette skal bidra til danne et mer helhetlig og dynamisk bilde av argumentasjonen på feltet, samt gi mulighet for sammenligning mellom de to aktørene. Samtidig er hovedfokuset i oppgaven på NOAS og Papirløsekampanjens synspunkter og arbeid i tilknytning til lengeværende asylsøkere. Deres fremstillinger av tematikken er derfor også basert på det mest omfattende datamaterialet. Analysen av Papirløsekampanjens saksspesifikke tolkningsrammer er i hovedsak basert på dokumenter og kronikker, men er i tillegg supplert med transkriberte versjoner av de kvalitative intervjuene. Når det gjelder analysen av Regjeringens saksspesifikke tolkningsramme er denne kun basert på en analyse av dokumenter og kronikker. At rammeanalysen av de to aktørenes fremstillinger er basert på ulikt datamateriale kan ses som en svakhet. Gjennom de kvalitative intervjuene har informantene i NOAS fått forklare hva de

ønsket å vektlegge i tilknytning til de to sakene, og fått mulighet til å utdype sine synspunkter muntlig. Samtidig mener jeg at Regjeringens synspunkter er mulig å få et godt bilde av også ved kun å analysere skriftlig materiale. Det er heller ikke uvanlig at studier av tolkningsrammer kun benytter seg av tekstmateriale (se for eksempel Ihlen og Allern 2008, Matthes og Kohring 2008). Mer generelt mener jeg at oppgaven styrkes ved å trekke inn to aktører med ulike forståelser av temaet, og jeg vil hevde at dette veier opp for svakhetene knyttet til at rammene er basert på noe ulikt datamateriale.

Dokumentene brukt i den kvalitative analysen er valgt ut ved å gå gjennom NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens hjemmesider. Alle dokumenter som omhandler temaet som studeres er her inkludert. I tillegg er relevante kronikker og debattinnlegg skrevet av aktører tilknyttet NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen inkludert.⁷ De fleste av disse var postet på hjemmesidene deres. Videre har jeg gått gjennom riksdekkende aviser i perioden januar 2011 til februar 2011, og inkludert relevante kronikker og debattinnlegg skrevet av aktører tilknyttet Papirløsekampanjen og Regjeringen.

4.3.1 Fremgangsmåte i den kvalitative rammeanalysen

Den kvalitative rammeanalysen har som hensikt å identifisere to strategiske aktørers synspunkter i tilknytning til et bestemt tema. Rammene ses her som bestående av ulike rammelementer som beskriver aktørenes problemdefinisjoner, årsaksforklaringer, løsninger og appell til prinsipper og moral. Gjennom nærlesing av tekstene er formålet å identifisere sentrale trekk ved partenes synspunkter, og som jeg mener utgjør elementer ved deres helhetlige rammer. Selve analysen ble gjennomført ved å lese alle dokumentene, og å benytte Entmans fire kategorier til å kategorisere og systematisere stoffet, og å få en oversikt over de ulike synspunktene og forståelsene som fremmes. Rammeelementene jeg identifiserer er basert på mine fortolkninger av datamaterialet. Disse elementene er dermed en sosial konstruksjon påvirket av definisjonen av rammer jeg har valgt å benytte, av datamaterialet, og av mine fortolkninger av definisjonene og datamaterialet. Jeg har i dette og i det forrige kapitlet forsøkt å tydeliggjøre hvorfor jeg har valgt å ta utgangspunkt i Entmans definisjon av rammebegrepet, og hvordan dette peker tilbake til problemstillingen. Videre vil jeg i analysedelen tydeliggjøre hvordan jeg kom frem til rammeelementene. Dette skal bidra til å gjøre fremgangsmåten forståelig, og muliggjøre at leseren kan vurdere og etterprøve funnene (Gentikow 2005:58-59). En svakhet ved kvalitativ rammeanalyse er nettopp at det ofte er

⁷ Se vedlegg 1 for komplett liste over dokumenter brukt i den kvalitative innholdsanalysen

vanskelig for leseren å forstå hvordan man kom frem til de aktuelle rammene (Matthes og Kohring 2008:259). Ved å vise, beskrive og tydeliggjøre aktørenes rammer, samt å bruke sitater for å underbygge analysen forsøker jeg å bøte på denne svakheten. Videre har oppgaven et vedlegg der de ulike dokumentene som er benyttet listes opp. For å sikre at jeg ikke har oversett eller misforstått viktige deler av aktørenes fremstillinger og synspunkter, har dokumentene blitt lest en rekke ganger. Utfra materialet presenteres to saksspesifikke tolkningsrammer, der den ene representerer NOAS og Papirløsekampanjen og den andre representerer Regjeringen.

4.4 Kvantitativ innholdsanalyse

Del to av oppgaven undersøkes gjennom kvantitativ innholdsanalyse av nyhetsinnholdet i Aftenposten, VG og Dagsavisen. Formålet er for det første å undersøke om NOAS/Papirløsekampanjen og Regjeringens rammeelementer kom gjennom i nyhetsdekningen. Dette gjøres gjennom en deduktiv tilnærming der sentrale rammeelementer, identifisert induktivt gjennom den kvalitative rammeanalysen, omdannes til kvantitativt kodbare variabler. Hensikten er her for det første å undersøke i hvilken grad de to aktørenes synspunkter kom gjennom i mediernes dekning, og i så fall hvilke aktører og hvilke perspektiver som kom gjennom. For det andre er hensikten å belyse forholdet mellom et saksfokus og et personfokus i dekningen. Altså om politiske og prinsipielle sider ved enkeltsakene ble en del av dekningen og om temaet ble tatt opp på mer generelt grunnlag, eller om dekningen i hovedsak dreide seg om enkeltpersonene involvert i de to sakene.

4.4.1 Hva er kvantitativ innholdsanalyse?

Kvantitativ innholdsanalyse innebærer å danne variabler og kategorier som fanger opp ulike trekk ved enheter hver for seg, og et helhetlig utvalg til sammen. Neuendorf (2002:10) definerer kvantitativ innholdsanalyse som “() *a summarizing, quantitative analysis of messages that relies on the scientific method...* (). I oppsummerende og kvantitativ ligger at man ikke fanger inn alle detaljer i det materialet man undersøker, men ser etter karakteristiske trekk ved materialet, som telles og måles. Med vitenskapelig metode menes blant annet at man skal streve etter intersubjektivitet, man skal ha et a priori design, og man skal streve etter reliabilitet, validitet og generaliserbarhet. I intersubjektivitet ligger at fordi sann objektivitet ikke er mulig i studier av den sosiale verden er konsistens og enighet blant forskere et mer realistisk mål. I det Neuendorf kaller et a priori design er tanken at alle variabler og kategorier

skal dannes før en begynner å studere innholdet en ønsker å analysere (Neuendorf 2002:11-17). Jeg mener imidlertid at det for denne oppgavens formål ikke er hensiktsmessig å følge Neuendorfs krav til et a priori design, da dette kan bidra til å svekke studiets kvalitet. For å sikre kategorier og variabler som er mulige å kode systematisk for; for å gjøre kategoriene så gjensidig utelukkende og uttømmende som mulig; og for å klare å fange inn ulike sider ved datamaterialet har jeg derfor dannet kategorier og variabler også etter å ha startet med å undersøke datamaterialet. I arbeidet med kodeboken er derfor noen variabler dannet med utgangspunkt i rammeanalysen, noen utfra generelle inntrykk av mediedekningen, og noen gjennom lesning av datamaterialet. I tillegg er kategorier og koderinstruksjoner dannet, slått sammen og endret etter gjennomlesning av materialet. Grepene har som hensikt å bidra til å sikre og forbedre validiteten og reliabiliteten på målingene.

Den kvantitative innholdsanalysen krever videre at variablene jeg benytter viser tilbake til problemstillingen og formålet for undersøkelsen, samt at hver variabel defineres nøye slik at det ikke er tvil om hvilke innhold eller egenskaper ved enhetene som skal kodes for hver enkelt variabel og kategori (Neuendorf 2002:107). For å sikre dette har jeg laget en kodebok der formålet har vært å få oversikt over studiens variabler og kategorier; å si noe om hensikten med de ulike variablene, samt å spesifisere retningslinjer for hva som skal kodes innenfor hver enkelt variabel og kategori. Kategoriene må være konstruert slik at det er mulig å kode nyhetsinnholdet på en presis og systematisk måte. For det første bør kategoriene være *uttømmende*. Det vil si at det finnes en kategori på hver variabel som passer hver enhet i utvalget (Neuendorf 2002:118). For å sikre dette har jeg laget annet-kategorier på alle variablene som ikke er dikotome. For det andre har jeg lagt til kategorier i tilfeller der jeg gjennom kodingen av materialet så at det var mange enheter som falt inn under «annet-kategorien». Et neste punkt er at kategoriene bør være *gjensidig utelukkende*, det vil si at det finnes kun én passende kategori på hver variabel for hver enhet (Neuendorf 2002:119). Jeg har forsøkt så langt det har latt seg gjøre å lage kategoriene i kodeboken gjensidig utelukkende. For tvilstilfeller bidrar kodebokens retningslinjer til å avgjøre hva som faller innenfor og utenfor hver enkelt kategori. Dette bidrar til å sikre reliabiliteten ved at kodingen er systematisk og konsistent, og ved at flere kodere (i dette tilfellet samme koder på ulike tidspunkt) vil kunne komme frem til samme resultat. For å minske muligheten for at det finnes skjevheter i måten materialet er kodet på har jeg gått gjennom variablene flere ganger.

4.4.2 Valg av medier og type medieinnhold

Studiens omfang innebærer at jeg har måttet foreta valg i forhold til hvilke medier som skulle analyseres. Jeg har i den kvantitative innholdsanalysen valgt å konsentrere meg om nyhetsdekningen i tre riksdekkende aviser. Ved å utelukke medier som TV, nettaviser og radio vil noe av bredden i dekningen falle ut, og man mister muligheten til å sammenligne ulike type mediers dekning av sakene. Samtidig har norske aviser fortsatt relativt bred gjennomslagskraft, og pressen tillegges også en viktig rolle i forhold til informasjonsformidling og samfunnsdebatt (St.meld.nr. 57:2001). I følge Norsk mediebarometer leste 64 prosent av befolkningen papiravis en gjennomsnittsdag i 2010.⁸

Jeg har valgt å analysere avisene VG, Aftenposten og Dagsavisen. Utvalget er basert på en ikke-tilfeldig, stratifisert utvalgsteknikk, der vurderinger av hva studien ønsker å fange inn har vært avgjørende for hvilke aviser som er med i utvalget (Neuendorf 2002:85,88). De tre avisene representerer en bredde i lesergrupper⁹, finansieringsmodell og politisk tradisjon. Det er derfor også å forvente at de prioriterer noe ulikt i forhold til innhold. Å inkludere aviser som er ulike på flere områder gir for det første grunnlag for å fange inn en større bredde i dekningen. Samtidig gir det mulighet for sammenligning mellom ulike typer aviser. Blant annet vil løssalgsaviser generelt være mer avhengig av oppslag som selger enn abonnementsaviser, noe som igjen kan bidra til å påvirke innholdet (Aalberg og Brekken 2007:189). Et hovedpoeng ved analysen er å undersøke i hvilken grad bestemte argumenter og synspunkter kom gjennom i mediens dekning av to saker. Å studere aviser som er blant landets mest leste, men som samtidig er ulike på en del områder, vil derfor være egnet til å belyse hvilke fremstillinger og synspunkter som nådde frem til en bredere befolkning.

Ved kun å inkludere nyhetsartikler i analysen, utelukkes samtidig meningsstoff som ledere, kronikker og kommentarer, og en rekke synspunkter, perspektiver og meninger som fantes i avisenes dekning av de to sakene faller ut. Jeg ønsker imidlertid å fokusere på i hvilken grad prinsipielle og politiske sider ved sakene kom gjennom i nyhetsdekningen, og på samspillet mellom journalistikken, strategiske kilder og nyhetsinnholdet. Utfra et slikt fokus har jeg sett det som hensiktsmessig å undersøke de sidene ved mediens innhold som er mediert, eller bearbeidet av journalister.

⁸ Andelen omfatter aldersgruppen fra 9-79 år. Andel av befolkningen som leser aviser hver dag øker etter aldersgruppe. Se: <http://www.ssb.no/media/>

⁹ Tall fra TSN Gallups Forbruker & Media-undersøkelser viser blant annet ulikheter i avisenes lesergrupper avhengig av alder, bosted og utdanningsnivå.

4.4.3 Tidsperiode og utvalgskriterier

Jeg har valgt å inkludere artikler om Maria Amelie-saken i tidsperioden 13. januar til 26. januar, og artikler om saken om de sultestreikende etiopierne fra 8. februar til 17. februar. Tidsperiodene inkluderer artikler som kom noen dager i etterkant av at sakene i prinsippet var avsluttet. Dette henger sammen med at jeg ønsker å få med en så komplett dekning av sakene som mulig, og ved gjennomgang av nyhetsmedienes dekning i perioden fant jeg at det var skrevet lite eller ingenting om sakene etter 26. januar (for Maria Amelie-saken) og etter 17. februar (for saken om de sultestreikende etiopierne). Neste steg var å sette opp kriterier for hvilke nyhetsartikler i de fem avisene innenfor den avgrensede tidsperioden som skulle med. Jeg valgte å inkludere alle nyhetsartikler der Maria Amelie og etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke var hovedtema. I tillegg valgte jeg også å inkludere alle nyhetsartikler innenfor de to tidsperiodene der diskusjoner rundt lengeværende asylsøkere var hovedvinkling. Hensikten med å inkludere andre artikler om temaet er å belyse hvorvidt temaet ble satt på dagsorden mer generelt i perioden.

Utvalget ble gjort ved å gå gjennom hver avis innenfor de aktuelle datoene¹⁰. Dette resulterte i et utvalg på totalt 128 artikler. Å velge ut sakene om Maria Amelie og etiopiernes sultestreik var relativt enkelt, der kriteriet var at disse sakene skulle være hovedtema for at artikkelen skulle med i utvalget. Når det gjaldt utvalget av andre nyhetsartikler som omhandlet lengeværende asylsøkere var dette noe mer komplisert. Jeg valgte her å inkludere artikler som omhandler lengeværende asylsøkere slik jeg har definert det i kapittel 2. Det vil si artikler som omhandler lengeværende asylsøkere som har blitt i Norge etter endelig avslag på sine asylsøknader, og som lever i Norge uten oppholdstillatelse. Alle saker som omhandler konkrete personer som har levd lenge i Norge uten oppholdstillatelse eller politiske diskusjoner knyttet til lengeværende asylsøkere i Norge er her inkludert.

4.4.4 Variabler og kategorier

En variabel er noe som er definerbart og målbart, og som innehar ulike kategorier eller verdier for hver enhet (Neuendorf 2002:95). For eksempel er “Papirløsekampanjen” en kategori (eller verdi) på variabelen “kilde”. Variablene i innholdsanalysen fanger inn ulike trekk ved nyhetsartiklene, og har alle som formål å frembringe innsikter som skal bidra til å besvare problemstillingen. Blant annet inneholder kodeboken variabler som fanger inn hvilken avis

¹⁰ Datamaterialet er hentet fra større innholdsanalyse gjennomført av forskningsprosjektet Mediation of Migration (MoM) ved Institutt for medier og kommunikasjon, Universitetet i Oslo. Utvalget er gjort ved å gå gjennom alle avisene i perioden fra perm til perm.

det er snakk om, hvilken sak det er snakk om, artiklenes størrelse, samt om artiklene er henvist til på avisenes forsider. Fordi det ikke bød på spesielt store utfordringer å kode for disse variablene, og fordi deres bidrag til å besvare problemstillingen vil komme tydelig frem i analysedelen, bruker jeg ikke mer plass på å gå gjennom disse her.

Et av hovedformålene med innholdsanalysen er imidlertid å undersøke i hvilken grad Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter eller rammeelementer identifisert gjennom den kvalitative rammeanalysen finnes igjen i avisenes nyhetsdekning. For å undersøke dette har jeg dannet dikotome variabler som representerer ulike synspunkter knyttet til de to aktørenes saksspesifikke rammer. Alle disse variablene innehar kategoriene *nevnt* og *ikke nevnt*. For å sikre målingenes reliabilitet har hver av variablene blitt spesifisert med klare kriterier for hva som faller innenfor og utenfor de to kategoriene. For alle variablene gjelder at de er kodet for hver gang de utfra kodebokens kriterier har kommet frem i avisenes dekning¹¹. Det betyr at variablene har blitt kodet for også dersom journalisten har vinklet saken på en bestemt måte, eller når andre aktører enn Papirløsekampanjen, NOAS eller Regjeringen har kommet med ytringer som faller innenfor variablenes kriterier. Jeg mener en slik fremgangsmåte er hensiktsmessig fordi hovedpoenget ikke er å undersøke aktørenes direkte effekter på medieinnholdet, men heller å se om synspunktene de fremhever i sine beskrivelser av feltet kommer til syne i avisenes dekning av de to sakene. Det har vært mulig å kode for alle variablene i en og samme artikkel, men kun en gang per artikkel per variabel. Fordelen ved å kode på denne måten er at det er mulig å fange inn flere synspunkter per artikkel, og samtidig peke på hvilke spesifikke synspunkter som var fremme i nyhetsdekningen. Dette bidrar blant annet til at analysen blir mer presis og at en større kompleksitet ved nyhetsinnholdet fanges inn enn dersom jeg for eksempel hadde kodet for helhetlige rammer. Jeg kommer nærmere inn på alle rammeelementvariablene i kapittel 6 og 7.

Som i den kvalitative analysen av tolkningsrammene er variablene eller rammeelementene mine konstruksjoner. Dannelsen av variablene er gjort med utgangspunkt i de trekkene som i den kvalitative analysen er identifisert som mest fremtredende ved partenes synspunkter og argumentasjon. Samtidig kunne variablene blitt definert på en annen måte, og analysen kunne inneholdt både flere og færre variabler. For eksempel har jeg inkludert en variabel som fanger inn Papirløsekampanjens krav til regulariseringsordninger, men ikke flere variabler som fanger inn de økonomiske og humanitære begrunnelsene for regulariseringsargumentet. Jeg mener imidlertid at variablene er godt egnet til å fange inn de

¹¹ Se kapittel 6 og vedlegg 2 for forklaring av variablene

viktigste trekkene ved partenes argumentasjon. Ved gjennomgang av nyhetstekstene viste det seg også at andre synspunkter og andre aktørers synspunkter i liten grad var fremme i deknningen. Det betyr at analysen er relativt uttømmende i forhold til de politiske og prinsipielle synspunktene som var fremme i de tre avisenes nyhetsdekning. En svakhet ved analysen av rammeelementene er imidlertid at variablene ikke fanger inn hvor stor plass hver artikkel har brukt på de ulike rammeelementene eller hvor i artikkelen de befinner seg. Hovedformålet med analysen er heller å undersøke om bestemte synspunkter kom frem i deknningen, og å undersøke ulikheter mellom aktørene og de to sakene.

Til slutt innehar kodeboken tre variabler som skal undersøke avisenes bruk av en personramme i deknningen. Variablene baserer seg på en studie av Semetko og Valkenburg (2000:100), og har som hensikt å fange inn personfokuset ved blant annet å undersøke bildebruk, ordbruk, og om deknningen kommer inn på de involverte personenes privatliv.

4.5 Analysens kvalitet

Jeg har i gjennomgangen av de ulike metodene kommet inn på styrker og svakheter ved metodene, datainnsamlingen og analysen. Målet her har blant annet vært å tydeliggjøre hvordan de metodiske tilnærmingene som benyttes peker tilbake på oppgavens problemstilling. Et neste spørsmål blir om funnene vil være gyldige også utover denne oppgaven. Ekstern validitet, eller generaliserbarhet, dreier seg om i hvilken grad ens funn er gyldige også utover det eksakte materialet og det eksakte tidspunktet som undersøkes (Neuendorf 2002:112, 115). Fordi jeg benytter meg av kvalitative metoder for å besvare problemstillingen, og fordi utvalget av aviser til den kvantitative innholdsanalysen er ikke-tilfeldig, og basert på strategiske avveininger knyttet til formålet for studiet, vil ikke funnene være statistisk generaliserbare. I stedet vil det være mulig å snakke om analytisk eller teoretisk generalisering. Ifølge Ihlen (2007:18) handler analytisk generalisering blant annet om å gjøre ens fortolkninger eksplisitte slik at leseren kan bedømme om funnene er holdbare. En slik form for generalisering ligner det som jeg her har kalt reliabilitet. Er det en systematikk og konsistens i undersøkelsen som gjør at andre ville kunne komme frem til like fortolkninger? Er det klart for andre hvordan jeg kom frem til bestemte konklusjoner? Ved å begrunne mine valg og å tydeliggjøre fremgangsmåtene jeg benytter i analysen av materialet er målet å muliggjøre en slik form for analytisk generalisering. Ifølge Yin (2009:15) handler analytisk generalisering om et ønske om å kunne generalisere ens funn til mer generell teori. Oppgaven vil blant annet kunne bidra til teoretiske og metodiske innsikter i forhold til studier

av tolkningsrammer, og fordeler og ulemper ved ta utgangspunkt i rammenes delelementer fremfor i helhetlige rammer. Samtidig vil det være mulig å snakke om en overføring av kunnskap fra en situasjon til en annen (Østbye m. fl. 2007:118). Blant annet vil analysen av nyhetsdekning gi innsikt i om avisene dekker mer prinsipielle sider ved asylsaker der enkeltpersoner står i fokus. Funnene kan ikke statistisk generaliseres til for eksempel alle riksdekkende aviser i Norge, men kan gi en indikasjon på tendenser som kan bekreftes, avkreftes eller utdypes gjennom videre studier.

5. Mediestrategier i enkeltsaker

Et av oppgavens hovedformål er å undersøke i hvilke grad politiske og prinsipielle spørsmål og argumenter kommer frem i nyhetssaker som omhandler enkeltpersoner. Før jeg i de neste to kapitlene analyserer hvilke synspunkter NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringen vektlegger i diskusjoner rundt lengeværende asylsøkere, og undersøker i hvilken grad disse finnes igjen i nyhetsdekningen, skal jeg i dette kapitlet belyse hva NOAS og Papirløsekampanjen selv uttrykker som formålet med å kommunisere mot media, samt hvordan de forholder seg til journalistiske virkemåter. Hovedformålet med kapitlet er å belyse hvordan NOAS og Papirløsekampanjen forholder seg til enkeltsaker både generelt og mer spesielt i forhold til Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne. Journalistiske konvensjoner for utvelgelse og bearbeidelse av stoff kan innebære både muligheter og utfordringer for aktører som ønsker å nå ut med bestemte virkelighetsbeskrivelser av saksområder. Det er derfor interessant å undersøke hvordan NOAS og Papirløsekampanjen beskriver og forstår dette forholdet, og hvilke utfordringer eller muligheter de selv opplever at et fokus på enkeltsaker innebærer. Analysen er basert på kvalitative intervjuer med generalsekretær i NOAS Ann-Magrit Austenå og kommunikasjonsrådgiver i NOAS Ingvald Bertelsen. Fordi Papirløsekampanjen og NOAS benytter begrepet «papirløse» for å beskrive gruppen, vil begrepene lengeværende asylsøkere og papirløse bli benyttet om hverandre i gjennomgangen.

5.1 Formålet med å kommunisere mot media

Et første spørsmål er hva NOAS og Papirløsekampanjen uttrykker som formålet med å kommunisere mot media og hvem de ønsker å nå ut til gjennom denne kommunikasjonen.

Informantene i NOAS påpeker at organisasjonens viktigste arbeidsområde er informasjon, rettshjelp og rådgivning til asylsøkere. Kommunikasjon mot media beskrives som en viktig oppgave nummer to for organisasjonen. Om formålet med kommunikasjon mot media sier generalsekretær i NOAS Ann-Magrit Austenå:

(...) som nummer to så kommer informasjon til offentligheten, og da er det jo gjennom mediene i hovedsak. Om asylprosessen, om asylpolitikken, om konsekvenser av asylpolitikk og praksis, og om hvem asylsøkerne er. Om ulike grupper og ulike typer av beskyttelsesbehov som asylsøkerne har, og som er grunnlag for at de kommer hit (...) å spille inn våre erfaringer og våre synspunkter i forhold til myndighetene og politikerne (intervju 25.8.11).

Det siste indikerer at en viktig del av kommunikasjonen mot media handler om å nå ut til myndigheter og politikere, og at dette er en viktig interessentgruppe for organisasjonen. Samtidig sier informantene at formålet med å kommunisere gjennom media også er å nå ut til en bredere gruppe av mennesker med saker organisasjonen mener er viktige.

Ved å engasjere seg i bestemte saker og temaer, å fremme bestemte forståelser av disse sakene og temaene i mediene er organisasjonens formål å bidra til at politikk og praksis på asylfeltet tar bestemte retninger. Lengeværende asylsøkere er ett slikt tema NOAS har engasjert seg i. Informantene påpeker at gjennom å involvere seg i Papirløsekampanjen har formålet vært å bidra til å sette papirløse situasjon på dagsorden, og å få frem større politiske og prinsipielle synspunkter, spørsmål og argumenter i tilknytning til papirløsetematikken som igjen kan påvirke til endring for gruppen. Kommunikasjonsrådgiver i NOAS, Ingvald Bertelsen beskriver Papirløsekampanjens formål slik:

(...) å få myndighetene inn i en dialog om situasjonen for denne gruppa, men også å gjøre situasjonen, med at papirløse finnes i Norge, kjent for en større offentlighet.(...) Det er noen av oss som har sett denne gruppa over tid, og har sett at det her er et problem i det norske samfunnet, men at det ikke har vært gjort noe systematisk for å belyse dette, og nå fant vi ut at det var på tide at vi gikk sammen og prøvde å gjøre noe på dette. Så det er utgangspunktet. Rett og slett en synliggjøring av problemstillingen har på en måte vært første steg (Intervju 30.8.11).

Ved å forsøke å få frem bestemte virkelighetsbeskrivelser i media ønsker Papirløsekampanjen blant annet å nå ut til myndighetene, og å få i gang en dialog med disse angående en bestemt tematikk. Som jeg viser i det neste kapittelet er Regjeringen og Papirløsekampanjens virkelighetsforståelser når det gjelder lengeværende asylsøkere svært ulike. Dette kan for det første bidra til å vanskeliggjøre den dialogen informantene uttrykker at de ønsker å skape med myndighetene. Videre innebærer de skarpe ulikhetene at NOAS og Papirløsekampanjen også inngår i en «konkurranse» med myndighetene i å få sine virkelighetsbeskrivelser gjennom i media og å nå ut med disse i en større offentlighet.

5.2 Prinsipielle synspunkter og enkeltsaker

Studier har vist at journalister gjerne velger å trekke frem enkeltpersoner når de dekker innvandrings- og asyltematikk (se for eksempel Brune 2008, Lindstad og Fjeldstad 1999). Denne oppfattelsen deles av informantene, som påpeker at norske medier så å si alltid tar utgangspunkt i enkeltindivider når de dekker asylfeltet. Når mediene setter enkeltpersoner i sentrum når de dekker asyltematikk vil det bidra til å legge føringer for NOAS og

Papirløse kampanjens kommunikasjon mot media. Et videre spørsmål blir derfor hvordan de forholder seg til fokuset på enkeltsaker, og hvilke strategier de tar i bruk for å nå gjennom med bestemte synspunkter i saker som omhandler enkeltpersoner.

Nyhetskriterier og generiske nyhetsrammer vil bidra til å sette premisser for strategiske aktørers kommunikasjon mot media. Hva som anses som nyheter, samt strukturen og formen på hvordan saker presenteres kan representere en premissmakt som aktører som ønsker å nå ut med bestemte saker eller synspunkter i media må forholde seg til. Aktører som ønsker å få sine saksspesifikke rammer gjennom i mediene kan vinne på å tilpasse seg nyhetskriteriene og mediens måte å presentere stoff på (de generiske rammene) (Ihlen og Nitz 2008:3-4). For strategiske aktører som ønsker å nå gjennom med sine saksspesifikke rammer kan imidlertid tilpasning til mediens virkemåter representere et dilemma. Ved å fokusere for mye på for eksempel enkeltpersoner kan elementer ved den saksspesifikke rammen komme i bakgrunnen, og de større linjene eller mer overgripende prinsippene kan mistes av syne. Som nevnt har tidligere studier vist at mediens dekning av utvisningssaker mot den enkelte i liten grad tar opp prinsipielle og politiske problemstillinger (Lindstad og Fjeldstad 1999:111-122, Brune 2008:38-42). På den annen side kan det altså tenkes å være vanskelig å få frem bestemte synspunkter eller rammelementer i media uten for eksempel å knytte disse til enkeltpersoner eller konkrete eksempler.

Informantene i NOAS ser ikke ut til å ha et entydig negativt syn på at enkeltpersonene eller enkelttekstemplene trekkes frem. Som Austenå uttrykker:

Jeg tror det er veldig vanskelig å fremstille mange asylspørsmål uten å være konkret, uten å vise til hvordan det faktisk slår ut (...) Så [jeg] tror asylpolitikken er veldig vanskelig å forstå hvis man ikke presenterer den gjennom konkrete eksempler (Intervju 25.8.2011).

For det første sitter informantene med en oppfatning av at enkelttekstempler er godt egnet til å tydeliggjøre, problematisere og illustrere utslag av bestemte typer politikk og praksis, og de velger av den grunn å trekke de frem. Videre fremheves det at asylprosessen i utgangspunktet er individuell, og at det dermed er ikke unaturlig å fremstille asylsaker som enkeltsaker. Til slutt påpeker informantene at for at mediene skal dekke bestemte saker er det så å si nødvendig å trekke frem enkelttekstempler. NOAS' holdning til mediens fokus på enkeltpersoner kan således sies å være sammenfallende med en medielogikk ved at de ser et slikt fokus som en mulighet til å nå gjennom med bestemte synspunkter i media, men også ved at de ser enkelttekstemplene som godt egnet til å belyse bestemte spørsmål. Et neste

spørsmål blir så hvordan de forholder seg til disse sakene og hva de ønsker å nå ut med i tilknytning til enkeltsaker. Bertelsen uttrykker følgende:

(...) og det er jo veldig ofte i media, man tar ofte utgangspunkt i enkeltindivider. Så prøver vi så godt vi kan å få dreid dette litt over i mer generelle problemstillinger, og å prøve å vise hva det gjelder mer generelt, og at det gjelder for flere enn bare denne ene personen. (Intervju 30.8.2011).

For det første ønsker de altså å benytte mediedekningen til å få gjennomslag for sine saksspesifikke rammer. Videre ønsker de å vise til at problemstillingen gjelder for flere enn kun den ene, eller de få som er i mediens søkelys. Det siste indikerer at Papirløsekampanjen og NOAS også selv velger å trekke frem andre enkeltmennesker enn de som allerede er i fokus, og som kan illustrere rekkevidden til ulike problemer. På den ene siden kan strategien henge sammen med informantenes egen oppfatning av at eksemplene er godt egnet til å få frem ulike poenger. Å trekke frem flere enkeltteksempler vil samtidig også kunne gi mer tyngde til argumentasjonen. Et spørsmål blir imidlertid om de har noe valg. Informantene påpeker jo nettopp at mediene så å si alltid knytter asylsaker til enkeltpersoner. Det er derfor nærliggende å tro at strategien også innebærer en tilpasning til nyhetsmediens logikk. Denne antakelsen bekreftes indirekte av informantene på spørsmål om organisasjonens forhold til lobbyvirksomhet. Informantene uttrykker her at de noen ganger belyser temaer ved hjelp av enkeltteksempler også når de er i direkte kontakt med politikere og forvaltning, men at de her i større grad kan ta opp temaer på mer generelt grunnlag, og ikke på samme måte trenger å trekke frem enkeltsakene. Svarene tyder derfor på at enkeltteksemplene fungerer som en inngang til å få gjennom mer overgripende prinsipper eller synspunkter i media, og at dette innebærer en tilpasning til mediens logikk. Studier har vist at dette kan være en god strategi. Ved å tilpasse sin saksspesifikke ramme til nyhetsmediens generiske rammer kan NOAS og Papirløsekampanjen øke sjansen for å få tolkningsrammen gjennom i media (Ihlen og Allern 2008:245). I tillegg gir enkeltpersonene et menneskelig ansikt til ulike problemer eller synspunkter og kan derfor også være godt egnet til å skape identifikasjon hos publikum, og å gjøre abstrakte temaer mer konkrete og enklere å forstå (Aalberg og Brekken 2007:194, Allern 2001a:32). Asylsøkere er en gruppe få mennesker har personlig kjennskap til, og å trekke frem de konkrete personene NOAS og Papirløsekampanjens problemdefinisjoner, årsaker, løsninger og appell til prinsipper og moral i realiteten dreier seg om kan derfor ikke bare øke sjansen for å oppnå mediedekning, men kan også tenkes å fungere som en måte å personliggjøre stoffet på, for slik å bidra til å skape større forståelse for og nærhet til

tematikken i en større offentlighet. I tilknytning til de to sakene som analyseres her, og spesielt i tilknytning til Maria Amelie-saken, er det åpenbart at NOAS og Papirløsekampanjen hadde en interesse i at det ble fokus på disse sakene. Utfordringen ligger imidlertid i faren for at fokuset på enkeltpersoner kan bidra til at elementer ved den saksspesifikke rammen kommer i bakgrunnen, og de større linjene eller mer overgripende prinsippene mistes av syne. Mer generelt kan det tenkes at enkeltsakene mediene velger å trekke frem i utgangspunktet ikke er representative for et større antall saker, og derfor også vanskelig å knytte til mer overgripende temaer eller prinsipper.

En av informantene peker imidlertid også på en ytterligere utfordring knyttet til å få gjennom mer prinsipielle sidene ved enkeltsaker. Noe som blant annet antydes som et utslag av at journalister mangler kunnskap om asylfeltet:

(...) myndighetene fikk veldig god anledning til å stå og si at denne personen trenger ikke beskyttelse, vi må ha likhet for loven, og følgelig så må hun sendes ut. Og media, kanskje fordi de ikke har nok innsikt i hvordan asylsaksbehandling foregår, kjøper dette, og gjør dette til et spørsmål om beskyttelse eller ikke, og tar ikke opp, og stiller ikke kritiske spørsmål angående muligheten for å få opphold på humanitært grunnlag (Intervju 30.8.11)

Jeg kommer nærmere inn på både synspunktene og mediernes dekning av synspunktene i de to neste kapitlene. Først skal jeg imidlertid belyse hvordan NOAS og Papirløsekampanjens tilnærming til enkeltsaker kom mer spesifikt til uttrykk i det konkrete arbeidet i tilknytning til Maria Amelie-saken og i saken om de sultestreikende etiopierne, hvordan de gikk frem for å få gjennomslag for sine synspunkter i media i tilknytning til de to sakene.

5.3 Mediestrategier i de to sakene

Både Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne skapte en anledning for de strategiske aktørene til å forsøke å få gjennomslag for bestemte synspunkter i media. Jeg skal her belyse hva NOAS og Papirløsekampanjen ønsket å nå ut med i tilknytning til de to sakene, og trekke frem noen ulikheter ved sakene som bidro til ulike utfordringer og ulike strategier for kommunikasjonen mot media. Gjennomgangen vil slik danne et bakteppe både for analysen av de spesifikke synspunkter de fremhever i tilknytning til lengeværende asylsøkere, og deres gjennomslag for disse synspunktene i mediedekningen av de to sakene.

5.3.1 Maria Amelie-saken

Som jeg var inne på innledningsvis var dekningen av Maria Amelie-saken massiv.

Informantene påpeker at grunnet det store fokuset på Maria Amelie var det i liten grad behov for å jobbe aktivt mot media, og at organisasjonen heller strevde med å få tatt unna alle henvendelsene fra journalister. Videre fremhever de at fordi fokuset på Maria Amelie var enormt, ønsket de å bruke Maria Amelie-saken til å sette søkelys på papirløse mer generelt:

Hun var jo først og fremst en talsperson for de papirløse, sånn at vi støttet jo opp om hennes sak, men vi så det ikke som noen hovedoppgave for NOAS å gå i bresjen for henne fordi det var så mange andre aktører der. Så vi har engasjert oss for papirløse generelt og jobbet med dét, (...). Vi var opptatt av å prøve å få frem bredden i den gruppa Maria Amelie var én representant for (Intervju 25.8.2011).

Informantene påpeker at den samme strategien ble benyttet i samarbeidet med andre organisasjoner tilknyttet Papirløsekampanjen:

Det vi samarbeidet om var å vise bredden. Så vi hadde et par pressekonferanser, og noen initiativ med uttalelser vi kom med fra kampanjens side, for å komme inn på den diskusjonen om lovanvendelse og praksis. Noe vi gjorde både som kampanje og som NOAS også gjorde på egenhånd. Også var det dette med å hente fram, og å gi mediene mulighet til å møte andre papirløse (Intervju 25.8.2011).

Som en del av arbeidet med å forsøke å få søkelys på mer generelle spørsmål utformet NOAS fire punkter som fungerte som forslag til endringer de mente myndigheten burde gjennomføre når det gjaldt lengeværende asylsøkere:

*I Maria Amelie-saken så brukte vi den som utgangspunkt til å vise til fire punkter hvor vi mener at politikk og praksis bør endres i forhold til mange papirløses situasjon. Så det var innspill til Regjeringens argumentasjon om at man måtte behandle alle likt, og ergo måtte hun ut av landet, hvor vi for det første mente at det fantes paragrafer innafor utlendingsloven som man kunne bruke, det fantes en vektlegging av tilhørigheten til Norge som man hadde sett bort fra, altså det fantes en rekke punkter (...) Så det var den måten vi jobba på der, gjennom å bruke Amelie-saken som eksempel, og også som eksempel på hvordan lovgivningen brukes i dag, men hvordan vi mener den **kan** brukes (...) Man trengte ikke nye lover, men en ny lovanvendelse (Intervju 25.8.2011).*

Endringene NOAS ønsket å fremme gjennom de fire punktene var a) en forskriftsendring til Utlendingsloven som vil medføre at også ulovlig opphold i Norge kan gi grunnlag for opphold på humanitært grunnlag, b) en forskriftsendring til Utlendingsloven som sier at det

må tas hensyn til menneskelige hensyn ved vurdering av utvisning med innreiseforbud, c) en lovendring som åpner for at asylsøkere, ut fra bestemte vilkår, kan skifte kø fra å være asylsøker til å søke om arbeidstillatelse, d) å muliggjøre opphold på humanitært grunnlag for lengeværende papirløse, der asylsøkere Norge ikke har kunnet returnere innen fem år etter endelig avslag, får regularisert sitt opphold i Norge. De fire prinsippene ble sendt til konstituert justisminister Grete Faremo, og ble også lagt ut på NOAS' hjemmesider¹².

Det er altså ingen tvil om at NOAS og Papirløsekampanjen jobbet aktivt for å få søkelys på papirløsetemaet i forbindelse med Maria Amelie-saken. Informantene påpeker her at formålet var å få gjennom mer overordnede perspektiver og å sette søkelys på gruppen av papirløse som helhet. Samtidig bør det bemerkes at det ikke er noen tvil om at sentrale aktører i Papirløsekampanjen også støttet Maria Amelie direkte, og jobbet for at hun kunne få bli i Norge. Blant annet engasjerte kampanjen seg i ulike demonstrasjoner til støtte for Maria Amelie og spredte informasjon om disse arrangementene via sin hjemmeside og sin Facebook-side. I tråd med problemstillingen konsentrerer jeg meg imidlertid her om den delen ved det strategiske arbeidet som handlet om å nå ut med politiske og prinsipielle synspunkter.

5.3.2 Saken om de sultestreikende etiopierne

Mange av de samme trekkene ved NOAS og Papirløsekampanjens arbeid og kommunikasjon mot media gjorde seg gjeldende også i saken om de sultestreikende etiopierne, og generelt var formålet også her å forsøke å trekke frem mer generelle prinsipper og synspunkter, samt å vise til de papirløses situasjon mer generelt. Det var imidlertid noen trekk knyttet til saken som innebar litt andre utfordringer for de strategiske aktørene.

For det første er sultestreik et virkemiddel som generelt er sett på som negativt, og som organisasjonene involvert i Papirløsekampanjen ikke støtter. Å inngå aktivt i aksjoner til støtte for etiopierne var dermed vanskeligere enn i Maria Amelie-saken. Samtidig påpeker informantene at de involverte seg også i denne saken, og at de på ulike måter ønsket å støtte etiopierne. Strategien her var å bidra til å få fokus på selve innholdet i budskapet gruppen ønsket å fremme, og som NOAS kunne stille seg bak, heller enn aktivt å fokusere på selve aksjonsformen, som de ikke ønsket å stille seg bak. Etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke var en sammensatt gruppe. Mens noen hadde levd lenge i Norge uten oppholdstillatelse, hadde andre fått avslag på sine asylsøknader nylig. Deler av denne gruppen

¹² For mer detaljert beskrivelse av punktene se: "Forslag til lov- og forskriftsendringer for en mer human, rimelig og samfunnsøkonomisk mer robust utlendingspolitikk og -praksis" <http://noas.no/?p=archive&cid=2&s=45>, og "Spørsmål og svar om papirløse" <http://noas.no/?p=archive&cid=2&s=30>.

kan derfor sies å falle utenfor Papirløsekampanjens formål fordi de ikke har levd i Norge i lengre tid. Som kommunikasjonsrådgiver i NOAS uttrykker:

(...) noe av det som gjorde det komplisert var jo at dette i prinsippet ikke var en papirløsemarkering fordi det var en sammensatt gruppe som var i domkirken. Det var personer som hadde nokså forskjellig oppholdstid i Norge. Papirløsekampanjen har jo fokusert på lengeværende, som har fått endelig avslag, og som har vært i Norge i ganske mange år. Og vi fant ut at det ikke var så veldig mange, under halvparten, som var i den kategorien i den gruppa. Og etiopierne selv ønsket å fokusere mer på hva de opplevde som farene ved retur. Altså ikke på deres tilknytning til Norge, men på behovet for beskyttelse i forhold til retur til hjemlandet (Intervju 30.8.2011).

Informantene i NOAS uttrykker at de ønsket å være lydhøre overfor etiopierne, og å la de få komme til ordet med sine ønsker og synspunkter. Blant annet la de ut informasjon om situasjonen i Etiopia på sine hjemmesider som de henviste journalister til. Samtidig påpekes det at etiopiere generelt er en viktig gruppe når det gjelder papirløse i Norge, fordi mange av de langvarig papirløse i Norge nettopp er etiopiere. Tematikken ble derfor et nærliggende fokus også i denne saken:

Det var litt blandet fordi papirløseproblematikken var ganske framme, så vi fikk også en del spørsmål om det, og svarte på det (...) Det er klart at det var jo et aspekt ved dette, etiopiere er en veldig viktig gruppe i forhold til papirløse. Mange av de som har vært lenge i den situasjonen der er jo nettopp etiopiere. Så derfor kom det egentlig naturlig inn (Intervju 30.8.2011).

At etiopiere er en viktig gruppe når det gjelder Papirløse, og at større spørsmål tilknyttet papirløse derfor også var et viktig fokus for NOAS og Papirløsekampanjen i denne saken illustreres også i en felles uttalelse fra Papirløsekampanjen i tilknytning til etiopiernes sultestreik:

Blant etiopiske papirløse har mange vært lenge i Norge. Derfor er deres situasjon et godt uttrykk for det som kampanjen "Ingen mennesker er ulovlige" ønsker å endre. Norske myndigheter klarer ikke å tvangsreturnere etiopiske papirløse. Mennesker blir boende i Norge i år etter år, med svært begrensede rettigheter (NOAS 2011c).

I tillegg til selve aksjonsformen uttrykker informantene at det også var interne ting i gruppen av etiopiere som gjorde dette til en vanskeligere sak. For det første endret lederskapet i gruppen seg underveis i aksjonen, noe som i følge Austenå medførte en endring i profilen på

aksjonen. Videre ønsket etiopierne å bli behandlet som gruppe, noe som var vanskelig fordi deres saker var ulike og fordi asylprosessen er individuell.

Selv om papirløseproblemstillingen slik NOAS og Papirløsekampanjen definerer det kanskje ikke var like åpenbar i tilknytning til etiopiernes aksjon som i Maria Amelie-saken er det altså tydelig at de strategiske aktørene også her jobbet for å få gjennomslag for sine synspunkter tilknyttet lengeværende asylsøkere. Informantene begrunner dette i at etiopiere er en viktig gruppe når det gjelder papirløse i Norge, men også i at tematikken allerede var oppe på medienes dagsorden, og at det dermed var en lett tilgjengelig vinkling for journalister. Slik kan fokuset ses som et utslag av en medielogikk. Studier av nyhetsverdier har nettopp antydnet at dersom hendelser kan relateres til temaer som allerede er på medienes dagsorden, kan det være en faktor som bidrar til at den aktuelle hendelsen blir en nyhetssak (Galtung og Ruge 1965:67, Harcup og O'Neill 2001:278-279). Samtidig kan dette også innebære at hendelsen settes inn i en bestemt kontekst, og at den ses som en oppfølger i en lenger historie om lengeværende asylsøkere i Norge (Allern 2001b:56-57, Ihlen og Allern 2008:245). Jeg kommer tilbake til dette i kapittel 7.

Oppsummering

Informantene bekrefter oppfatninger om at mediene ofte tar utgangspunkt i enkeltpersoner når de dekker asyltematikk. Deres syn på at enkeltteksempler trekkes frem kan sies å være sammenfallende med en medielogikk. For det første opplever de at for å nå gjennom i media er det så å si nødvendig å knytte synspunkter til konkrete enkeltsaker. For det andre påpekes det at enkeltteksemlene er godt egnet til å tydeliggjøre og problematisere utslag av politikk og praksis. Enkeltsakene fungerer slik som en inngang til å få gjennom mer overgripende asylpolitiske synspunkter, samt å få frem at problematikken ikke kun gjelder den ene eller de få som er i medienes søkelys. Denne strategien vises også i måten NOAS og Papirløsekampanjen jobbet med Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne. Samtidig viser analysen at det var det noen ulikheter ved sakene som innebar ulike utfordringer for de strategiske aktørene.

Jeg skal i det neste kapittelet se nærmere på hvilke konkrete synspunkter eller rammelementer NOAS og Papirløsekampanjen fremhever i tilknytning til lengeværende asylsøkere, samt hvilke konkurrerende synspunkter Regjeringen fremhever.

6. Aktørenes saksspesifikke tolkningsrammer

Aktører som ønsker å nå frem med sine virkelighetsbilder i mediene må ikke bare forholde seg til journalistikkens konvensjoner for å få mediedekning. De må også forholde seg til andre aktører som ønsker å få gjennom sine virkelighetsbilder. Jeg skal i dette kapittelet, med utgangspunkt i Entmans definisjon av rammebegrepet, analysere og presentere på den ene siden Papirløsekampanjen og NOAS, og på den andre siden Regjeringens fremstillinger av temaet lengeværende asylsøkere som deler av to ulike tolkningsrammer. Hensikten er å belyse hvilke problemer aktørene presenterer, hva de ser som årsakene til problemene, hvilke løsninger eller endringer de ønsker, samt hvordan de i sin argumentasjon appellerer til prinsipper og moral. Som nevnt forstås *problemdefinisjonene* som de trekkene ved tematikken partene fremhever som problematiske, og som legger grunnlag for den videre rammen. *Årsaksforklaringer* ses som det partene fremhever som årsaker til problemene som defineres, mens *løsningsforslagene* forstås som endringsforslagene partene fremhever, og som de mener vil bidra til å løse problemet de presenterer. Til slutt forstås *appell til moral og prinsipper* som begrunnelser for posisjonen som inntas gjennom å knytte an til former for moral og prinsipper. Jeg starter med å gå gjennom partenes problemdefinisjoner, før jeg går gjennom årsaker, løsninger og appell til moral og prinsipper som legitimerer posisjonen. Fordi Papirløsekampanjen og Regjeringens begrunnelser kan ses som en legitimering av løsningsforslagene de fremhever, har jeg i gjennomgangen valgt å inkludere løsningsforslagene og begrunnelsene for posisjonen i samme avsnitt¹³. Alle de ulike delementene vil imidlertid henge sammen og være påvirket av, og påvirke hverandre.

Som gjennomgangen vil vise representerer partenes fremstillinger to diametralt ulike virkelighetsforståelser av den samme tematikken. I sitt forsøk på å få gjennomslag for sine rammer i mediene, vil de derfor også inngå i en framing contest, eller en rammekonkurranse der de konkurrerer med hverandre for å nå ut med sine saksspesifikke rammer i media (Ihlen og Allern 2008:234). På bakgrunn av analysen etableres to rammer. Den ene rammen, som jeg har valgt å kalle *papirløserammen*, representerer Papirløsekampanjens og NOAS' fremstillinger av temaet. Den andre rammen, som jeg har valgt å kalle *likebehandlingsrammen*, representerer Regjeringens fremstilling av temaet. Hensikten med

¹³ Analysen er basert på dokumenter postet på Papirløsekampanjen, NOAS og Regjeringens hjemmesider; kronikker skrevet av aktører tilknyttet de ulike partene, samt intervjuene med ansatte i NOAS (se vedlegg 1 for komplett liste over dokumenter). Som nevnt i forrige kapittel hadde NOAS noen egne punkter de ønsket å fremme i tilknytning til tematikken. Fordi disse punktene overlapper med Papirløsekampanjens synspunkter, og bygger på de samme forståelsene av feltet, er også disse punktene inkludert i analysen.

kapittelet er for det første å belyse hva de to partene vektlegger i diskusjoner rundt lengeværende asylsøkere, og å tydeliggjøre de skarpe ulikhetene i aktørenes virkelighetsbeskrivelser. For det andre er hensikten å berede grunnen for det neste kapittelet, hvor de saksspesifikke rammeelementenes gjennomslag i deknningen av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne analyseres. Jeg avslutter derfor kapittelet med å vise hvordan de kvalitativt identifiserte tolkningsrammeelementene er blitt omdannet til kvantitativt kodbare variabler som fanger inn ulike sider ved de helhetlige rammene.

6.1 Problemdefinisjoner

Papirløsekampanjens uttalte formål var å sette søkelys på gruppen av mennesker som lever i Norge uten oppholdstillatelse, uten mulighet til arbeid, og med mangel på en rekke rettigheter “lovlige” borgere i samfunnet har. Papirløsekampanjens *problemdefinisjon* av feltet er at gruppen som lever papirløst i det norske samfunnet utgjør en underklasse av mennesker, og de representerer derfor både et humanitært og samfunnsmessig problem. Kampanjen påpeker at innenfor gruppen har flere har levd i mottak i årevis, flere er hjemløse, og mange blir grovt utnyttet på arbeidsmarkedet. Videre fremhever kampanjen at de papirløses tilværelse er usikker og uforutsigbar, og at de derfor lever et lite verdig liv. Som kampanjen skriver i et åpent brev til justisminister Knut Storberget:

Norge er i ferd med å få en økende underklasse av mennesker som har levd her i inntil 17 år uten rettigheter, og ofte i stor nød. (...) Organisasjonene kan ikke godta en varig papirløs underklasse i Norge bestående av mennesker som lever på ubestemt tid tilnærmet uten rettigheter. Spesielt alvorlig er det at denne situasjonen rammer barna (Papirløsekampanjen 2010b).

Som jeg har vært inne på er papirløsebegrepet helt sentralt i Papirløsekampanjens omtale av feltet, og begrepet kan derfor ses som et viktig symbolord i Papirløsekampanjens ramme i form av at det betegner rammen deres (Gamson og Lasch 1983:399-400)

Regjeringen anerkjenner at det er problematisk at personer uten oppholdstillatelse lever i det norske samfunnet, men har en ganske annen inngang til problematikken enn Papirløsekampanjen. Regjeringens *problemdefinisjon* av feltet er at det er for mange som oppholder seg i Norge ulovlig over lengre tid. Fordi disse personene er i Norge uten oppholdstillatelse, har de brutt norsk lov, og kan betraktes som ulovlige innvandrere. Regjeringen benytter ikke betegnelsen «papirløse», men bruker heller begreper som «ulovlig

opphold» og «ulovlige innvandrere»¹⁴. Begreper som Papirløsekampanjen ikke benytter. Regjeringen velger heller ikke å fokusere på personenes livsvilkår, men kun på det faktum at de ikke har returnert til hjemlandet, og at de derfor oppholder seg ulovlig i Norge. Begrepene de to partene benytter for å omtale gruppen gir ulike konnotasjoner, og bidrar på ulikt vis til å definere både gruppen av personer og hvilke type problemer de representerer. Begreper som «ulovlig» viser blant annet til at de aktuelle personene har brutt loven, noe som igjen kan indikere at de selv er ansvarlig for sin situasjon. På den andre siden viser begrepet «papirløs» til mennesker som mangler viktige papirer for å kunne leve som vanlig borgere i et samfunn. Begrepene illustrerer de to totalt ulike tilnærmingene partene har til problematikken, og er helt sentrale i deres definisjon av problemene på feltet. Entman (2004:6) påpeker at i konstruksjonen av rammer vil definisjonene av hva som konstituerer problemer bidra til å legge føringer for resten av rammer. Papirløsekampanjen og Regjeringens definisjon av feltet og begrepene de benytter for å omtale gruppen legger således grunnlag for hvordan de forstår årsaken til problemene og hvilke mulige tiltak eller endringer de mener kan bidra til at problemene løses.

6.2 Årsaksforklaringer

Som *årsak* til problemet fremhever Regjeringen at det har kommet for mange asylsøkere uten behov for beskyttelse, eller såkalt ubegrunnede asylsøkere til Norge. Videre er det for mange av de som får avslag på sine asylsøknader som velger å oppholde seg ulovlig i Norge heller enn å returnere til hjemlandet etter endelig negativt vedtak på sine asylsøknader, og etter at utreisefristen er gått ut. På bakgrunn av dette peker Regjeringen på at norsk innvandrings- og asylpolitikk har vært for liberal, noe som har bidratt til tilstrømminger av asylsøkere og til at for mange har valgt å bli i Norge heller enn å returnere til hjemlandet. En av de bakenforliggende begrunnelsene for slike årsaksforklaringer er ideen om at graden av restriktivitet i politikken styrer hvor asylsøkere drar, og i hvilken grad de velger å oppholde seg i landet ulovlig. Liberal asylpolitikk fungerer som en pull-faktor, eller en attraksjon, mens en restriktiv politikk vil ha motsatt virkning (Brochmann 1997:44).

Papirløsekampanjens på sin side fremhever at *årsaken* til problemet ligger i den strenge tilnærmingen norske myndigheter har til asylsøkere og papirløse. Kort sagt, norske myndigheter fører en for streng innvandrings- og asylpolitikk. Kampanjen påpeker at felles for de fleste papirløse er at de frykter det å skulle dra tilbake til landet de kom fra.

¹⁴ Jeg har som nevnt i kapittel 2 valgt å utelate begrepet «returnekter» fra analysen, fordi begrepet først ble en del av debatten i oktober 2011.

Regjeringens innstrammingsiltak i asylpolitikken, og den strenge tilnærmingen til asylsøkere tiltakene innebærer, bidrar slik til å øke antallet papirløse fordi det gis avslag til mennesker som har en reell frykt for å returnere, og til mennesker som er vanskelige og til dels umulige å returnere. Blant annet skriver generalsekretær i NOAS Ann-Magrit Austenå i en kronikk:

Det som er urovekkende er at ifølge politiet vil halvparten av de 6000 som får avslag, være vanskelige og til dels umulig å returnere. Dermed kan regjeringens politikk overfor årets asylsøkere komme til å produsere inntil 3000 nye papir- og rettighetsløse (Austenå 16.12.2010).

Papirløsekampanjen hevder at når de menneskelige hensynene og personers tilknytning til riket ikke legges større vekt på, bidrar dette til at antallet papirløse i Norge øker. Videre påpeker kampanjen at dette spesielt gjelder de såkalt ureturnerbare, men også mennesker som i prinsippet kan returneres med tvang, men som har skapt seg et liv i Norge.

Som vi ser bygger partenes årsaksforklaringer på totalt ulike oppfatninger av virkeligheten, og totalt ulike forståelser av hvordan politikken er og bør være. Papirløsekampanjen knytter årsakene utelukkende til myndighetenes politikk og praksis på asylfeltet, som de mener har vært for restriktiv, og som dermed har bidratt til problemene. Ved å fremheve at for mange har valgt å bli i Norge ulovlig, heller enn å returnere frivillig knytter Regjeringen i større grad sine årsaksforklaringer til individene selv. De fremhever imidlertid også politikken på området som en årsaksfaktor, men da i form av at politikken har vært for liberal, noe som har bidratt til å styre asylsøkernes handlinger i bestemte retninger. Partenes definisjon av problemene på feltet ligger slik som et premiss for hvordan de forstår årsakene til problemene: Papirløsekampanjen fremhever at de papirløse lever et uverdigg og vanskelig liv. De bør derfor få «hjelp» av norske myndigheter til å kunne få leve et verdigg liv med de samme rettighetene som andre borgere. Regjeringen på sin side fremhever at personene det er snakk om er i Norge ulovlig. De er dermed også i større grad selv ansvarlig for sin situasjon.

6.3 Løsningsforslag og appell til moral og prinsipper

De to partenes totalt ulike definisjoner av hva som utgjør problemet på området, og deres ulike forståelser av hvilke årsaker som ligger til grunn, bidrar igjen til ulike forståelser av hvilke endringer som kan bidra til at problemene løses. Jeg skal her gå gjennom løsningene de to partene foreslår, hvordan de begrunner og rettferdiggjør posisjonen, samt hvordan de gjennom disse begrunnelsene appellerer de til ulike former for prinsipper og moral.

Papirløsekampanjens hovedpoeng er at det må settes grenser for hvor lenge man kan leve i det norske samfunnet uten papirer. De mener derfor at en *løsning* på problemet vil være at norske myndigheter gjennomfører såkalte regulariseringsordninger eller amnestiordninger, der langvarige papirløse blir gitt oppholdstillatelse. Et ønske kampanjen stiller opp som to konkrete krav til norske myndigheter. For det første at *barn som har levd i Norge i lang tid – eksempelvis fire år – normalt må gis oppholdstillatelse sammen med medfølgende foreldre og søsken*, og for det andre at *det må settes en grense for hvor mange år andre papirløse (voksne uten barn) kan leve papirløst før de får mulighet til lovlig opphold og arbeid, slik UDI har anbefalt* (Papirløsekampanjen 2010c). Kampanjen begrunner posisjonen på flere måter, og appellerer gjennom begrunnelsene til ulike former for prinsipper og moral. For det første viser de til at andre EU-land har gjennomført regulariseringsordninger. Kampanjen fremhever her at Norge skiller seg ut ved å ha en veldig streng tilnærming til de papirløse, og fremstår som en sinke på området. Ønsket er at den strenge norske tilnærmingen skal mykes opp, og at mer humanitære løsninger skal velges slik andre land har gjort. Slike endringer mener de vil bidra til å forhindre at Norge får en økende underklasse av mennesker som befinner seg utenfor samfunnet. Samtidig vil det kunne motvirke en svart arbeidssektor der folk utnyttes, og også bidra til økonomisk gevinst. Kampanjen knytter her sine begrunnelser både til de økonomiske og menneskelige sidene ved problematikken. Noe som også understrekes i en kronikk undertegnet interesseorganisasjoner involvert i Papirløsekampanjen:

Å la folk leve "papirløst" gjør dem til enkle ofre for kyniske sjefer som vil la dem gå for slavelønn, eller for kriminelle. (...) Dessuten representerer mange av dem en sløsing med god arbeidskraft. (...) Våre argumenter går imidlertid utover egeninteresse for oss som er statsborgere. De "papirløse" lever et nedverdiggende liv – uten rett til arbeid og utdanning (...) (Aftenposten 22.1.2011).

Videre hevder kampanjen at de foreslåtte regulariseringsordningene *ikke* vil gjøre Norge mer attraktivt for asylsøkere. Dette begrunner de i at det å være asylsøker innebærer en lang, usikker og uverdigg ventetid, som få ønsker å gjennomgå. Videre påpekes det at undersøkelser fra andre europeiske land har vist at slike tiltak ikke fører til merkbare endringer i ankomsten av asylsøkere uten beskyttelsesbehov.

Regulariseringsordningene Papirløsekampanjen ønsker at norske myndigheter skal gjennomføre handler i prinsippet om å gi en større gruppe av mennesker opphold på humanitært grunnlag. Papirløsekampanjen og NOAS uttaler imidlertid også muligheten for å gi opphold på humanitært grunnlag mer eksplisitt som en annen mulig *løsning* på

papirløseproblematikken. De fremhever at politikk og praksis på utlendingsfeltet generelt bør liberaliseres i retning av å legge større vekt på de menneskelige hensynene og personers tilknytning til Norge. Som jeg var inne på i kapittel 2 skal avgjørelser av om asylsøkere skal innvilges opphold på humanitært grunnlag foretas ved en helhetsvurdering der innvandringsregulerende hensyn også tas med i vurderingen. Et av problemene i dag, hevder Papirløsekampanjen og NOAS, er at politikken og praksisen på området er for streng, og at de innvandringsregulerende hensynene tillegges for stor vekt. Poenget kan illustreres ved et utdrag fra en kronikk skrevet av generalsekretær i NOAS Ann-Magrit Austenå:

(...) myndighetene [skal] i følge lovverket foreta en totalvurdering av saken. En slik totalvurdering vil avgjøre om det foreligger sterke menneskelige hensyn eller om Maria har særlig tilknytning til riket. Noe hun opplagt har. UNE hadde like store muligheter til å vektlegge Marias tilknytning til riket, som de såkalt "innvandringsregulerende hensyn". Altså kunne Utlendingsnemda like gjerne landet på den motsatte konklusjonen: Fordi Maria Amelie har en særlig sterk tilknytning til landet, gis hun rett til opphold (Ann Magrit Austenå, 13.1.2011).

Papirløsekampanjen og NOAS påpeker videre at løsningsforslagene knyttet til å liberalisere praksis i forhold til å gi opphold på humanitært grunnlag, ikke bare vil kunne hjelpe langvarig papirløse, men også kunne forhindre at asylsøkere blir papirløse i utgangspunktet. Til slutt fremmer NOAS gjennom ett av sine fire punkter et forslag til en lovendring som kunne åpne for at asylsøkere, på bakgrunn av bestemte kriterier, kan "bytte kø" fra å være asylsøker til å søke om arbeids- og oppholdstillatelse uten å måtte forlate Norge. Blant kriteriene de mener kan ligge til grunn er tilbud om arbeid, at vedkommende kom til Norge som barn, samt at vedkommende ikke er dømt for kriminelle handlinger. Posisjonen begrunnes i at for papirløse som i realiteten har mulighet til å skaffe seg arbeid i Norge er det urimelig at de ikke får muligheten til å skifte kø på denne måten. I tillegg hindrer det arbeidsgivere i å skaffe seg kvalifisert arbeidskraft. Papirløsekampanjen vektlegger altså, gjennom sine løsningsforslag og begrunnelser, ulike endringer som kan gjøre at gruppen av papirløse får opphold i Norge, eller som kan forhindre at mennesker blir papirløse i utgangspunktet. I tråd med hvordan de definerer problemene og årsakene rundt tematikken fremheves endringer og tiltak iverksatt av norske myndigheter, og som vil kunne hjelpe de papirløse ut av en vanskelig livssituasjon.

Regjeringen på sin side ønsker verken å gjennomføre regulariseringsordninger, eller å liberalisere politikk og praksis i retning av å gi flere opphold på humanitært grunnlag. En posisjon de begrunner på flere måter. For det første påpekes det, i motsetning til hva

Papirløse kampanjen hevder, at slike ordninger og endringer nettopp vil gjøre Norge mer attraktivt for asylsøkere. Videre påpeker Regjeringen at det ikke skal lønne seg å være i Norge ulovlig. Dersom man innfører regulariseringsordninger eller man for eksempel legger større vekt på personers tilknytning til riket, uavhengig av om vedkommende har oppholdt seg ulovlig i landet, vil det gi signaler om at det lønner seg å oppholde seg ulovlig i Norge. Endringer i den retning Papirløse kampanjen ønsker vil medføre en pull-effekt som bidrar til at flere kommer til Norge for å søke asyl, og samtidig gi en signaleffekt som innebærer at færre asylsøkere med endelig avslag drar frivillig tilbake til hjemlandet. Som statssekretær i Justisdepartementet Pål K. Lønseth skriver i en kronikk:

Det går ikke an å gi oppholdstillatelse i belønning til en person som oppholder seg i Norge ulovlig, under falsk identitet. I realiteten vil det skape en situasjon hvor det i bunn og grunn er opp til hver enkelt om man skal få lov til å bli her i landet (Pål K. Lønseth, 20.1.11).

Videre fremhever Regjeringen at det skal være likhet for loven. Det kan ikke gjøres spesielle unntak for enkeltpersoner eller grupper av personer, og mennesker som har fått avslag på sine asylsøknader skal derfor ut av Norge. Regjeringens vektlegging av at det skal være likhet for loven kan sies å fungere som et symbolord eller en *catch phrase* som de stadig repeterer, og som rettferdiggjør og begrunner posisjonen de inntar (Gamson og Lasch 399-400). Ved å fremheve det juridiske prinsippet om likhet for loven rettferdiggjør ikke Regjeringen bare sin egen posisjon, men kan også bidra til å skape et inntrykk av at andre aktører ønsker å forskjellsbehandle. Videre fremholder Regjeringen at det å gi opphold til personer som oppholder seg i Norge ulovlig heller ikke vil være rettferdig for de som drar frivillig fra landet etter å ha fått avslag:

Det vil være urettferdig for de som følger loven og reiser hjem, dersom det å oppholde seg i Norge ulovlig skal belønnes med en oppholdstillatelse. Det vil også kunne tiltrekke mange tusen grunnløse asylsøkere til Norge og undergrave utlendingsforvaltningens vedtak og returarbeid – og i ytterste konsekvens selve asylinstituttet (Pål K. Lønseth, 14.1.2011)

Også her begrunner altså Regjeringen posisjonen sin ved å knytte an til moral og prinsipper. På bakgrunn av disse begrunnelsene påpeker Regjeringen at en *løsning* på problemet er å føre en restriktiv innvandrings- og asylpolitikk. Heller enn å regularisere, må norske myndigheter sørge for at personer uten beskyttelsesbehov, og med avslag på sine asylsøknader returnerer

til hjemlandet. Helst frivillig, men med tvang dersom nødvendig. Et utdrag fra en kronikk skrevet av Pål K. Lønseth illustrerer poenget:

(...) når et vedtak først er fattet og man har fått avslag på sin søknad – da er konsekvensen den samme for alle. Da skal man reise hjem, helst frivillig, og om nødvendig med tvang. Uansett hva slags forhistorie man har (Pål K. Lønseth, 20.1.2011).

Det er nemlig sånn, påpeker Regjeringen, at bortimot alle land tar i mot egne borgere som returnerer frivillig og som oppgir sin identitet. I tilfeller der personer ikke reiser hjem frivillig, og heller ikke kan returneres med tvang (de såkalt ureturnerbare) er det viktig at Norge jobber for å få på plass returavtaler med de aktuelle landene. Videre påpekes det at Norge må jobbe for å styrke og å effektivisere returarbeidet. Mer generelt går altså Regjeringens løsningsforslag på ulike tiltak som vil bidra til at personer som oppholder seg ulovlig i Norge returnerer til hjemlandet, samt at personer uten behov for beskyttelse ikke kommer til Norge i utgangspunktet.

Når det gjelder muligheten for å bytte kø, slik Papirløsekampanjen foreslår, påpeker Regjeringen at det ikke er ønskelig å innføre en slik mulighet til å bytte kø, og asylsøkere med endelig avslag skal ut av landet. Videre understreker Regjeringen at asyl og arbeidsinnvandring er to forskjellige ting. Ved å blande de to kan i prinsippet hele asylinstituttet undergraves, blant annet fordi man ved en slik ordning ville kunne bruke asylsøknader som enn inngang til å søke om arbeidstillatelse, noe som igjen vil kunne være til fortrengsel for personer med et reelt beskyttelsesbehov. I forbindelse med Maria Amelie-saken åpner Regjeringen allikevel opp for å gjøre endringer på området. *Løsningen* de foreslår er at dersom det er huller i regelverket som ikke er hensiktsmessige med tanke på arbeidsinnvandringen til Norge, kan det gjøres endringer slik at asylsøkere, til tross for brudd på utlendingsloven, kan søke om arbeidstillatelse. En arbeidstillatelse skal imidlertid, i tråd med vanlig praksis, søkes fra hjemlandet:

I den grad Maria Amelie leverer en søknad om arbeidsinnvandring fra Russland, og det viser seg gjennom hennes sak at regelverket ved et innreiseforbud setter et unødig hinder i veien for en fornuftig arbeidsinnvandring, vil vi se på dette (Pål K. Lønseth, 20.1.2011).

Regjeringens posisjon illustrerer her den dobbeltheten Brochmann og Kjeldstadli (2008:267-268) mener norske myndigheter har til innvandrere: flyktninger og asylsøkere ses som en (økonomisk) byrde for landet, mens etterspurt arbeidskraft ses som en (økonomisk) ressurs.

6.4 Fra kvalitativt identifiserte tolkningsrammer til variabler

Papirløse kampanjen og NOAS på den ene siden og Regjeringen på den andre presenterer ulike problemer, årsaksforklaringer og løsninger tilknyttet lengeværende asylsøkere. De appellerer også til ulike former for prinsipper og moral for å underbygge sin posisjon. Gjennomgående for de to partenes fremstillinger av feltet er at de omtaler og forstår tematikken på svært ulike måter, noe som til sammen danner to totalt ulike virkelighetsbilder av samme tema. Som jeg har forsøkt å vise i gjennomgangen bidrar de totalt ulike oppfatningene av hva som konstituerer problemer til å legge føringer for forståelsen av årsaker og løsninger, samt begrunnelser for posisjonen. Gjennom å fremstille saksfeltet på bestemte måter vil de strategiske aktørenes formål blant annet være å påvirke til bestemte forståelser hos ulike interessentgrupper, samt å skape debatt rundt bestemte aspekter ved tematikken.

De kvalitativt analyserte tolkningsrammene, presentert i dette kapitlet, fungerer som bakgrunn for dannelsen av variabler til den kvantitative innholdsanalysen. Hovedformålet med den kvantitative innholdsanalysen er å belyse hvorvidt sentrale synspunkter knyttet til de strategiske aktørenes saksspesifikke rammer finnes igjen i nyhetsdekningen av Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. Tolkningsrammene presentert i dette kapitlet er delt inn i 13 variabler som fanger inn sentrale trekk ved partenes argumentasjon og virkelighetsbeskrivelser. Ved å dele inn de helhetlige rammene presentert i dette kapitlet i mindre elementer blir det mulig å undersøke hvilke spesifikke synspunkter som kom gjennom i avisenes nyhetsdekning. Dette skal bidra til å gjøre analysen mer presis.

Under oppsummerer jeg kort sentrale trekk ved partenes argumentasjon, og setter opp to tabeller som illustrerer de to partenes saksspesifikke rammer identifisert i dette kapitlet. I tillegg inneholder tabellene variablene som er blitt utledet fra de to tolkningsrammene, samt en forklaring av hva variablene fanger inn¹⁵. Hver variabel svarer her til fremtredende deler ved partenes tolkningsrammer. For å indikere hvilke av de to partenes saksspesifikke rammer variablene viser tilbake til er hver variabel merket med enten (*P*) for Papirløse kampanjen eller (*R*) for Regjeringen. Som tabellene viser vil noen trekk ved partenes argumentasjon være fremme i flere av de ulike rammeelementene. Noen av variablene vil derfor også kunne knyttes til mer enn ett rammelement.

¹⁵ Forklaring av variablene finnes også i vedlegg 2

6.4.1 «Papirløserammen»

Papirløsekampanjen fremhever den vanskelige humanitære og økonomiske situasjonen lengeværende asylsøkere befinner seg i, noe de presenterer som et problem for individene som befinner seg i en slik situasjon, men også for det norske samfunnet som helhet. De vektlegger i stor grad de menneskelige sidene ved tematikken i sin definisjon av feltet, og fremhever blant annet frykten for retur og de uverdige forholdene papirløse lever under. Årsaken til problemene knytter de til myndighetens politikk på området, som de mener både opprettholder og skaper en papirløs underklasse av mennesker. Underliggende for denne forståelsen er at de papirløse befinner seg i en situasjon de selv ikke kommer ut av, og som det er opp til norske myndigheter å løse. Det er selve asylsystemet og ikke individene selv som har bidratt til problemene, og som derfor også kan bidra til å løse de. Løsningene Papirløsekampanjen foreslår ligger derfor i en endring av myndighetens politikk og praksis på asylfeltet. Blant annet foreslår de en liberalisering av politikken på asylfeltet, en liberalisering av praksis i forhold til å gi asylsøkere opphold på humanitært grunnlag, samt at asylsøkere skal få mulighet til å «skifte kø», og å søke om arbeidstillatelse uten å måtte forlate Norge¹⁶. Posisjonen rettfærdiggjøres og begrunnes gjennom å appellere til moral og prinsipper som medmenneskelighet og økonomisk lønnsomhet. Tabellen under illustrerer de viktigste trekkene ved Papirløsekampanjens argumentasjon, samt variablene dannet på bakgrunn den kvalitativt identifiserte tolkningsrammen.

¹⁶ Synspunktene knyttet til muligheten for å «skifte kø» er ikke de mest fremtredende ved de to partenes virkelighetsbeskrivelser. Fordi dette ble en del av diskusjonen i dekningen av Maria Amelie-saken ønsket jeg allikevel å undersøke i hvilken grad de to partenes synspunkter på området kom frem i dekningen. Jeg mener også at de to partenes syn på muligheten for å skifte kø henger sammen med deres fremstilling av lengeværende asylsøkere mer generelt. Det er derfor ikke unaturlig å forstå disse synspunktene som en del av partenes saksspesifikke rammer. Blant annet knytter Papirløsekampanjen muligheten for å skifte kø opp mot de humanitære sidene ved tematikken, mens Regjeringen fremholder at asylsøkere med avslag må ut av landet, men at det eventuelt kan gjøres endringer dersom det er hensiktsmessig med tanke på arbeidsinnvandringen til Norge.

Tabell 6.1 NOAS og Papirløsekampanjens saksspesifikke tolkningsramme

Papirløserammen	
<u>Rammeelementer:</u>	
Problemdefinisjon:	<i>Gruppen av mennesker som lever i det norske samfunnet uten papirer, de papirløse, utgjør et humanitært og samfunnsmessig problem.</i>
	Variabler: papirløses situasjon (P)
Årsaksforklaring:	<i>Norske myndigheters politikk på innvandringsfeltet er for streng. Denne strenge tilnærmingen, der de menneskelige hensynene og personers tilknytning til riket ikke legges større vekt på, skaper og opprettholder en papirløs underklasse av mennesker.</i>
Appell til moral/prinsipper:	<i>Andre land har innført regulariseringsordninger, Norge er her en sinke. Man må vise medmenneskelighet og velge mer humanitære løsninger. Ved å legge større vekt på de menneskelige hensynene og å gjennomføre regulariseringsordninger løser man et samfunnsmessig så vel som humanitært problem. Regularisering vil motvirke en svart arbeidssektor og være økonomisk lønnsomt</i>
Løsningsforslag:	<i>Norge bør gjennomføre regulariseringsordninger der langvarig papirløse blir gitt oppholdstillatelse. Generelt bør politikk og praksis på feltet liberaliseres ved at de menneskelige hensynene og personers tilknytning til riket i større grad vektlegges. Asylsøkere bør gis mulighet til å skifte kø, og gå fra å søke asyl til å søke arbeidstillatelse uten å måtte forlate Norge.</i>
	Variabler: regularisere (P), liberalisere politikk (P), humanitært grunnlag (P), skifte kø Norge (P)
Forklaring av variablene:	<p>Papirløses situasjon (P): Omhandler artikkelen spørsmål eller utsagn knyttet til antallet lengeværende asylsøkere i Norge, hvem gruppen av personer er, at noe må gjøres med situasjonen deres e.l.?</p> <p>Liberalisere politikk (P): Kommer synspunkter knyttet til at asylpolitikken må liberaliseres frem?</p> <p>Humanitært grunnlag (P): Kommer synspunkter eller vinklinger som tar opp asylsøkeres mulighet til å få opphold på humanitært grunnlag, at man kan/bør legge menneskelige hensyn til grunn eller at en kan/bør vektlegge tilknytningen til Norge frem?</p> <p>Regularisere (P): Kommer synspunkter som går på at det må settes en grense for hvor lenge man kan leve i Norge uten oppholdstillatelse, eller det bør gjennomføres regulariseringsordninger for lengeværende asylsøkere frem?</p> <p>Skifte kø Norge (P): Kommer synspunkter som går på at asylsøkere bør få skifte kø og gå fra å være asylsøker til å søke om arbeidstillatelse fra Norge frem?</p>

6.4.2 «Likebehandlingsrammen»

Regjeringens utgangspunkt er at det er et problem at mennesker velger å oppholde seg ulovlig i Norge. Årsaken ligger i at for mange uten behov for beskyttelse kommer til Norge, og at for mange velger å bli i landet heller enn å returnere etter endelig avslag. Disse faktorene ser de i sammenheng med graden av restriktivitet i asylpolitikken: politikken har vært for liberal noe som har bidratt til en tilstrømming av asylsøkere uten beskyttelsesbehov. Både Regjeringens problemdefinisjon og deres årsaksforklaringer knytter ansvaret til individene selv: de har valgt å oppholde seg i Norge ulovlig heller enn å returnere, og de har valgt å komme til Norge til tross for at de ikke har et behov for beskyttelse. Løsningene Regjeringen fremhever ligger derfor i tiltak som gjør at asylsøkere med endelig avslag returnerer og/eller at de personer uten beskyttelse ikke kommer til Norge i utgangspunktet. Posisjonen rettferdiggjøres og begrunnes ved å appellere til prinsipper som likhet for loven, og rettferdighet overfor de som velger å returnere frivillig til hjemlandet.

Tabellen under illustrerer Regjeringens sakspesifikke tolkningsramme slik jeg har identifisert den her, samt variablene dannet til den kvantitative innholdsanalysen. Som tabellen viser fanger ingen av variablene inn Regjeringens problemdefinisjon av feltet. Dette henger sammen med at Regjeringens problemdefinisjon slik jeg fremstiller den i dette kapittelet er mer et bakenforliggende premiss enn et fremtredende element ved deres argumentasjon. Problemdefinisjonen sier noe om Regjeringens grunnleggende forståelse av tematikken. Den ligger til grunn for de andre elementene ved rammen, og påvirker blant annet kausale forklaringer og forslag til løsninger. Jeg så det derfor som hensiktsmessig å inkludere Regjeringens problemdefinisjon i den kvalitative analysen gjort her. Den samme inndelingen er imidlertid ikke hensiktsmessig i den kvantitative analysen fordi Regjeringens problemdefinisjon ikke kan sies å være fremtredende deres argumentasjon. Jeg mener imidlertid at de andre variablene er tilstrekkelig til å fange inn hvorvidt fremtredende elementer ved Regjeringens rammer kom frem i mediedekningen, og derfor også om deres forståelse av feltet kom gjennom i dekningen.

Tabell 6.2 Regjeringens saksspesifikke tolkningsramme

Likebehandlingsrammen	
<u>Rammeelementer:</u>	
Problemedefinisjon:	<i>Det er et problem at mennesker velger å oppholde seg ulovlig i Norge etter endelig avslag på sine asylsøknader.</i>
Årsaksforklaring:	<i>Politikken på innvandringsfeltet har vært for liberal. Dette har medført at det har kommet for mange mennesker uten behov for beskyttelse til Norge, og at for få har returnert hjem frivillig etter endelig avslag.</i>
	Variabler: Pull-effekt (R)
Appell til moral/prinsipper:	<i>Ulovlig opphold skal ikke belønnes. Det må være likhet for loven, og det kan derfor ikke gjøres unntak for enkeltpersoner. Å gjøre unntak for enkeltpersoner, å belønne ulovlig opphold eller å åpne opp for å bytte kø uten å måtte forlate kan undergrave hele asylinstituttet, og vil også være urettferdig for de som returnerer frivillig.</i>
	Variabler: Belønning av ulovlig opphold (R), Likhets for loven (R)
Løsningsforslag:	<i>Personer uten behov for beskyttelse må returnere til hjemlandet enten frivillig eller med tvang. Når det gjelder de såkalt ureturnerbare må Norge jobbe for å få til returavtaler med de aktuelle landene. Norge må jobbe aktivt for å styrke og effektivisere returarbeidet. Generelt må det føres en restriktiv innvandrings- og asylopolitikk, noe som vil skape en signaleffekt der færre kommer og flere returnerer. Dersom det er huller i regelverket med tanke på arbeidsinnvandringen til Norge, kan det være mulig å endre regelverket slik at asylsøkere kan søke arbeidstillatelse fra hjemlandet til tross for brudd på Utlendingsloven.</i>
	Variabler: Retur/returavtale (R), Restriktiv politikk (R), Skifte kø hjemland (P), Beskyttelsesbehov (R)
Forklaring av variablene:	<p>Pull-effekt (R): Kommer synspunkter som går på at bestemte endringer eller ordninger vil gjøre Norge mer attraktiv for asylsøkere frem?</p> <p>Restriktiv politikk (R): Kommer synspunkter som går på at asylopolitikken må være restriktiv frem?</p> <p>Beskyttelsesbehov (R): Kommer synspunkter eller vinklinger som tar opp asylsøkeres beskyttelsesbehov eller diskusjoner rundt hvorvidt det innebærer en fare for personer å returnere til hjemlandet frem?</p> <p>Likhets for loven (R): Kommer synspunkter som går på at det må være likhet for loven, og at det derfor ikke kan gjøres unntak for bestemte enkeltpersoner frem?</p> <p>Belønning av ulovlig opphold (R): Kommer synspunkter som går på at man ikke kan belønne de som oppholder seg ulovlig i Norge frem?</p> <p>Retur/returavtale: Kommer synspunkter som går på at asylsøkere må returnere til hjemlandet enten frivillig eller med tvang og/eller at Norge må jobbe for å få på plass returavtaler med land en ikke har det med frem?</p> <p>Skifte kø hjemland (R): Kommer synspunkter som går på at arbeidstillatelseter uansett må søkes fra hjemlandet frem?</p>

Som tabellene viser peker alle variablene direkte tilbake til fremtredende synspunkter ved partenes saksspesifikke rammer. Variablene er derfor godt egnet til å på ulike måter fange inn viktige trekk ved partenes virkelighetsbeskrivelser, og i hvilken grad disse kommer frem i avisenes nyhetsdekning av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne. Jeg presenterer i det neste kapittelet avisenes dekning av saken, med hovedfokus på hvorvidt de to partenes synspunkter kom gjennom i gjennom i nyhetsdekningen.

7. Avisenes dekning

Hovedformålet med dette kapittelet er å belyse i hvilken grad Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter ble en del av Aftenposten, VG og Dagsavisens dekning av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne, samt å undersøke forholdet mellom et saksfokus og et personfokus i dekningen. Hva mediene velger å fokusere på når de dekker asylspørsmål og hvilke aktører som får komme gjennom med sine perspektiver vil kunne bidra til å påvirke leserens kunnskap om og forståelse av temaet (Gamson m.fl. 1992:374). Strategiske aktører som ønsker å oppnå bestemte mål og å påvirke politikken i bestemte retninger vil derfor kunne vinne på å få sine tolkningsrammer gjennom i media. Videre, fordi mediene har en oppgave å fylle når det gjelder informasjonsformidling til offentligheten kan det utfra et demokratisk perspektiv ses som problematisk dersom ett perspektiv dominerer (Ihlen 2007:10), eller dersom dekningen i liten grad tar opp mer overgripende prinsipielle eller politiske sider ved temaet (Todal Jenssen og Aalberg 2007:245-246).

Som en bakgrunn for den videre analysen starter jeg med en analyse av omfanget av dekningen, samt kildebruken i dekningen av de to sakene. Videre belyser jeg hvorvidt de to partenes saksspesifikke rammeelementer kom gjennom i dekningen. Denne delen vil i tråd med problemstillingen vise hvilke av de to aktørene som i størst grad lyktes i å få sine synspunkter og forståelser gjennom i media. Gjennomgangen av de saksspesifikke rammeelementene er strukturert ved å sammenligne mellom de to partene og mellom de to nyhetssakene. Jeg fokuserer her på de strategiske aktørene og hvorvidt de lyktes i å nå gjennom med sine synspunkter, men ser også på trekk knyttet til nyhetsmedienes virkemåter der det er relevant. Til slutt i avsnittet ser jeg på hvorvidt avisene trykte andre artikler om temaet i perioden, og hvilke synspunkter som kom gjennom i disse artiklene. Undersøkelsen bidrar til å belyse hvorvidt temaet ble satt på dagsorden mer generelt. Jeg ser så på bruken av human-interest-rammen i dekningen. Undersøkelsen av human-interest-rammen vil sammen med analysen av de saksspesifikke rammeelementene og undersøkelsen av hvorvidt mediene trykte andre artikler om temaet i perioden, bidra til å belyse forholdet mellom et saksfokus og et personfokus i dekningen. Poenget er her å belyse om temaet ble dekket i lys av mer overordnede politiske og prinsipielle størrelser, eller om dekningen i hovedsak fokuserte på personene involvert i de to sakene. Jeg trekker i denne delen inn ulikheter mellom avisene som sammenligningsgrunnlag.

7.1 Omfang og kildebruk

7.1.1 Dekningens omfang – artikler, forsidehenvisninger og plassbruk

Som en bakgrunn for den videre analysen skal jeg her undersøke antallet artikler som ble trykket om de to sakene, antallet ganger sakene var på avisenes forsider, samt størrelsen på artiklene. Gjennomgangen vil belyse omfanget av deknningen av de to sakene og gi en indikasjon på hvor høyt oppe på mediernes dagsorden sakene sto. Undersøkelsen belyser på den måten ulikheter i deknningen av de to sakene, og vil også bidra til å si noe om muligheten de to sakene i utgangspunktet ga for de strategiske aktørene til å nå gjennom med sine saksspesifikke rammelementer.

For Maria Amelie-saken strekker utvalget seg over en periode på fjorten dager, fra og med 13. januar til og med 26. januar 2011. For saken om etiopiernes sultestreik strekker utvalget seg over en periode på ti dager, fra og med 8. februar til og med 17. februar 2011¹⁷.

Tabell 7.1 Antall artikler og antall forsidehenvisning per sak og avis

	Aftenposten		VG		Dagsavisen		Alle aviser	
	Antall artikler	Forsidehenvisning	Antall artikler	Forsidehenvisning	Antall artikler	Forsidehenvisning	Antall artikler	Forsidehenvisning
Maria Amelie	31	10	31	4	28	8	90	22
Sultestreik	10	0	4	0	8	0	22	0
Totalt	41	10	35	4	36	8	112	22

De tre avisene trykket til sammen 90 artikler om Maria Amelie-saken i analyseperioden. Saken ble henvist til på forsiden av avisene 22 ganger. Om etiopiernes sultestreik trykket avisene 22 artikler. Saken ble ikke henvist til på forsiden av noen av avisene. Det er altså klart at det samlede antallet artikler i deknningen av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne var svært ulikt, med litt over fire ganger så mange artikler om Maria Amelie-saken som om etiopiernes sultestreik. Dekningen av Maria Amelie-saken var massiv, og saken sto høyt på mediernes dagsorden i analyseperioden. Noe av årsaken til dette kan ligge i at Maria Amelie gjennom boken hun ga ut høsten 2010 allerede var et kjent ansikt. Når det gjelder etiopierne kan noe av årsaken til at saken fikk mindre grad av fokus ligge i selve formen på aksjonen. Videre, som jeg var inne på i kapittel 5, påpekte informantene i NOAS at etiopierne ønsket å bli behandlet som en gruppe. Dette kan ha bidratt til å gjøre det mindre

¹⁷ Aftenposten og VG kommer ut syv dager i uken, mens Dagsavisen kommer ut seks dager i uken. Utvalget fra Dagsavisen strekker seg derfor over en periode på 12 dager for Maria Amelie-saken og en periode på 9 dager for saken om etiopiernes sultestreik.

interessant for journalistene å dekke saken fordi de ikke på samme måte kunne ta tak i enkeltskjebner eller enkelthistorier slik de kunne i forbindelse med Maria Amelie-saken.

Sammenligner en avisene er antallet artikler om Maria Amelie-saken jevnt fordelt over de tre avisene, med 31 artikler i Aftenposten og VG, og 28 artikler i Dagsavisen. I deknningen av saken om de sultestreikende etiopierne var det større skiller avisene i mellom. Mens Aftenposten trykket 10 artikler og Dagsavisen trykket 8 artikler om saken, trykket VG kun 4 artikler. Det kan være flere forklaringer på at VG i noe mindre grad enn de andre to avisene dekket etiopiernes sultestreik. Én av årsakene ser imidlertid ut til å ligge i selve formen på etiopiernes aksjon. En aksjonsform som VG på lederplass 10. februar blant annet betegner som et «utidig virkemiddel» (VG 10.2.11).

Et neste spørsmål blir hvor stor plass avisene brukte på å dekke de to sakene. En analyse av størrelsen på artiklene vil gi en videre indikasjon på omfanget av deknningen, og på ulikheter sakene i mellom.

Tabell 7.2 Størrelse¹⁸ på artikkel per sak, avis og totalt. Prosentandel av det totale antall artikler per sak per avis.

	Alle aviser		Aftenposten		VG		Dagsavisen	
	Maria Amelie	Sultestreik	Maria Amelie	Sultestreik	Maria Amelie	Sultestreik	Maria Amelie	Sultestreik
Notis-halvside	51	64	58	60	45	75	50	63
Mer enn halvside-helside	27	32	16	40	32	0	32	37
Mer enn helside-dobbeltside	22	4	26	0	23	25	18	0
Antall artikler	100 (90)	100 (22)	100 (31)	100 (10)	100 (31)	(100) 4	100 (28)	100 (8)

Artikler opp til en halv tabloidside var mest vanlig i deknningen av begge sakene. For deknningen av etiopiernes sultestreik var 64 prosent av det totale antallet artikler om saken en halvside eller mindre. For Maria Amelie-saken var andelen artikler med denne størrelsen 51 prosent. Begge sakene hadde også en relativt stor andel artikler som er mer enn en halvside og opp til en side, 27 prosent av artiklene om Maria Amelie og 32 prosent av artiklene om etiopiernes sultestreik. Når det gjelder saker som er større enn en helside var det kun 1 slik artikkel i deknningen av etiopiernes sultestreik, noe som utgjør 5 prosent av deknningen av saken. For Maria Amelie-saken var det 20 artikler slike artikler, noe som utgjør 22 prosent av deknningen av saken. Det er altså ingen tvil om at deknningen av Maria Amelie-saken var massiv, og at saken fikk stor grad av oppmerksomhet i de tre avisene i perioden. Utfra det totale omfanget av deknningen er det derfor tydelig at sakene i utgangspunktet ga Papirløsekampanjen og Regjeringen en anledning til å fremme sine synspunkter i media i

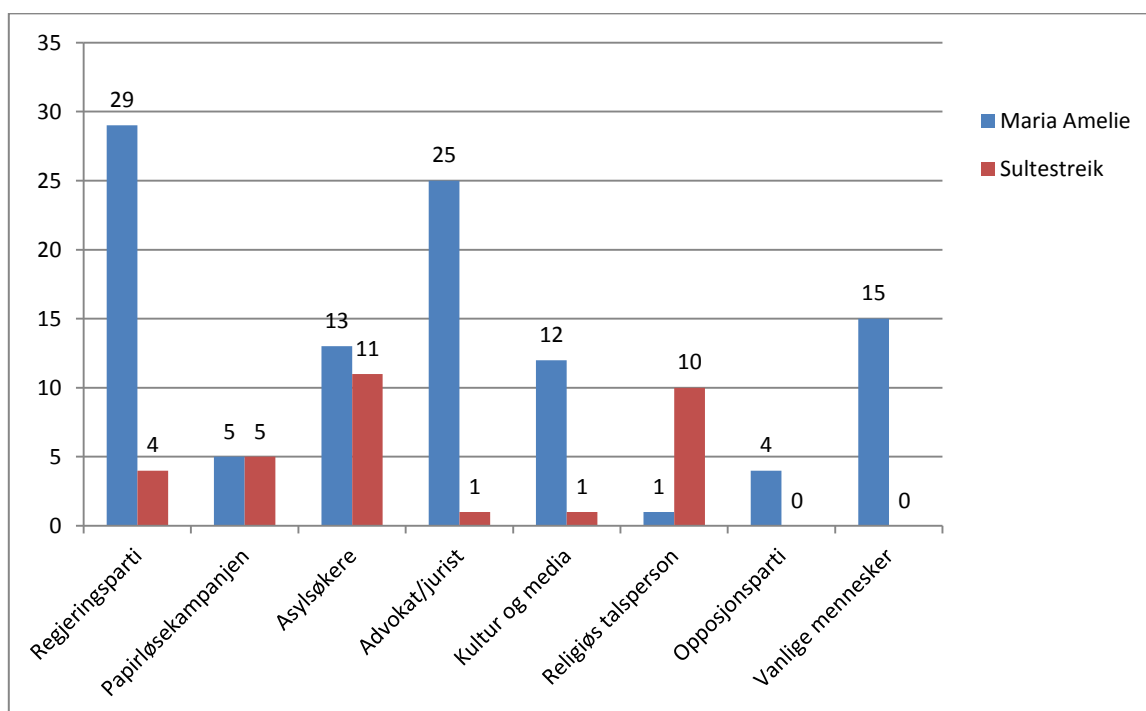
¹⁸ Bilder er inkludert i analysen av artiklenes størrelse.

perioden, og spesielt i dekingen av Maria Amelie-saken. Før jeg kommer inn på om synspunktene deres faktisk ble en del av dekingen, er det imidlertid relevant å se på hvilke aktører som kom gjennom som kilder i dekingen.

7.1.2 Kilder

En undersøkelse av avisenes kildebruk i dekingen av de to sakene vil for det første gi svar på hvorvidt aktører tilknyttet Papirløsekampanjen og Regjeringen kom gjennom som kilder, og derfor også i hvilken utstrekning de fikk anledning til å fremme sine synspunkter eller rammelementer i nyhetsdekingen. Videre vil undersøkelsen belyse hvilke andre aktører som kom gjennom som kilder. Dette er i hovedsak relevant fordi en del av de andre aktørene vil dele Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter på området. I tillegg vil en analyse av hvilke andre kilder som kom gjennom gi et mer helhetlig inntrykk av dekingen.

Tabell 7.3 Antall kilder¹⁹ per sak og avis per kildegruppe. Kildegruppene er telt en gang per artikkel.

¹⁹ Kildegruppen *regjeringsparti* inkluderer representanter for alle regjeringspartiene, men består i all hovedsak av representanter for SV og Ap. Kildegruppen *Papirløsekampanjen* inkluderer aktører tilknyttet organisasjoner involvert i Papirløsekampanjen. Kildegruppen *asylsøkere* inkluderer mennesker som lever i Norge uten oppholdstillatelse, og består i all hovedsak av Maria Amelie og talspersoner for etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. Kildegruppen *advokat/jurist* inkluderer alle kilder som betegnes som nettopp advokater eller jurister, men består med få unntak av Maria Amelies advokat Brynjulf Risnes. Kildegruppen *kultur og media* inkluderer personer tilknyttet kultur- og mediesektoren, som for eksempel artister og journalister. Kildegruppen *opposisjonsparti* inkluderer representanter for opposisjonspartiene. Til slutt inkluderer kildegruppen *vanlige mennesker* personer som ikke uttaler seg i kraft av å tilhøre en bestemt yrkesgruppe, organisasjon eller parti.

Som tabellen viser var representanter for regjeringspartiene kilde i 29 artikler i dekningsen av Maria Amelie-saken, og dermed den kildegruppen som kom oftest til ordet²⁰. Aktører tilknyttet Papirløse kampanjen var kilde i 5 av artiklene. Tallene viser dermed at regjeringsskildene fikk klart flere muligheter enn Papirløse kampanjen til å nå gjennom med sine saksspesifikke rammelementer i avisenes dekning av Maria Amelie-saken. Det er imidlertid noen faktorer som kompliserer dette bildet. For det første konflikten som oppsto mellom AP og SV i forbindelse med Maria Amelie-saken, og som avisene til en viss grad valgte å fokusere på. Medienes fokus på denne konflikten kan bidra til å forklare det store antallet regjeringsskilder. Videre delte SV her på en del punkter Papirløse kampanjens synspunkter. I tillegg vil også en del av de andre kildene, som lengeværende asylsøkere, advokater og kultur- og mediakildene, dele Papirløse kampanjens synspunkter på området. Blant annet vil kildegruppen *advokat/jurist* i all hovedsak dreie seg om Maria Amelies advokat Brynjulf Risnes, og kildegruppen *asylsøkere* i størsteparten av tilfellene være Maria Amelie selv. Kildegruppen *vanlige mennesker* vil i en del av tilfellene dreie seg om Maria Amelies kjæreste Eivind Trødal. Maria Amelie, hennes advokat og hennes kjæreste jobbet aktivt for at Maria Amelie skulle få oppholdstillatelse i Norge, og kan derfor ha fremmet synspunkter som sammenfaller med Papirløse kampanjens. Videre kan det relativt høye antallet representanter for kultur og media knyttes til medienes fokus på motstanden mot utsendelsen av Maria Amelie, der kultur og media-kildene i mange tilfeller uttrykte sin støtte til Maria Amelie.

Til tross for at aktører tilknyttet Papirløse kampanjen ikke ble benyttet som kilder i mange artikler i dekningsen av Maria Amelie-saken kan altså medienes fokus på motstanden mot utsendelsen av Maria Amelie ha bidratt til at flere andre kilder som delte en del av Papirløse kampanjens synspunkter kom gjennom. Mer generelt bekrefter det store antallet regjeringsskilder funn fra tidligere studier: elitekildene dominerer i nyhetsmedienes dekning generelt, og i dekningsen av asyl og asylsøkere mer spesielt (Allern 2001c:288,299, Lawrence 2010:269, Lindstad og Fjeldstad 2005:96-103). Videre, Regjeringen, som en av de mektigste aktørene i samfunnet, får oftere enn opposisjonspartiene medienes søkelys rettet mot seg (Aglen 2007:84). I kombinasjon med at Maria Amelie-saken ga mediene mulighet for å fokusere på konflikt innad i Regjeringen bidrar dette til å forklare det høye antallet regjeringsskilder. Muligheten for å fokusere på konflikt er nettopp et trekk som gjerne bidrar til

²⁰ Kildene er kodet for én gang per artikkel. Dersom man koder for de ulike kildegruppene flere ganger per artikkel er representanter for regjeringspartiene kilde 57 ganger, mens aktører tilknyttet Papirløse kampanjen er kilde 10 ganger. Ser en alle kildegruppene samlet kommer regjeringsskildene klart oftest gjennom også dersom en teller kildene flere ganger per artikkel.

at hendelser blir nyhetssaker, og et trekk journalister gjerne vektlegger når saker rammes inn (Cook 2005:89,90, 101, Semetko og Valkenburg 2000:95).

I saken om de sultestreikende etiopierne er bildet mer nyansert. Her ble Papirløsekampanjen og Regjeringen benyttet som kilde i omtrent like mange artikler, og de fikk således tilnærmet lik mulighet til å fremme sine synspunkter. I dekingen av etiopiernes sultestreik var det asylsøkerne selv, samt religiøse talspersoner som kom gjennom som kilder i flest artikler. Med tanke på at etiopierne startet sin egen aksjon med egne talspersoner som tilhørte gruppen, og med tanke på at aksjonen foregikk i Oslo domkirke, er disse tallene ikke spesielt overraskende.

At asylsøkerne selv kommer gjennom som kilder relativt ofte i begge sakene gjenspeiler at de to sakene omhandler enkeltpersoner, og at disse personene i en del tilfeller fikk uttale seg direkte. Fordi denne gruppen ikke uttaler seg i kraft av å ha en tilknytning til en organisasjon, et parti eller lignende nyanserer dette bildet av elitekildenes dominans. Dette er imidlertid også i tråd med teori og forskning på feltet. Som jeg har vært inne på fokuserer mediene ofte på enkeltpersoner og enkeltskjebner i sin deking, både generelt og mer spesielt i deking av asyl og asylsøkere (Mathiesen 2002:226-229, Lindstad og Fjeldstad 1999:111).

7.2 Saksspesifikke rammelementer

Et av oppgavens hovedformål er å belyse hvorvidt Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter rundt lengeværende asylsøkere kom gjennom i dekingen av Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. Jeg viste i forrige kapittel hvordan jeg utfra analysen av de saksspesifikke rammene har dannet variabler som fanger inn ulike synspunkter knyttet til de helhetlige rammene. Hensikten med dette avsnittet er å belyse hvorvidt fremtredende synspunkter knyttet til Papirløsekampanjen og Regjeringens saksspesifikke rammer manifesterte seg i Aftenposten, VG og Dagsavisens nyhetsdeking av de to sakene. Gjennomgangen vil belyse hvilke av de to aktørenes synspunkter og forståelser som kom gjennom i dekingen, samt i hvilken grad én av de to aktørenes virkelighetsbeskrivelser dominerte dekingen. Alle variablene har kunnet blitt kodet for i en og samme artikkel, men kun en gang per variabel per artikkel. Jeg fokuserer i gjennomgangen på ulikheter mellom de to sakene, samt ulikheter i hvilke aktørers synspunkter som kom gjennom. Jeg starter med problemdefinisjoner før jeg går over på årsaksforklaringer, appell til moral og prinsipper og løsningsforslag. Synspunktene jeg mener kan sammenlignes settes direkte opp mot hverandre, mens andre står i egne avsnitt. Etter gjennomgangen av

synspunktene oppsummerer jeg funnene ved å se på hvilke av de to aktørenes synspunkter som var fremtredende, og på ulike trekk knyttet til selve rammene og til kjennetegn ved nyhetsmediene som kan bidra til å forklare funnene. Til slutt i avsnittet belyser jeg hvorvidt tematikken ble satt på dagsorden mer generelt ved å undersøke om avisene trykte andre artikler om temaet i perioden.

7.2.1 Papirløses situasjon – Papirløsekampanjens problemdefinisjon

Papirløsekampanjen fremhever som vi har sett den vanskelige situasjonen lengeværende asylsøkere befinner seg i, og påpeker at noe må gjøres for gruppen. Jeg skal her derfor se på i hvilken grad beskrivelser av lengeværende asylsøkeres livssituasjon, argumenter som går på at noe må gjøres med situasjonen deres o.l. kom frem i mediedekningen. Et eksempel på en artikkel hvor denne type synspunkter er fremme finnes i Aftenposten i forbindelsen med Maria Amelie-saken. Avisen skriver her i tittel og ingress: *Minst 3000 papirløse lever i Norge. Papirløse Maria Amelie (25) deler skjebne med tusenvis av andre innvandrere som har bodd i Norge i mer enn fem år – uten lovlig opphold* (Aftenposten 14.1.11).

Tabell 7.4 Prosent av totalt antall artikler per sak. Antall artikler i parentes

	Maria Amelie	Sultestreik
Papirløses situasjon (P)	11 (10)	32 (7)

I Maria Amelie-saken var diskusjoner, vinklinger eller utsagn av denne typen fremme i 11 prosent av det totale antallet artikler om saken. I saken om de sultestreikende etiopierne var det fremme i 32 prosent av det totale antallet artikler om saken. Samlet viser tallene at avisene i en god del artikler dekket de to sakene i lys av de sidene ved tematikken

Papirløsekampanjen vektlegger i sine virkelighetsbeskrivelser. Det var i utgangspunktet ikke noe krav at papirløsebegrepet måtte være benyttet for at artiklene skulle falle inn under denne variabelen, da poenget heller var å se om gruppen av lengeværende asylsøkere og de problemene Papirløsekampanjen fremhever i tilknytning til denne gruppen kom frem i dekningen. Papirløsebegrepet ble allikevel benyttet i alle artiklene hvor denne variabelen er kodet for, med unntak av én artikkel i tilknytning til etiopiernes sultestreik hvor begrepet ureturnerbare asylsøkere benyttes. I flere av disse artiklene benyttet også journalistene selv begrepet papirløse for å omtale gruppen. Analysen viser således at Maria Amelie og etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke i en del artikler ble fremstilt som en del av en

større gruppe papirløse, og at det ble trukket paralleller mellom disse enkeltsakene og større problemer tilknyttet lengeværende asylsøkere slik Papirløsekampanjen definerer det.

Som jeg var inne på over var aktører tilknyttet Papirløsekampanjen kilde i kun 5 artikler i hver av de to sakene. Sett i lys av antallet ganger de ble benyttet som kilde i dekningen, kom deres problemdefinisjon av feltet gjennom i relativt mange artikler. Dette kan skyldes at andre aktører fremmet de samme synspunktene, eller at journalister for eksempel benyttet informasjon på Papirløsekampanjens hjemmesider som bakgrunn for artikler. Videre kan det av ulike årsaker ha vært nærliggende for journalistene å se de to sakene i lys av en større diskusjon rundt papirløse. Maria Amelie utga høsten 2010 boken «Ulovlig norsk» hvor hun fortalte sin historie som langvarig papirløs i Norge. Det er derfor nærliggende å tro at oppfattelsen av Maria Amelie som papirløs og som tilhørende en større gruppe av papirløse i Norge ble etablert som følge av boken og oppmerksomheten rundt den. I saken om de sultestreikende etiopierne kan det samme fokuset ha blitt til som en følge av Maria Amelie-saken, hvor journalister så etiopiernes aksjon som en fortsettelse på det fokuset som allerede var etablert gjennom Maria Amelie-saken.

7.2.2 Pull-effekt – Regjeringens årsaksforklaring

Regjeringen fremhever at kjernen i problemet knyttet til lengeværende asylsøkere ligger i at personer uten beskyttelse ikke returnerer frivillig, samt at det kommer for mange til Norge uten beskyttelsesbehov. Dette ser de i sammenheng med politikken på feltet, som de mener har gjort Norge attraktivt for asylsøkere, og som således har bidratt til en pull-effekt der mange har kommet og der mange har unnlatt å returnere frivillig etter endelig avslag. Et eksempel på en artikkel hvor dette synspunktet var fremme finnes i Aftenposten i forbindelse med etiopiernes sultestreik. Statssekretær Pål K. Lønseth uttrykker her: - *Det man da gjør, er at man gir et oppholdsgrunnlag for alle fra det landet. Det vil ha en betydelig tiltrekningskraft på grunnløse asylsøkere* (Aftenposten 9.2.2011).

Tabell 7.5 Prosent av totalt antall artikler per sak. Antall artikler i parentes

	Maria Amelie	Sultestreik
Pull-effekt (R)	3 (3)	9 (2)

Argumentasjonen rundt at bestemte ordninger medfører en pull-effekt som vil bidra til at flere asylsøkere uten beskyttelsesbehov vil komme til Norge kan ses som et motsvar mot blant

annet Papirløsekampanjens forslag til regulariseringsordninger og en liberalisering av asylpolitikken. Samtidig fungerer argumentet som en begrunnelse for den restriktive innvandrings- og asylpolitikken Regjeringen mener at Norge bør føre. Til tross for at Regjeringen ofte ble benyttet som kilde kom denne argumentasjonen imidlertid sjeldent frem i deknningen av begge sakene.

7.2.3 Beskyttelsesbehov eller opphold på humanitært grunnlag

Som jeg var inne på i forrige kapittel fokuserer Regjeringen og Papirløsekampanjen på ulike aspekter ved asylprosessen i sin argumentasjon rundt temaet. Regjeringen tar utgangspunkt i asylsøkeres beskyttelsesbehov i mye av sin argumentasjon, og fremhever blant annet at mennesker uten behov for beskyttelse må returnere til hjemlandet. Papirløsekampanjen på sin side fremhever muligheten for å få opphold på humanitært grunnlag, og hvordan en liberalisering av praksis på området kan bidra til at antallet personer i Norge uten oppholdstillatelse synker. Jeg skal i dette avsnittet se på hvorvidt disse perspektivene kom frem i avisenes dekning.

Variabelen *beskyttelsesbehov* (R) fanger inn hvorvidt mediedekningen omhandlet asylsøkeres behov for beskyttelse. Før jeg kommer inn på hvorvidt beskyttelsesbehovet ble en del av mediedekningen kan det være nødvendig å begrunne nærmere hvorfor variabelen er inkludert i analysen. I utgangspunktet vil aktører tilknyttet både Regjeringen og Papirløsekampanjen være enige i at personer som har et behov for beskyttelse skal få opphold i Norge. Det er allikevel flere grunner til at jeg har valgt å undersøke hvorvidt diskusjoner rundt asylsøkeres beskyttelsesbehov ble en del av deknningen. Som nevnt tar Regjeringen utgangspunkt i beskyttelsesbehovet i store deler av sin argumentasjon. Poenget deres er her at de som faktisk har et behov for beskyttelse skal få det, mens de som ikke har det må returnere til hjemlandet. Beskyttelsesbehovet vil være sentralt i diskusjoner rundt hvorvidt asylsøkere bør få opphold i Norge, men er i praksis ikke knyttet til ordninger som vil bidra til å gi lengeværende asylsøkere opphold. Når synspunkter eller vinklinger som går på personers beskyttelsesbehov er fremme indikerer det dermed at fokuset er på muligheten mennesker har for å få asyl i utgangspunktet, og ikke på løsninger for lengeværende asylsøkere, som har fått sakene sine vurdert dit hen at de ikke har et behov for beskyttelse. Fokus rundt personers beskyttelsesbehov kan derfor kunne ta fokuset vekk fra spørsmål knyttet til lengeværende asylsøkere, og over på grunnlaget for å få asyl, noe som i denne sammenheng er i tråd med Regjeringens fremstilling av feltet. Videre oppfattet informantene i NOAS at både myndighetene og media ofte kun fokuserte på beskyttelsesbehovet i diskusjoner rundt asyl,

noe de opplevde at gjorde det vanskelig å komme inn på diskusjoner knyttet til muligheten for opphold på humanitært grunnlag. Til slutt er variabelen inkludert fordi etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke, i følge informantene, selv ønsket å fokusere på hvilken fare det innebar for dem å returnere til hjemlandet.

I Maria Amelie-saken kom diskusjoner eller utsagn rundt beskyttelsesbehovet frem i 20 prosent av alle artiklene om saken. Det betyr at deler av dekningen av Maria Amelie-saken var fokusert rundt utgangspunktet for å få asyl, heller enn problemer, årsaker eller løsninger knyttet til lengeværende asylsøkere, slik Papirløsekampanjen fremstiller tematikken. Videre bekrefter tallene til dels informantenes oppfatning av at journalister gjerne velger å fokusere på beskyttelsesbehovet når de dekker asylsaker.

I saken om de sultestreikende etiopierne kom spørsmål omkring asylsøkeres beskyttelsesbehov gjennom i hele 50 prosent av alle artiklene om saken. Sammenlignet med de andre saksspesifikke rammeelementene er dette elementet dermed klart oftest fremme i dekningen av denne saken. Tallene viser dermed at etiopierne lyktes i å nå gjennom med de sidene ved sakene sine de selv ønsket fokus rundt. Fordi NOAS og Papirløsekampanjen i denne saken i hvert fall delvis ønsket å støtte etiopierne i å få oppmerksomhet rundt hvilken fare det ville innebære for dem å returnere til hjemlandet, er det her vanskeligere å knytte rammeelementet *beskyttelsesbehov* til kun én av de strategiske aktørene.

Tabell 7.6 Prosent av totalt antall artikler per sak. Antall artikler i parentes.

	Maria Amelie	Sultestreik
Beskyttelsesbehov (R)	20 (18)	50 (11)
Humanitært grunnlag (P)	14 (13)	5 (1)

De menneskelige hensynene ligger til grunn for store deler av Papirløsekampanjens argumentasjon, og kampanjen argumenterer for at de menneskelige hensynene og personers tilknytning til Norge bør vektlegges i større grad enn det gjøres i dag slik at flere kan gis opphold på humanitært grunnlag. Et eksempel på en artikkel hvor dette synspunktet er fremme finnes i VG 14. januar i dekningen av Maria Amelie-saken. John Peder Egenæs i Amnesty²¹ uttrykker her: *Hun har sterk tilknytning til Norge. Hun har bodd her i over åtte år, hun snakker flytende norsk, hun har tatt høyere utdanning og har et stort norsk nettverk* (VG

²¹ Amnesty International Norge er en av organisasjonene involvert i Papirløsekampanjen.

14.1.2011a). I Maria Amelie-saken var diskusjoner eller utsagn knyttet til muligheten for å få opphold på humanitært grunnlag fremme i 14 prosent av artiklene. Det er dermed blant de elementene som kommer oftest frem i dekingen av saken. Ser en kun på dekingen av denne saken bekrefter derfor ikke tallene informantenes oppfatning av at mediene kun fokuserer på beskyttelsesbehovet, eller at et slikt fokus nødvendigvis overskygger for aktører som ønsker å fokusere på andre aspekter ved asylprosessen. I saken om de sultestreikende etiopierne var imidlertid diskusjoner eller utsagn knyttet til muligheten for å få opphold på humanitært grunnlag fremme i kun 1 artikkel. Det var i denne saken imidlertid ikke bare diskusjoner rundt muligheten for å få opphold på humanitært grunnlag som i liten grad kom frem. Med unntak av utsagn eller vinklinger knyttet til Papirløsekampanjens problemdefinisjon (variabelen *papirløses situasjon (P)*) og utsagn eller vinklinger knyttet til asylsøkeres beskyttelsesbehov (variabelen *beskyttelsesbehov (R)*) kommer de øvrige rammeelementene frem i kun en eller to artikler i dekingen av saken.

7.2.4 Likhet for loven og rettferdighet – appell til moral og prinsipper

Regjeringen begrunner sin posisjon ved å appellere til moral og prinsipper som likebehandling og rettferdighet. De fremhever her blant annet at det må være likhet for loven, og at det derfor ikke kan gjøres spesielle unntak for enkeltpersoner. Et eksempel på en artikkel hvor dette synspunktet er fremme finnes i VG 15. januar. Jens Stoltenberg siteres her på følgende: - *Jeg har forståelse for at enkeltsaker er vanskelige, men asylpolitikken må styres etter prinsipper om likhet for loven* (VG 15.1.2011). Som jeg var inne på i forrige kapittel kan Regjeringens utsagn om at det skal være likhet for loven sies å fungere som en catch phrase som de stadig repeterer og som rettferdiggjør deres posisjon. Argumentet rettferdiggjør imidlertid ikke bare Regjeringens posisjon, men indikerer også at andre aktører ønsker å særbehandle noen få, mens Regjeringen ønsker å være prinsippfaste.

Tabell 7.7 Prosent av totalt antall artikler per sak. Antall artikler i parentes

	Maria Amelie	Sultestreik
Likhet for loven (R)	12 (11)	0 (0)
Belønning av ulovlig opphold (R)	4 (4)	5 (1)

Synspunkter som går på at det må være likhet for loven var fremme i 12 prosent av alle artiklene om Maria Amelie-saken. Tilsvarende synspunkter var ikke fremme i noen av artiklene om etiopiernes sultestreik. At dette rammeelementet kun kom frem i deknningen av Maria Amelie-saken, kan blant annet ses i sammenheng med at mediene valgte å fokusere på motstanden mot utsendelsen av Maria Amelie, og på ulike løsninger som kunne gjøre at hun kunne få bli i Norge. Regjeringens motsvar til dette var nettopp at det måtte være likhet for loven, og at det derfor ikke kunne gjøres unntak som kun vil gjelde for Maria Amelie. Tallene viser at Regjeringen lyktes i nå gjennom i media med denne argumentasjonen i en del artikler i Maria Amelie-saken.

Regjeringen påpeker videre at det ikke skal lønne seg å være ulovlig i Norge, og at personer som oppholder seg ulovlig i Norge derfor ikke kan belønnes med oppholdstillatelse. Et eksempel på en artikkel hvor dette synspunktet er fremme finnes i VG i forbindelse med Maria Amelie-saken. VG skriver her at blant de viktigste begrunnelsene for at Maria Amelie må forlate Norge er at: *det ikke skal lønne seg å være ulovlig i landet. (...) Det vil være uheldig å belønne de som biter seg fast ulovlig, i motsetning til de som lojalt følger et utvisningsvedtak* (VG 14.1.2011b). Synspunkter knyttet til at det vil være urettferdig å belønne mennesker som har oppholdt seg ulovlig kom imidlertid sjeldent gjennom i deknningen av begge de to sakene, i kun 1 artikkel om etiopiernes sultestreik og i 4 artikler om Maria Amelie-saken.

De to begrunnelsene fungerer som en legitimering av Regjeringens posisjon, og samtidig som et motargument til Papirløsekampanjens forslag om at det gjennomføres en regularisering slik at papirløse blir gitt opphold, og deres forslag knyttet til liberalisering av praksis når det gjelder innvilgelse av opphold på humanitært grunnlag. Som analysen viser lyktes de i noen grad å nå gjennom med disse synspunktene. Fordi begrunnelsene knytter an til sosialt delte størrelser som likebehandling og rettferdighet kan imidlertid argumentasjonen tenkes å være effektiv når den først når gjennom. Som jeg har vært inne på kan rammers gjennomslagskraft hos publikum øke når de på denne måten knytter an til sosialt og kulturelt delte størrelser (Entman 2004:6, Gamson og Modigliani 1989:5).

7.2.5 Restriktiv asylpolitikk vs. liberal asylpolitikk - løsningsforslag

Som jeg viste i forrige kapittel argumenterer Regjeringen for at en løsning på problemet er å føre en restriktiv asylpolitikk. Dette mener de vil bidra til å forhindre at asylsøkere med endelig avslag blir værende ulovlig i Norge, og at et uforholdsmessig stort antall mennesker uten behov for beskyttelse kommer til landet. Papirløsekampanjen argumenterer for at en

løsning heller vil være å liberalisere asylpolitikken, noe som både vil bidra til å gi flere langvarig papirløse opphold, og også kunne forhindre at mennesker blir papirløse i utgangspunktet. De to variablene *liberalisere asylpolitikk (P)* og *restriktiv asylpolitikk (R)* fanger inn henholdsvis Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter knyttet til hvordan asylpolitikken bør være.

Tabell 7.8 Prosent av totalt antall artikler per sak. Antall artikler i parentes.

	Maria Amelie	Sulte- streik
Restriktiv asylpolitikk (R)	7 (6)	9 (2)
Liberalisere asylpolitikk (P)	18 (16)	9 (2)

I deknningen av etiopiernes sultestreik var ingen av de to synspunktene fremtredende. Begge synspunktene var fremme i 2 artikler, eller i 9 prosent av alle artiklene om saken. I deknningen av Maria Amelie-saken er de to synspunktene fremme i et større antall artikler. Det er i deknningen av denne saken også større ulikheter mellom hvor fremtredende hvert av synspunktene er. Synspunkter knyttet til at politikken på området bør liberaliseres, og som Papirløsekampanjen fremmer, kom her frem i over dobbelt så mange artikler som synspunkter knyttet til at politikken på området bør være restriktiv. Det er på dette punktet altså ingen tvil om at Papirløsekampanjen i større grad fikk gjennom sitt syn i deknningen av Maria Amelie-saken. Sett i sammenheng med at Papirløsekampanjen klart sjeldnere var benyttet som kilde i deknningen av saken kan dette synes rart. Bildet kompliseres imidlertid av konflikten som oppsto innad i Regjeringen som følge av Maria Amelie-saken og som avisene i relativt stor grad valgte å fokusere på. SV ønsker i utgangspunktet en mer liberal asylpolitikk. Årsaken til at synspunkter som går på at politikken bør liberaliseres var relativt fremtredende kan derfor henge sammen med at det i en del av tilfellene er representanter for SV som var benyttet som kilde. En indikasjon på at SV taler for liberalisering mens AP taler for restriktivitet i asylpolitikken får en ved å se på artikler der AP eller SV er eneste kilde. Rammeelementet *liberalisere politikk (P)* var fremme i 3 av totalt 4 artikler der kun representanter for SV var kilde, og ingen ganger i saker der kun representanter for AP var kilde. Rammeelementet *restriktiv politikk (R)* var fremme i 3 av totalt 9 artikler der representanter for AP var eneste kilde, og i 1 av artiklene der representanter for SV var eneste kilde. En videre mulig grunn til at synspunkter knyttet til liberalisering av politikken *oftere* er fremme i deknningen kan være at aktørene som ønsker politiske endringer er mer interessert i å få i gang en debatt enn aktørene

som ønsker å opprettholde status quo. Samtidig kan synspunkter som taler for politiske endringer tenkes lettere å bli en del av mediernes dekning enn synspunkter som handler om opprettholdelse av det nåværende. I nyhetsmediernes virkemåter ligger nettopp at endringer lettere blir nyheter enn kontinuitet (Aglen 2007:82-83, Mathiesen 2002:229). Når denne type utspill i tillegg skaper mulighet for konflikt kan nyhetsverdien tenkes å øke ytterligere, og terskelen for å nå frem i nyhetsdekningen kan bli lavere.

7.2.6 Regularisering av opphold vs. retur til hjemlandet - løsningsforslag

Som jeg viste i forrige kapittel argumenterer Papirløsekampanjen for at en løsning på problemet vil være å gjennomføre regulariseringsordninger og å sette en grense for hvor lenge mennesker kan leve i Norge uten oppholdstillatelse. Regjeringen på sin side argumenterer for at asylsøkere med endelig avslag må ut av landet, enten frivillig eller med tvang. Norge må derfor arbeide for å styrke og effektivisere returarbeidet. Mens Papirløsekampanjens løsningsforslag går på tiltak som gjør at lengeværende asylsøkere kan få opphold i Norge, omhandler altså Regjeringens løsninger tiltak som gjør at asylsøkere med endelig avslag returnerer til hjemlandet.

Et eksempel på en artikkel hvor regulariseringsargumentet er fremme finnes i Aftenposten i forbindelse med Maria Amelie-saken. John Peder Egenæs uttaler her:
- Myndighetene må sette en øvre grense for hvor lenge barn kan leve i Norge uten oppholdstillatelse. Dette gjelder barn som sitter på mottak og venter på en avgjørelse og barn som lever i skjul med sine foreldre (Aftenposten 19.1.2011). Som tabellen under viser var synspunkter og utsagn rundt at lengeværende asylsøkere bør få regularisert sitt opphold fremme i 9 prosent av artiklene om Maria Amelie-saken. I saken om de sultestreikende etiopierne var synspunktet fremme i kun én artikkel. Papirløsekampanjens løsningsforslag knyttet til at det bør innføres regulariseringsordninger er altså til en viss grad fremme i dekningen av Maria Amelie-saken, noe som indikerer at Maria Amelie i en del artikler ble sett i sammenheng med en større gruppe av lengeværende asylsøkere eller papirløse og at det i tråd med Papirløsekampanjens fremstilling av tematikken ble foreslått løsninger som vil kunne bidra til at denne gruppen får oppholdstillatelse.

Tabell 7.9 Prosent av totalt antall artikler per sak. Antall artikler i parentes.

	Maria Amelie	Sulte- streik
Regularisere (P)	9 (8)	5 (1)
Retur/returavtale (R)	3 (3)	5 (1)

Et av Regjeringens løsningsforslag er at asylsøkere med avslag må returnere til hjemlandet, frivillig eller med tvang. For land Norge ikke har returavtale med må man jobbe for å få til slike avtaler. For eksempel sier Pål K. Lønseth til Dagsavisen 14. januar: - *Drar hun ikke frivillig må styresmaktene bruke tvang (...) vi kan ikke ha det slik at de som ikke etterlever et negativt vedtak frivillig, skal få lov til å bli. Da må vi sette tvang bak vedtaket* (Dagsavisen 14.1.2011). Løsningsforslaget kom imidlertid gjennom i få artikler, i kun 3 artikler om Maria Amelie-saken, og i 1 artikkel om etiopiernes sultestreik.

Analysen viser at Papirløsekampanjens løsningsforslag knyttet til regularisering oftere kom gjennom i dekningen av Maria Amelie-saken enn Regjeringens løsningsforslag knyttet til retur av asylsøkere med endelig avslag. Det betyr at løsninger som bidrar til at lengeværende asylsøkere får opphold var mer fremtredende enn løsninger som går på at gruppen må returnere til hjemlandet. Som jeg har var inne på i tilknytning til Papirløsekampanjens problemdefinisjon av feltet kan noe av årsaken ligge i at Maria Amelie gjennom utgivelsen av boken og omtalen av den ble forstått som en representant for en større gruppe av papirløse i Norge, blant annet fordi begrepet papirløs var knyttet til henne som person. I tillegg fokuserte mediene i stor grad på motstanden mot utsendelsen av Maria Amelie i sin dekning av saken²². Dette kan tenkes å ha bidratt til at aktører som fremstilte Maria Amelie som papirløs, og som argumenterte for løsninger som kunne gi denne gruppen opphold i Norge, i større grad kom gjennom med sine synspunkter.

7.2.7 Muligheten for å skifte kø - løsningsforslag

Papirløsekampanjen argumenterer for at asylsøkere bør gis mulighet til å skifte kø, og søke om arbeidstillatelse fra Norge. Regjeringen på sin side mener at arbeidstillatelser uansett må søkes fra personenes hjemland. Begge synspunktene fungerer som løsningsforslag til hvordan mennesker kan bli gitt oppholdstillatelse.

²² Ved koding for artiklenes tema hadde 24 artikler motstand mot utsendelsen av Maria Amelie som hovedtema. Tema ble kodet ved å vektlegge artiklenes tittel og ingress.

Tabell 7.10 Prosent av totalt antall artikler per sak. Antall artikler i parentes.

	Maria Amelie	Sulte- streik
Skifte kø hjemland (R)	24 (22)	0 (0)
Skifte kø Norge (P)	16 (14)	0 (0)

Som tabellen viser var begge rammeelementene knyttet til muligheten for å skifte kø kun fremme i deknningen av Maria Amelie-saken. Papirløsekampanjens løsningsforslag knyttet til at en slik arbeidstillatelse burde kunne søkes fra Norge kom frem i 16 prosent av artiklene, mens Regjeringens løsningsforslag knyttet til at arbeidstillatelselser måtte søkes fra hjemlandet kom frem i 24 prosent av artiklene. En eller begge synspunktene er fremme i totalt 30 artikler, eller i 33 prosent av alle artiklene om Maria Amelie-saken. Det er altså ingen tvil om at diskusjoner rundt asylsøkeres mulighet for å søke om arbeidstillatelse kom i fokus i deknningen av Maria Amelie-saken. Det var også på dette punktet konflikten innad i Regjeringen kom tydeligst til syne i mediedekningen. Sentrale SV-politikere argumenterte, i likhet med Papirløsekampanjen, for at Maria Amelie burde få søke arbeidstillatelse fra Norge, mens sentrale AP-politikere argumenterte med at en eventuell mulighet for å søke arbeidstillatelse uansett måtte skje fra hjemlandet. Når disse rammeelementene er så fremtredende i Maria Amelie-saken kan det derfor ses i sammenheng med mediens fokus på konflikten innad i Regjeringen. Videre kan tallene ses i sammenheng med mediens fokus på motstanden mot arrestasjonen og utsendelsen av Maria Amelie, noe som bidro til å presse regjeringspartiene til å finne en løsning som gjorde at Maria Amelie kunne få opphold i landet.

7.2.8 Hvilke perspektiver kom gjennom i deknningen?

Analysen viser at Papirløsekampanjen og Regjeringens saksspesifikke rammeelementer til en viss grad kom gjennom i avisenes dekning av Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke, og at de to enkeltsakene således ble dekket i lys av prinsipielle og politiske problemstillinger. Det er imidlertid ikke uten betydning hvilke sider ved temaet som kom gjennom. Som jeg har vært inne på representerer Papirløsekampanjen og Regjeringen to totalt ulike posisjoner over det samme temaet, og hvilke av de to som kom gjennom med sine synspunkter og virkelighetsforståelser vil kunne ha betydning for leserens forståelse og for den videre debatten på området. Et videre spørsmål blir derfor om det er mulig å peke på noen vinner av rammekonkurransen.

Tabell 7.11 Prosent av antall artikler totalt og per sak. Antall i parentes²³

Regjeringens rammelementer	Totalt	Maria Amelie	Sultestreik	Papirløsekampanjens rammelementer	Totalt	Maria Amelie	Sultestreik
Beskyttelsesbehov (R)	26	20 (18)	50 (11)	Papirløses situasjon (P)	15	11 (10)	32 (7)
Restriktiv politikk (R)	7	7 (6)	9 (2)	Liberalisere politikk (P)	16	18 (16)	9 (2)
Likhet for loven (R)	10	12 (11)	0 (0)	Humanitært grunnlag (P)	13	14 (13)	5 (1)
Pull-effekt (R)	4	3 (3)	9 (2)	Regularisere (P)	8	9 (8)	5 (1)
Belønning av ulovlig opphold (R)	4	4 (4)	5 (1)	Skifte kø Norge (P)	12	16 (14)	0 (0)
Retur/returavtale (R)	4	3 (3)	5 (1)				
Skifte kø hjemland (R)	20	22 (24)	0 (0)				
Antall artikler	112	90	22	Antall artikler	112	90	22

Generelt viser analysen at begge aktørene til en viss grad lyktes i å få sine synspunkter gjennom, og at det ikke er ett perspektiv som dominerer. I dekingen av etiopiernes sultestreik var det kun to rammelementer som var fremme i et større antall artikler. På den ene siden kom Papirløsekampanjens problemdefinisjon gjennom i 32 prosent av artiklene om sultestreiken. På den andre siden kom beskyttelsesbehovet, som Regjeringen legger til grunn for mye av sin argumentasjon gjennom i 50 prosent av alle artiklene om saken. For det første ble altså etiopiernes aksjon dekket i lys av de problemstillingene Papirløsekampanjen jobbet for å få gjennom, der det ble trukket paralleller mellom etiopierne og en større gruppe av mennesker som lever i Norge uten oppholdstillatelse. Med unntak av én artikkel ble papirløsebegrepet benyttet i alle disse tilfellene, enten av en kilde eller av journalistene selv. Som nevnt kan fokuset på papirløse i denne saken ses som et resultat av det fokuset som allerede var etablert gjennom Maria Amelie-saken, der etiopiernes aksjon ble forstått som en oppfølger til en lenger historie om papirløse i Norge (Allern 2001b:56-57, Ihlen og Allern 2008:245). «Papirløserammen» var på den måten lett tilgjengelig for journalister, noe som kan ha gjort det lettere for Papirløsekampanjen å nå gjennom med sin virkelighetsbeskrivelse i denne saken enn det ville vært uten Maria Amelie-saken. Samtidig ble etiopiernes sultestreik også dekket i lys av spørsmål om hvorvidt etiopierne burde ha fått opphold på som følge av at det innebar en fare for dem å returnere til hjemlandet. Fordi fokuset på asylsøkeres

²³ Alle variablene er dikotome, og kan kodes for én gang per artikkel. Samtidig kan alle variablene kodes for i en og samme artikkel. Prosentandelene viser andelen artikler hvert synspunkt var fremme i. Fordi hver variabel kan kodes for på hver artikkel vil imidlertid ikke summen av prosentandelene for hver variabel til sammen utgjøre hundre prosent.

beskyttelsesbehov i utgangspunktet ikke handler om problemer, løsninger eller ordninger tilknyttet lengeværende asylsøkere er et slikt fokus i tråd med Regjeringens posisjon. Samtidig ønsket etiopierne som nevnt selv å fokusere på faren for å returnere til hjemlandet, noe NOAS og Papirløsekampanjen delvis stilte seg bak. Når fokuset var på asylsøkeres behov for beskyttelse var fremme i denne saken er det derfor vanskeligere å knytte elementet klart til én av de to strategiske aktørene.

I dekingen av Maria Amelie-saken var flere av synspunktene fremme i en større andel artikler. For det første ble saken sett i lys av den større gruppen av lengeværende asylsøkere, slik Papirløsekampanjen forstår tematikken, og det ble trukket paralleller mellom Maria Amelie og problemer og løsninger knyttet til denne gruppen mer generelt. Videre kom Papirløsekampanjens løsningsforslag knyttet til muligheten for å få opphold på humanitært grunnlag og deres ønske om en liberalisering av politikken gjennom i en del artikler.

På den andre siden fikk også Regjeringen i en del artikler gjennom sine synspunkter og perspektiver. Blant annet kom asylsøkeres beskyttelsesbehov i fokus også i dekingen av Maria Amelie-saken. Det betyr blant annet at deler av fokuset i dekingen var på utgangspunktet for å få asyl, heller enn på problemer og løsninger tilknyttet lengeværende asylsøkere, slik Papirløsekampanjen presenterer tematikken. Videre kom Regjeringens argumentasjon om at det må være liket for loven gjennom i en del artikler i dekingen av Maria Amelie-saken. Det betyr at Regjeringen i disse artiklene lyktes i å nå gjennom med begrunnelsen for sin posisjon. Argumentasjonen rundt likhet for loven kan som jeg har vært inne på indikere at Regjeringen er prinsippfaste, mens andre aktører i større grad ønsker å forskjellsbehandle. Videre bygger prinsippet om likhet for loven på et overordnet prinsipp i demokratiske rettstater, og knytter slik an til en sosialt og kulturelt delt størrelse. Dette kan bidra til å gjøre gjennomslagskraften hos publikum større (Entman 2004:6, Gamson og Modigliani 1989:5). Regjeringens løsningsforslag knyttet til at asylpolitikken må være restriktiv kom også gjennom i en del artikler, men ikke i en like stor andel av dekingen som Papirløsekampanjens ønske om en liberalisering av asylpolitikken. De øvrige synspunktene knyttet til Regjeringens ramme kom relativt sjeldent gjennom i dekingen av saken. Samlet viser tallene at det heller ikke i dekingen av Maria Amelie-saken var slik at ett av de to aktørenes perspektiver og synspunkter dominerte.

Papirløsekampanjens virkelighetsbeskrivelser må imidlertid sies å ha kommet relativt ofte gjennom sett i sammenheng med antallet ganger aktører tilknyttet kampanjen ble benyttet som kilde. Det kan som jeg har vært inne på være flere årsaker til dette. Noe av årsaken kan ligge i at andre kilden frontet de samme synspunktene som Papirløsekampanjen. Videre

mener jeg noe av årsaken kan ligge i faktorer knyttet til Papirløsekampanjens saksspesifikke ramme, journalistiske virkemåter, og samspillet mellom disse. For det første kan det ha vært nærliggende for journalister å se Maria Amelie som tilhørende en større gruppe av «papirløse». Gjennom Maria Amelies bok og oppmerksomheten rundt den var papirløsebegrepet allerede knyttet til Maria Amelie. På den måten kan journalistene sies å ha deltatt i å samkonstruere rammen saken ble plassert inn i, noe som kan ha bidratt til at «papirløserammens» gjennomslagskraft økte (Ihlen og Allern 2008:245). I tillegg fokuserte avisene i dekningen av Maria Amelie-saken i stor grad på motstanden mot utsendelsen av Maria Amelie. Papirløsekampanjens synspunkter og virkelighetsforståelser kan sies å ha passet godt inn i en slik vinkling både fordi de talte for tiltak som gjorde at lengeværende asylsøkere kunne få opphold i Norge, og fordi de knyttet rammen sin til menneskelige aspekter ved tematikken. Slik kan de i sies å ha lyktes i å tilpasse den saksspesifikke rammen sin til den generiske human-interest rammen, noe som kan ha bidratt til at den fikk gjennomslag (Ihlen og Allern 2008:245). Regjeringens problemdefinisjon av feltet var på den andre siden mindre tydelig, og de hadde verken etablert et like tydelig begrep som Papirløsekampanjen hadde gjennom «papirløse»-begrepet, eller fått journalister til å adoptere det. «Returnekter»-begrepet Regjeringen har tatt i bruk i etterkant er tydeligere og bidrar til å gi en klarere problemdefinisjon, og et tydeligere bilde av Regjeringens posisjon på feltet. Det er også bedre tilpasset mediekonvensjoner som forenkling og intensivering.

I dekningen av Maria Amelie-saken fokuserte mediene i en del tilfeller på konflikten innad i Regjeringen. Dette kan ha bidratt til at antallet regjeringskilder ble stort, men der fokuset var på selve denne konflikten fremfor på de mer saksorienterte sider ved saken. I tillegg innebar denne konflikten uenigheter mellom Ap og SV rundt synet på asylpolitikken. Representanter for SV ytret her synspunkter som i større grad var sammenfallende med «papirløserammen» enn med «likebehandlingsrammen». Til slutt representerte de to sakene mer et problem og en utfordring enn en mulighet for Regjeringen. Det kan dermed tenkes at Regjeringen ikke jobbet like aktivt for å fremme sine synspunkter i tilknytning til de to sakene. Samtidig mener jeg det ikke kan være noen tvil om at også Regjeringen vil ønske å nå ut med sine forståelser av temaet i en større offentlighet, og at de ikke er tjent med å la andre aktører få definere feltet og nå uimotsagt ut med sine virkelighetsbeskrivelser. At de ønsker å bidra til å definere feltet og å nå ut med disse definisjonene i en større offentlighet er også tydelig ved at de har tatt i bruk «returnekter»-begrepet.

7.2.9 Ble tematikken satt på dagsorden mer generelt?

Et av oppgavens hovedpoeng er å undersøke hvorvidt temaet lengeværende asylsøkere ble tatt opp på et mer overgripende saksnivå. Det er derfor interessant å undersøke hvorvidt avisene trykte andre artikler om lengeværende asylsøkere i perioden. Undersøkelsen vil belyse hvorvidt mediene tok opp temaet mer generelt, og utover de konkrete enkeltsakene, og således gi en indikasjon på hvorvidt temaet ble satt på dagsorden mer generelt i perioden hvor Maria Amelie-saken og saken om etiopiernes sultestreik pågikk. Ved å se på hvilke rammelementer som kom frem i deknningen av andre artikler om temaet er det videre mulig belyse hvorvidt disse artiklene belyste prinsipielle og politiske spørsmål.

Tabell 7.12 Antall andre artikler om temaet per avis og totalt

	Aftenposten	VG	Dagsavisen	Totalt
Andre saker	6	1	9	16

Som tabellen viser trykket avisene totalt 16 andre artikler om temaet i samme periode som Maria Amelie-saken og saken om etiopiernes sultestreik pågikk. Av disse 16 artiklene tok 5 av artiklene utgangspunkt i konkrete enkeltmennesker, mens de resterende 11 artiklene tok opp tematikken uten å knytte det til noen bestemt enkeltperson. Ser en på datoen for når artiklene sto på trykk er 4 av artiklene trykket i samme periode som saken om de sultestreikende etiopierne pågikk, mens de resterende 12 artiklene sto på trykk i samme periode som Maria Amelie-saken pågikk. Som jeg viste i starten av kapittelet var deknningen av Maria Amelie-saken massiv. Dette ser ut til å ha bidratt til at tematikken mer generelt også kom høyere opp på mediens dagsorden i perioden hvor Maria Amelie-saken pågikk.

Et videre spørsmål blir i hvilken grad Papirløsekampanjen og Regjeringens saksspesifikke rammelementer kom frem i andre artikler om temaet, og om prinsipielle og politiske synspunkter slik kom gjennom også i disse artiklene. Tabellen under viser de av synspunktene eller rammeelementene som kom frem i en eller flere av artiklene.

Tabell 7.13 Rammeelementer i andre saker om temaet. Prosent av totalt antall artikler. Antall artikler i parentes.

Rammeelementer	Prosent av totalt antall artikler
Papirløses situasjon (P)	63 (10)
Regularisere (P)	31 (5)
Restriktiv politikk (R)	13 (2)
Liberalisere politikk (P)	19 (3)
Beskyttelsesbehov (R)	19 (3)
Humanitært grunnlag (P)	25 (4)
Pull-effekt (R)	6 (1)
Belønning av ulovlig opphold (R)	13 (2)
Retur/returavtale (R)	19 (3)
Antall artikler	16

Tabellen viser at flere av synspunktene kom gjennom i en relativt stor andel av de andre artiklene om temaet. For eksempel kommer 63 prosent av artiklene inn på lengeværende asylsøkeres livssituasjon, antallet lengeværende asylsøkere i Norge o.l. (variabelen *papirløses situasjon (P)*) Det vil si i like mange artikler som i Maria Amelie-saken, men i en klart større prosentandel av det totale antallet artikler i både Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne. At diskusjoner og utsagn knyttet til lengeværende asylsøkeres livssituasjon, antallet mennesker i Norge uten oppholdstillatelse osv. ofte kommer frem i disse artiklene er kanskje ikke spesielt overraskende da artiklene er inkludert nettopp fordi de på ulike måter omhandler gruppen av mennesker som oppholder seg i Norge uten oppholdstillatelse. Samtidig kunne deknningen for eksempel kun ha omhandlet andre konkrete enkeltpersoner, uten at det ble trukket paralleller til en større gruppe av mennesker, og uten at mer generelle sider ved tematikken ble løftet frem. Analysen viser således at avisene i noen grad trykket andre saker om lengeværende asylsøkere i perioden, og at disse andre artiklene i relativt stor grad ble dekket i lys av de sidene ved tematikken Papirløsekampanjen fremhever.

7.3 Saksfokus og personfokus i deknningen

Som jeg har vært inne på kan enkeltpersoner gi et ansikt til temaer, skape identifikasjon hos leseren og slik bidra til å gjøre abstrakt stoff mer håndfast, konkret og forståelig (Aalberg og Brekken 2007:194, Allern 2001a:32-34). Samtidig kan personfokuset overskygge for mer overgripende og prinsipielle temaer som enkeltpersonene er eksempler på. I lys av et perspektiv hvor mediene ses som sentrale informasjonsformidlere i samfunnet kan dette ses som problematisk (Todal Jenssen og Aalberg 2007:245-247). Analysen av Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter, samt undersøkelsen av om avisene trykte andre artikler om temaet har gitt indikasjon på at ulike prinsipielle og politiske sider ved de enkeltsakene kom gjennom i avisenes dekning, og at tematikken ble satt på dagsorden mer

generelt i perioden. Jeg skal i denne delen se på en tredje indikator som kan bidra til å belyse forholdet mellom et personfokus og saksfokus i dekingen i perioden. Basert på Semetko og Valkenburg (2000:100) belyser jeg hvorvidt avisene tok i bruk en human-interest-ramme i dekingen ved å undersøke hvorvidt sakene ble presentert i lys av de involverte enkeltpersonenes privatliv og følelser. Jeg ser så dette i sammenheng med analysen av de saksspesifikke rammeelementene og undersøkelsen av hvorvidt avisene trykte andre artikler om tematikken i perioden.

7.3.1 Personfokuset i dekingen

I hvilken grad avisene tok i bruk en human interest-rammen i dekingen av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne vil gi en indikasjon på graden av personfokus i dekingen. Analysen av human-interest-rammen tar utgangspunkt i Semetko og Valkenburgs (2000) studie av generiske nyhetsrammer. Human-interest-rammen defineres her som en ramme som personliggjør og dramatiserer stoffet ved å presentere hendelser i lys av enkeltpersoner og følelsesmessige vinklinger (Semetko og Valkenburg 2000:95-96). Tre variabler basert på Semetko og Valkenburgs studie (2000:100) bidrar til å indikere i hvilken grad avisene tok i bruk en human-interest-ramme i dekingen av sakene. Variablene fanger inn hvorvidt dekingen inneholdt bilder og adjektiver som kan generere følelser hos leseren, samt hvorvidt dekingen kom inn på hovedpersonenes privatliv. Fordi de to sakene omhandlet konkrete enkeltpersoner er det å forvente at de ulike indikatorene til en viss grad var fremme i dekingen. Spørsmålet blir derfor heller i hvilken grad de var fremme, og om det finnes noen ulikheter avisene mellom.

Tabell 7.14 Prosent av antall artikler totalt per sak og per avis per sak

	Maria Amelie				Sultestreik			
	Totalt	Aften-posten	VG	Dags-avisen	Totalt	Aften-posten	VG	Dags-avisen
Visuelle følelser	14	3	29	11	14	0	25	25
Adjektiv følelser	44	52	32	50	55	40	100	50
Privatliv	25	13	37	21	27	40	25	13

Generelt kan det ut fra tabellen konkluderes med at avisene benyttet en human interest-rammen når de dekket de to sakene, og at mange av artiklene således rettet fokus mot de konkrete enkeltpersonene involvert i sakene, deres følelser og deres privatliv. Følelsesladde adjektiver var klart mest fremtredende i dekingen av begge sakene. 44 prosent av artiklene om Maria Amelie og 55 prosent av artiklene om etiopiernes sultestreik inneholdt denne type

adjektiver. Artikler som omhandler privatlivet til aktørene var nest mest fremtredende. 25 prosent av sakene om Maria Amelie, og 27 prosent av artiklene om etiopiernes sultestreik omhandlet deres privatliv.

Det finnes imidlertid også noen interessante ulikheter avisene i mellom. Jevnt over var VG den avisen som hadde et tydeligst personfokus. VG er også den eneste av avisene med artikler hvor alle tre indikatorene var fremme. VG trykket totalt 5 artikler hvor alle indikatorene var fremme, og de hadde dermed flere artikler med et sterkt personfokus enn de andre to avisene. VG er også den av avisene som trykket en størst andel artikler med følelsesladde bilder. I dekningen av Maria Amelie-saken trykket VG også en klart større andel artikler som omhandlet privatlivet til Maria Amelie. Det finnes imidlertid noen nyanser. I dekningen av etiopiernes sultestreik var det Aftenposten som trykket en klart størst andel artikler som omhandlet privatlivet til etiopierne. Hele 40 prosent av artiklene Aftenposten trykket om sultestreiken omhandlet etiopiernes privatliv. Videre inneholdt over halvparten av alle artiklene Dagsavisen og Aftenposten trykket om de to sakene følelsesladde adjektiver. Alle de 4 artiklene VG trykket om etiopiernes sultestreik inneholder slike adjektiver.

Tallene viser altså at personrammen ble benyttet i alle de tre avisenes dekning. Selv om tallene ikke er entydige mener jeg det ut fra analysen kan konkluderes med at VG er den avisen som tydeligst benyttet en human-interest i fremstillingen av de to sakene, og som har flest artikler hvor denne rammen er sterkt til stede. Dette er i tråd med tidligere studier som har vist at løssalgavisene hyppigst bruker denne typen rammer (Aalberg og Brekken 2007:189, Narud og Wahldal 2004:179).

Som nevnt i innledningen var fokuset i dekningen av Maria Amelie-saken kun på Maria Amelie, mens fokuset i dekningen av etiopiernes sultestreik var på en gruppe av personer. Selv om analysen viser at begge sakene ble dekket i lys av personenes følelser og privatliv bidro det massive fokuset på kun én person i Maria Amelie-saken til at personfokuset fremsto som mer intenst i dekningen av denne saken.

7.3.2 Oppsummering - saksfokus og personfokus

Analysen av de saksspesifikke rammeelementene, bruken av human-interest-rammen, samt undersøkelsen av hvorvidt avisene trykket andre artikler om temaet i perioden bidrar sammen til å belyse forholdet mellom et saksfokus og et personfokus i dekningen. Utfra en forståelse av at mediene spiller en rolle som informasjonsformidlere i demokratier blir hva slags informasjon som når ut i mediene viktig. For det første kan det ses som problematisk dersom temaer og diskusjoner på et mer overgripende, abstrakt og generelt nivå i liten grad kommer

gjennom i nyhetsmedienes dekning av asylfeltet (Todal Jenssen og Aalberg 2007:245-247). For det andre er det problematisk dersom kun ett perspektiv dominerer, og får fremstå som naturlig (Ihlen 2007:10, 32). Enkeltpersoner kan som jeg har vært inne på bidra til å konkretisere stoffet, gjøre abstrakte temaer mer forståelige og skape identifikasjon hos leseren. I lys av et demokratiperspektiv er det derimot problematisk dersom et slikt personfokus overskygger for et saksfokus (Allern 2001a:32, Aalberg og Brekken 2007:194).

På den ene siden viser analysen at avisene i relativt stor grad fokuserte på enkeltpersonene, deres privatliv og deres følelser når de dekket Maria Amelie-saken og saken om etiopiernes sultestreik, og at de således tok i bruk en human-interest-ramme i dekningen av sakene. På den andre siden viser analysen at de prinsipielle og politiske sidene Papirløsekampanjen og Regjeringen fremhever i tilknytning til lengeværende asylsøkere kom gjennom i en del artikler. Analysen nyanserer dermed tidligere studier som har vist at personorienterte asylsaker i liten grad tar opp prinsipielle og politiske spørsmål (se Lindstad og Fjeldstad 1999:111 og Brune 2008). I tillegg trykket avisene også andre artikler om temaet i perioden, noe som viser at avisene satt søkelys på temaet også utover de to enkeltsakene. Ser en de tre indikatorene sammen kan det konkluderes med at det var en blanding mellom et personfokus og et større saksfokus i avisenes dekning i perioden, og at enkeltpersonene ikke tok alt fokus vekk fra det mer generelle og overgripende. Samtidig bør det bemerkes at det fantes 34 artikler om de to sakene hvor verken Regjeringen eller Papirløsekampanjens synspunktene var fremme. Disse artiklene var i hovedsak situasjonsrapporter og beskrivelser av enkeltpersonenes privatliv. Blant annet omhandlet en del av artiklene Maria Amelie og familiens flukt fra hjemlandet, livet hennes liv i Norge og hva som ville skje med Maria Amelie dersom hun dro tilbake til Russland. En del av artiklene var også situasjonsrapporter som beskrev pågripelsen av Maria Amelie og situasjonen for etiopierne i domkirken. Det var imidlertid få eller ingen synspunkter eller diskusjoner på politisk nivå som kom gjennom i disse artiklene.

Analysen av andre artikler om temaet indikerer videre at personfokuset i Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne kan ha tatt noe av oppmerksomheten vekk fra et større saksfokus. Flertallet av de andre artiklene avisene trykket tok opp temaet på mer generelt grunnlag, og uten å knytte det til enkeltpersoner. Samtidig kom de mer overgripende prinsipielle og politiske sidene frem i en større andel av disse artiklene enn i dekningen av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne. Dette kan indikere at fokuset på personer til en viss grad overskygget for en mer saksorientert tilnærming.

Samtidig finnes det en del ulikheter avisene mellom i forhold til hvordan de dekket sakene og tematikken mer generelt i perioden, og som innebærer forskjeller i forhold til graden av saksfokus og personfokus avisene i mellom. Som vi har sett er VG er den av avisene hvor personfokuset er sterkest. I tillegg trykket VG kun én annen artikkel om temaet i perioden, og trykket også få artikler om etiopiernes sultestreik. I tillegg er VG den avisen hvor NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter kom frem færrest ganger. I deknningen av Maria Amelie-saken, hvor de tre avisene trykket tilnærmet like mange artikler, kom de ulike synspunktene frem totalt 30 ganger i VG, 45 ganger i Aftenposten og 53 ganger i Dagsavisen²⁴. Tallene indikerer derfor at VG i mindre grad enn de andre to avisene tok opp de prinsipielle og politiske sidene ved enkeltsakene, samt at de i liten grad tok opp spørsmål rundt lengeværende asylsøkere generelt og i særlig grad utover Maria Amelie-saken. VGs dekning kan derfor sies i større grad å ha vært episodisk enn tematisk fordi den dekket et tema i lys av en bestemt hendelse og en bestemt person (Iyengar 1991:18). I et demokratisk perspektiv kan dette ses som problematisk fordi den mer abstrakte, helhetlige og samfunnsmessige konteksten mistes av syne (Aalberg og Brekken 2007:179). I Dagsavisen og Aftenpostens dekning var det i større grad en balanse mellom et personfokus og et saksfokus, og en større variasjon i temaer og perspektiver. Dagsavisen og Aftenpostens dekning benyttet slik i større grad en blanding av episodiske og tematiske rammer i deknningen i perioden. Dagsavisen trykket imidlertid flest andre artikler om temaet, og er også den avisen hvor Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter kom gjennom flest ganger totalt. Det kan derfor konkluderes med at Dagsavisen er den avisen som hadde det tydeligste saksfokuset i deknningen av de to sakene.

Til slutt viser analysen av rammeelementene at både Papirløsekampanjen og Regjeringen kom gjennom med sine perspektiver, og at det ikke var ett perspektiv eller én aktør som dominerte de tre avisenes dekning. Et spørsmål blir imidlertid om aktørens synspunkter fikk stå alene og uimotsagt i mange artikler eller om de i større grad ble satt opp mot hverandre i en og samme artikkel. Ser en på de artiklene hvor to eller flere synspunkter kom gjennom var det 5 artikler hvor kun Regjeringens synspunkter var fremme, og 5 artikler hvor kun Papirløsekampanjens synspunkter var fremme. I de øvrige 26 artiklene kom begge aktørens synspunkter gjennom. Selv om det finnes en del artikler hvor aktørens synspunkter sto alene inneholdt altså et flertall av artiklene en blanding av perspektiver.

²⁴ Jeg har her talt antall ganger hvert av synspunktene kom gjennom totalt, ikke antall artikler de var fremme i.

Oppsummering

Gjennomgangen har for det første vist at Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter til en viss grad kom gjennom i dekingen av Maria Amelie-saken og saken om de sultestreikende etiopierne. Papirløsekampanjens synspunkter var imidlertid relativt fremtredende sett i sammenheng med at de opptrådte som kilder i få artikler. Dette har jeg blant annet sett i sammenheng med at papirløsebegrepet allerede var knyttet til Maria Amelie, at Papirløsekampanjens synspunkter samsvarte med mediens fokus på motstand, samt at deres ramme var rettet mot de menneskelige aspektene ved tematikken.

Når det gjelder forholdet mellom et personfokus og et mer tematisk fokus i dekingen viser analysen for det første at mer overgripende og prinsipielle sider ved sakene til en viss grad kom gjennom. Både synspunkter tilknyttet Papirløsekampanjen og Regjeringens ramme var fremme i dekingen, og det var således ikke ett perspektiv som dominerte i dekingen. I tillegg dekket avisene i noen grad tematikken også utover de to enkeltsakene. Samtidig viser analysen at avisene i relativt stor grad dekket de to sakene i lys av enkeltpersonenes privatliv og følelser, og at dette fokuset kan ha bidratt til å overskygge for mer tematiske sider ved sakene. Det var her også noen ulikheter mellom avisene i forhold til hvordan de dekket sakene. VG var den av avisene hvor de prinsipielle og politiske synspunktene i minst grad kom gjennom, og som også hadde det sterkeste personfokuset i dekingen. I Dagsavisen og Aftenposten deking kom de prinsipielle og politiske synspunktene oftere gjennom i tillegg til at de trykket flere andre artikler om temaet i perioden. Det var dermed en større grad av balanse mellom et saksfokus og et personfokus i Dagsavisen og Aftenpostens deking enn i VG.

8. Konklusjon

Med utgangspunkt i to konkrete aktører og to konkrete nyhetssaker, har formålet med denne oppgaven vært å undersøke hvorvidt politiske og prinsipielle synspunkter kommer gjennom i nyhetsdekningen av asylsaker der enkeltpersoner står i sentrum. Jeg belyste først hvordan NOAS og Papirløsekampanjen forholder seg til nyhetssaker som tar utgangspunkt i enkeltpersoner, og hva de ønsker å nå ut med i media i tilknytning til slike saker. Jeg undersøkte videre de konkrete synspunktene og forståelsene NOAS og Papirløsekampanjen på den ene siden og Regjeringen på den andre fremhever i tilknytning til diskusjoner rundt lengeværende asylsøkere. Til slutt undersøkte jeg hvorvidt ulike elementer ved de to partenes virkelighetsforståelser fantes igjen i deknningen av Maria Amelie-saken og saken om etiopierne som sultestreiket i Oslo domkirke. Jeg belyste også hvorvidt deknningen tok opp mer overgripende spørsmål knyttet til tematikken, eller i hovedsak fokuserte på enkeltpersonene.

Jeg skal i dette avsluttende kapittelet konkludere på oppgavens problemstilling, samt komme med noen betraktninger rundt hvordan det teoretiske og metodiske rammeverket har vært nyttig i forhold til å belyse studieobjektet. Jeg viser hvordan tolkningsrammebegrepet som metodisk og teoretisk verktøy har bidratt til å informere oppgaven, og ser på hvordan studien bidrar til å belyse forholdet mellom strategiske aktørers saksspesifikke rammer, deres gjennomslag i media og journalistiske teknikker knyttet til bearbeidelse av stoff. Til slutt oppsummerer jeg funnene knyttet til balansen mellom et saksfokus og et personfokus i deknningen.

8.1 Saksspesifikke rammer og mediekonvensjoner

Analysen har vist hvordan NOAS og Papirløsekampanjen på den ene siden og Regjeringen på den andre presenterer to diametralt ulike virkelighetsbilder i diskusjoner rundt lengeværende asylsøkere. Papirløsekampanjen vektlegger den vanskelige livssituasjonen «papirløse» befinner seg i, og foreslår løsninger som gjør at gruppen kan få opphold i Norge. Regjeringen fremhever at det er et problem at personer oppholder seg ulovlig i Norge, og foreslår løsninger som vil gjøre at flere returnerer til hjemlandet, og at færre asylsøkere kommer til Norge. På bakgrunn av den kvalitative analysen av de to partenes synspunkter presenterte jeg to saksspesifikke tolkningsrammer. Tolkningsrammebegrepet var her nyttig fordi det bidro til å belyse NOAS, Papirløsekampanjen og Regjeringens synspunkter på en måte som

tydeliggjorde de ulike delene ved deres synspunkter og argumentasjon, samtidig som helheten ble beholdt ved at sammenhengen mellom de ulike delene også ble synliggjort.

De helhetlige tolkningsrammene ble igjen delt inn i variabler som fanget inn ulike synspunkter eller elementer knyttet til rammene. Analysen av rammelementer fremfor helhetlige rammer gjorde det mulig å undersøke hvilke spesifikke synspunkter og forståelser som kom gjennom i mediedekningen. Dette bidro blant annet til å gjøre det mulig foreta en relativt presis analyse av de strategiske aktørenes synspunkter og deres gjennomslag i mediene. Dersom rammene hadde blitt analysert på helhetlig nivå ville presisjonsnivået blitt lavere. I tillegg har denne todelingen i analysen, der jeg først identifiserte aktørenes saksspesifikke rammer for så å analysere i hvilken grad elementer ved disse rammene kom gjennom i nyhetsdekningen, gjort det mulig å få øye på sider ved de prosessene som leder frem til et endelig nyhetsinnhold. Denne fremgangsmåten har bidratt til å gjøre analysen mindre statistisk, og er også i tråd med en forståelse av medieinnholdet som et resultat av et samspill mellom ulike aktører (se blant annet Gamson og Lasch 1983:400 og de Vreese 2003:24).

Analysen av nyhetsinnholdet viste at både Papirløsekampanjen og Regjeringen til en viss grad lyktes i å nå gjennom med sine synspunkter og virkelighetsforståelser i dekningen av de to sakene. Samtidig viser analysen at Papirløsekampanjens synspunkter var relativt fremtredende i dekningen av Maria Amelie-saken sett i sammenheng med at de var benyttet som kilde i få artikler. Jeg har blant annet sett dette i sammenheng med at andre kilder ytret de samme synspunktene som Papirløsekampanjen. Videre mener jeg noe av årsaken til «papirløserammens» gjennomslag ligger i faktorer knyttet til selve rammen og dens samspill med journalistiske konvensjoner knyttet til utvelgelse og bearbeidelse av stoff. Maria Amelie hadde gjennom utgivelsen av boken «Ulovlig norsk» allerede plassert seg i en sammenheng knyttet til lengeværende asylsøkere eller papirløse i Norge. Dette kan ha gjort «papirløserammen» lett tilgjengelig for journalister fordi Maria Amelie og hennes historie allerede var etablert som en del av en større historie om papirløse i Norge. Regjeringen på den andre siden hadde verken klart å etablere en like tydelig problemdefinisjon eller et like tydelig begrep for å betegne gruppen, slik Papirløsekampanjen hadde gjennom papirløse-begrepet. Videre er det nærliggende å tro at *fokuset* i dekningen av Maria Amelie-saken kan ha bidratt til at Papirløsekampanjens perspektiver kom gjennom. For det første kan medienes fokus på motstanden mot utsendelsen av Maria Amelie sies å ha passet Papirløsekampanjens ramme fordi de talte for løsninger som ville gjøre at lengeværende asylsøkere fikk opphold i Norge. For det andre kan det relativt sterke personfokuset i dekningen ha bidratt til at

Papirløse kampanjen fikk gjennomslag for sine synspunkter fordi rammen deres var knyttet til de menneskelige sidene ved tematikken. Funnene bidrar således til å illustrere hvordan strategiske aktørers gjennomslag i media kan øke ved at deres saksspesifikke rammer er tilpasset eller stemmer overens med journalistikkens presentasjon av stoffet (i tråd med Ihlen og Allern 2008:245).

Analysen viste videre at Regjeringen dominerte som kilde i dekningen av Maria Amelie-saken, men at mange av synspunktene deres sjeldent var fremme sett i sammenheng med antallet ganger de var benyttet som kilde. Dette kan for det første skyldes uenighetene internt i Regjeringen, der representanter for SV fremmet synspunkter som i større grad var sammenfallende med «papirløserammen» enn med «likebehandlingsrammen». Videre kan det skyldes mediernes fokus på konflikten innad i Regjeringen. Dette fokuset kan ha bidratt til at antallet regjeringsskilder ble høyt, men uten at de nødvendigvis fikk gjennom synspunkter knyttet til rammen sin. Konfliktrammen ga altså ikke Regjeringen på samme måte en åpning til å få gjennom sine synspunkter, men kan i større grad ha bidratt til å overskygge for et saksfokus.

Journalistikken opererer med bestemte kriterier for hva som har nyhetsverdi (Galtung og Ruge 1965) og for hvordan hendelser bearbeides og presenteres (Semetko og Valkenburg 2000). Dette bidrar til at hendelser med bestemte kjennetegn lettere blir nyheter enn andre hendelser. Analysen har vist at Maria Amelie-saken fikk klart større oppmerksomhet i de tre avisene enn etiopiernes sultestreik. Dette kan, som jeg har vært inne på, blant annet ses i sammenheng med at Maria Amelie allerede hadde gjort seg kjent i norsk offentlighet gjennom boken «Ulovlig norsk», der hun beskrev sitt liv som lengeværende asylsøker i Norge. Når hun så ble arrestert for deportasjon til Russland hadde mediene et konkret ansikt, som i tillegg var kjent for mange nordmenn, og en konkret historie å dekke saken i lys av.

Samtidig kan en del av de faktorene informantene i NOAS pekte på som utfordrende ved etiopiernes aksjon ha bidratt til at saken fikk mindre grad av oppmerksomhet i avisene. Blant annet stilte VG seg på lederplass kritisk til formen på aksjonen. Videre kan det faktum at etiopierne ønsket å bli behandlet som gruppe ha bidratt til å gjøre saken mindre interessant for journalistene fordi den ikke ga mulighet til å dekke temaet i lys av konkrete enkelthistorier eller enkeltskjebner. Det var altså noen trekk ved hendelsen som i mindre grad passet med journalistiske konvensjoner knyttet til hva slags hendelser som har nyhetsverdi og for hvordan ulike hendelser bearbeides. Dette inntrykket forsterkes når en ser på hvordan norske medier har dekket etiopiske asylsøkere i etterkant av saken som er analysert her. Etter at Norge vinteren 2012 fikk på plass en returavtale med Etiopia kom lengeværende etiopiske

asylsøkere igjen i mediernes søkelys. Returavtalen bidro til et større antall nyhetsoppslag og en større debatt om hva som nå skulle skje med de lengeværende barna som hadde vokst opp i Norge. Blant annet fikk saken om Nathan (6) som var født og oppvokst i Norge, men som nå sto i fare for å bli sendt tilbake til Etiopia med familien, stor oppmerksomhet. Det kan være flere årsaker til at Nathans sak fikk oppmerksomhet. Ett trekk som er tydelig er imidlertid at Nathan representerte et konkret ansikt og en konkret enkeltskjebne mediene kunne dekke tematikken i lys av. Dette illustrerer hvordan enkeltskjebner kan fungere som en inngang til sette asyltematikk på mediernes dagsorden.

Videre ser en del av fokuset på etiopiernes aksjon ut til å ha kommet som et resultat av Maria Amelie-saken. Informantene i NOAS påpekte blant annet at mange av henvendelsene fra journalister i forbindelse med etiopiernes sultestreik omhandlet «papirløsetemaet». Dette indikerer at deler av fokuset på etiopiernes aksjon var et utslag av en medielogikk. For det første fordi saken kunne relateres til et tema som allerede var på dagsorden (Galtung og Ruge 1965:67, Harcup og O'Neill 2001:278-279). For det andre kan fokuset som allerede var etablert gjennom Maria Amelie-saken ha bidratt til at etiopiernes sultestreik ble forstått inn i en bestemt kontekst, og sett som en oppfølger til en lenger historie om lengeværende asylsøkere i Norge (Allern 2001b:56-57). Slike faktorer kan altså ha bidratt til å øke omfanget av deknningen, og også til å forme hva journalistene valgte å fokusere på når de dekket saken. En slik antakelse støttes også av analysen som viste at synspunkter eller vinklinger knyttet til lengeværende asylsøkeres livssituasjon, antallet lengeværende asylsøkere i Norge o.l. var fremme i en del av artiklene om etiopiernes sultestreik.

Funnene over illustrerer hvordan medieinnholdet blir til gjennom interaksjon mellom strategiske aktører og journalister, der både samspillet mellom de strategiske aktørene og journalistene, samt journalistiske konvensjoner for bearbeidelse av stoffet spiller inn. Altså hvordan det de Vreese (2003:24) kaller interne og eksterne prosesser kommer sammen og former rammene som finnes i nyhetene.

8.2 Balanse mellom sak og person

Et sentralt poeng ved oppgaven har vært å belyse hvorvidt prinsipielle og politiske synspunkter kommer gjennom i nyhetssaker som omhandler enkeltpersoner. Jeg har begrunnet betydningen av hvorvidt deknningen av enkeltsaker gir rom for synspunkter på et mer overgripende tematisk nivå gjennom et syn på mediene som sentrale informasjonsformidlere i demokratier. Som jeg har vært inne på er det utfra et slikt perspektiv

både relevant å se på om synspunkter på tematisk nivå kommer gjennom i mediernes nyhetsdekning (Todal Jenssen og Aalberg 2007:245), og også hvorvidt ett bestemt perspektiv dominerer (Ihlen 2007:10).

For det første er det ingen tvil om at avisene i stor grad benyttet den generiske human-interest-rammen når de dekket sakene, og at mye av dekkningen derfor dreide seg om de involverte personene og deres følelser og privatliv. Personfokuset i dekkningen var sterkt, og spesielt i Maria Amelie-saken. Videre var det et relativt stort antall artikler hvor verken Papirløsekampanjen eller Regjeringens synspunkter var fremme, og som i liten grad reiste prinsipielle og politiske spørsmål. Mens en del av disse artiklene omhandlet aktørens privatliv, var andre artikler situasjonsrapporter som blant annet beskrev pågripelsen av Maria Amelie og situasjonen for etiopierne i domkirken. Deler av analysen peker altså i retning av at personfokuset i dekkningen til dels overskygget for et saksfokus. Dette funnet underbygges også av analysen av andre artikler om tematikken. Analysen av disse artiklene viste at flertallet tok opp temaet uten å knytte det til enkeltpersoner, samtidig som Regjeringen og Papirløsekampanjens synspunkter var fremme i en relativt stor andel av disse andre artiklene.

Samtidig viser analysen at politiske og prinsipielle sider ved tematikken til en viss grad kom frem i dekkningen av de to sakene. Funnene nyanserer på den måten tidligere studier som har vist at mediedekningen av enkeltstående asylsaker i liten grad tar opp denne type spørsmål (se Lindstad og Fjeldstad 1999 og Brune 2008). Gjennom å dele de helhetlige rammene inn i mindre elementer var det her mulig å få øye på hvilke spesifikke synspunkter som var fremme. Analysen viste at det verken var én aktørs synspunkter, eller kun ett bestemt synspunkt knyttet til hver aktør som dominerte. Ser en kun på de saksspesifikke rammelementene viser altså analysen at det var en blanding av perspektiver som kom gjennom i dekkningen av sakene, og at verken Regjeringen eller Papirløsekampanjens synspunkter fikk stå uimotsagt. Selv om det ikke kan sies å ha vært en balanse mellom et personfokus og et saksfokus i form av at de var like fremtredende, kan det utfra analysen konkluderes med at prinsipielle og politiske synspunkter og perspektiver til en viss grad ble en del av dekkningen.

Litteraturliste

- Aalberg, Toril og Tove Brekken (2007) Når spill og enkeltepisoder blir viktigst, i Todal Jenssen, Anders og Toril Aalberg (red.): *Den medialiserte politikken*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Aardal, Bernt, Anne Krogstad, Hanne Marthe Narud og Ragnar Waldahl (2004) Strategisk kommunikasjon og politisk usikkerhet, i Aardal, Bernt, Anne Krogstad og Hanne Marte Narud (red.): *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Aftenposten (14.1.2011): *Minst 3000 papirløse lever i Norge*.
- Aftenposten (19.1.2011): «Det er ikke bare meg det handler om, det er norsk asylpolitikk»..
- Aftenposten (9.2.2011): *Utelukker ikke flere demonstrasjoner*.
- Aglen, Tone Sofie (2007) Nyhetsverdier og medieslitasje, i Todal Jenssen, Anders og Toril Aalberg (red.): *Den medialiserte politikken*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Allern, Sigurd (2001a): *Nyhetsverdier. Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Allern, Sigurd (2001b): *Flokkdyr på løvebakken? Søkelys på Stortingets presselosje og politikken medierammer*. Oslo: Pax forlag.
- Allern, Sigurd (2001c) Kildene og mediemakten, i Martin Eide (red.) *Til dagsorden!. Journalistikk, makt og demokrati*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Austenå, Ann-Magrit (16.12.2010): Regjeringens nytale. [Kronikk]. *Dagsavisen*.
- Austenå, Ann-Magrit (13.1.2011): Utlendingsnemdas valg. [Kronikk]. *Dagsavisen*.
- Austenå, Ann-Magrit (15.1.2011): *Åpent brev til justisministeren: Stans utvisningen av Maria Amelie*. Tilgjengelig: <http://noas.no/?p=news&id=2635>, postet 15.1.2011 (lastet 8.11.2011).
- Bakke, Ida (2005): *Asylpolitikken i media. Konstruksjonen av asylsøkere som et nasjonalt problem*. Masteroppgave i sosiologi. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Barker, Chris (2008): *Cultural Studies. Theory & Practice*. London: Sage.
- Beyer, Audun (2010): Hvordan studere generiske nyhetsrammer? - Forslag til metodiske forbedringer, i *Norsk medietidsskrift*, 2, s. 163-178.

- Brochmann, Grete (1997): *Grenser for kontroll. Norge og det europeiske innvandringsregimet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Brochmann, Grete og Knut Kjeldstadli (2008): *A history of immigration. The case of Norway 900-2000*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Brune, Ylva (1998) Tårögda flickor og kusliga män, i Brune, Ylva (red.): *Mörk magi i vita medier. Svensk Nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Cook, Timothy E. (2005): *Governing with the news. The news media as a political institution*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Dagsavisen (14.1.2011): *Derfor må hun ut*.
- D'Angelo, Paul (2002): News framing as a multiparadigmatic research program: A response to Entman, i *Journal of Communication*, 52, s. 870-888.
- Eide, Martin (2001) Journalistisk makt. Et oppslag, i Martin Eide (red.): *Til dagsorden! Journalistikk, makt og demokrati*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Eide, Elisabeth og Anne Hege Simonsen (2007): *Mistenkelige utlendinger. Minoriteter i norsk presse gjennom hundre år*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Entman, Robert (1993): Framing: Toward clarification of a fractured paradigm, i *Journal of Communication*, 43(4), s. 51-58.
- Entman, Robert (2004): *Projections of power. Framing news, public opinion and U.S. foreign policy*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Entman, Robert, Jörg Matthes og Lynn Pellicano (2009) Nature, sources and effects of news framing, i Wahl-Jorgensen, Karin og Thomas Hanitzsch (red.): *The handbook of journalism studies*. New York: Routledge.
- Figenschou, Tine Ustad (2004) Fra ofre til heltinner? Innvandrerkvinner i norske medier, i Jahr, Erika (red.): *Kjønn og journalistikk i mediene*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Galtung, Johan og Mari Holmboe Ruge (1965): The structure of foreign news: The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers, i *Journal of Peace Research*, 2, s. 64-90.

Gamson William A. og Kathryn E. Lasch (1983) The political culture of social welfare policy, i Spiro, Shimon E. og Ephraim Yuchtman-Yaar (red.): *Evaluating the welfare state. Social and political perspectives*. New York: Academic Press.

Gamson, William A. og Andre Modigliani (1989): Media discourse and public opinion on nuclear power: A constructionist approach, i *American Journal of Sociology*, 95, 1, s. 1-37.

Gamson, William A., David Croteau, William Hoynes og Theodore Sasson (1992): Media images and the social construction of reality, i *Annual Review of Sociology*, Vol. 18, s. 373-393.

Gentikow, Barbara (2005): *Hvordan utforsker man medieerfaringer? Kvalitativ metode*. Kristiansand: IJ-forlaget.

Hallahan, Kirk (2004) Framing theory, i Robert L. Heath (red.): *Encyclopedia of public relations*, s. 340-343. Thousand Oaks: Sage.

Hareide, Dag m.fl. (22.1.2011): Praktisk nestekjærlighet. [Kronikk]. *Aftenposten*.

Haugsgjerd Allern, Elin (2007): *Parties, interest groups and democracy: political parties and their relationship with interest groups in Norway*. Doktorgradsavhandling. Oslo: Universitetet i Oslo.

Hellevik, Ottar (1999): *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

Horsti, Karina (2003): Global mobility and the media. Presenting asylum seekers as a threat, i *Nordicom Review* 24, 1, s. 41-54.

Horsti, Karina (2008): Overview of Nordic media research on immigration and ethnic relations. From text analysis to the study of production, use and reception, i *Nordicom Review* 29, 2, s. 275-293.

Ihlen, Øyvind og Per Robstad (2004): *Informasjon og samfunnskontakt. Perspektiver og praksis*. Bergen: Fagbokforlaget.

Ihlen, Øyvind (2007): *Petroleumsparadiset – Norsk oljeindustri strategiske kommunikasjon og omdømmebygging*. Unipub.

- Ihlen, Øyvind og Mike Nitz (2008) Framing contests in environmental disputes: Paying attention to media and cultural master frames, i *International Journal of Strategic Communication*, 2, s. 1-18.
- Ihlen, Øyvind og Sigurd Allern (2008) This is the issue: Framing contests and media coverage, i J. Strömback, M. Ørsten og T. Aalberg (red.), *Communicating politics. Political communication in the Nordic countries*. Nordicom.
- Ihlen, Øyvind (2009) On Bourdieu. Public relations in field struggles, i Ihlen, Øyvind, Betteke van Ruler og Magnus Fredriksson (red.): *Public relations and social theory. Key figures and concepts*. New York: Routledge.
- Ihlen, Øyvind (2010) The cursed sisters: Public relations and rhetoric, i Heath, Robert L. (red.): *The Sage handbook of public relations*. Thousand Oaks: Sage.
- Iyengar, Shanto (1991): *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Kim, Jeong-Nam og Lan Ni (2010) Seeing the forest through the trees: The behavioral, strategic management paradigm in public relations and its future, i Heath, Robert L. (red.): *The Sage handbook of public relations*. Thousand Oaks: Sage.
- Kvale, Steinar og Svend Brinkman (2009): *Interviews. Learning the craft of qualitative research interviewing*. Thousand Oaks: Sage.
- Lawrence, Regina G. (2010) Researching political news framing. Established ground and new horizons, i D'Angelo, Paul og Jim A. Kuypers (red.): *Doing news framing analysis. Empirical and theoretical perspectives*. New York: Routledge.
- L'Etang, Jacquie (2008): *Public relations. Concepts, practice and critique*. London: Sage.
- Lindstad, Merete og Øivind Fjeldstad (1999): *Pressen og de fremmede*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Lindstad, Merete og Øivind Fjeldstad (2005): *Av utenlandsk opprinnelse. Nye nordmenn i avisspaltene*. Kristiansand: IJ-forlaget.
- Lønseth, Pål K. (14.1.2011): Likhet for loven. [Kronikk]. *Dagbladet*.
- Lønseth, Pål K. (20.1.2011): Likhet for loven. [Kronikk]. *VG*.

- Lønseth, Pål K. (24.10.2011): Returnekternes ansvar [Kronikk]. *Aftenposten*.
- Mathiesen, Thomas (2002): *Makt og medier. En innføring i mediesosiologi*. Oslo: Pax forlag.
- Matthes, Jörg og Matthias Kohring (2008): The content analysis of media frames: Toward improving reliability and validity, i *Journal of Communication*, 58, s. 258-279.
- Morgenbladet (17.2.2012): *Kampen om asyllet*.
- Motion, Judy og Shirley Leitch (2009) On Foucault. A toolbox for public relations, i Ihlen, Øyvind, Betteke van Ruler og Magnus Fredriksson (red.): *Public relations and social theory. Key figures and concepts*. New York: Routledge.
- Narud, Hanne Marte og Ragnar Waldahl (2004) Den «lange» valgkampen. Mediestoffet i månedene før valget, i Aardal, Bernt, Anne Krogstad og Hanne Marte Narud (red.): *I valgkampens hete*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Neuendorf, Kimberly A. (2002): *The content analysis guidebook*. Thousand Oaks: Sage.
- NOAS (17.6.2010a): *The Asylum Process in Norway*. Tilgjengelig: http://noas.no/?p=news&news_id=761 (lastet 21.3.2012).
- NOAS (14.4.2011a): *NOAS – en vaktbikkje for asylsøkere*. Tilgjengelig: http://noas.no/?p=news&news_id=38 (lastet 21.3.2012).
- NOAS (19.1.2011b): *Spørsmål og svar om papirløse*. Tilgjengelig: <http://noas.no/?p=archive&cid=2&s=75> (lastet 21.3.2012).
- NOAS (8.2.2011c): *“Uttalelse om etiopierne i Oslo Domkirke”*. Tilgjengelig: <http://noas.no/?p=news&id=2681> (lastet 8.11.2011).
- Papirløsekampanjen (2010a): *Hvem er de papirløse?* Tilgjengelig: http://papirlose.no/wp/?page_id=6 (lastet 8.11.2011).
- Papirløsekampanjen (2010b): *Behov for regularisering av oppholdet til papirløse med lang botid i Norge*. Brev til justisminister Knut Storberget. Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=12> (lastet 8.11.2011).
- Papirløsekampanjen (2010c): *Ingen mennesker er ulovlige. Gi din underskrift!*. Tilgjengelig: http://papirlose.no/wp/?page_id=572 (lastet 8.11.2011).

Patterson, Thomas E. (2003): The search for a standard: markets and media, i *Political Communication*, 20, s. 139-143.

Reese, Stephen D. (2001) Prolouge – Framing public life: A bridging model for media research, i Stephen D. Reese, Oscar H. Gandy og August E. Grant (red.), *Framing public life – Perspectives on media and our understanding of the social world*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.

Semetko, H. A. og P. M. Valkenburg (2000): Framing European politics: A content analysis of press and television news, i *Journal of Communication*, 50, s. 93-109.

Scheufele, Dietram A. (1999): Framing as a theory of media effects, i *Journal of Communication* 49(1), s. 103-122.

St.meld.nr. 57 (2000-2001): *I ytringsfrihetens tjeneste. Mål og virkemidler i mediepolitikken*. Kulturdepartementet 28. september 2001.

St.meld.nr. 9 (2009-2010): *Norsk flyktning- og migrasjonspolitik i et europeisk perspektiv*. Justis- og politidepartementet 19. mars 2010.

Thomas, Robert J. (1995) Interviewing important people in big companies, i (Red.) Hertz, R. og Imber J.B. *Studying elites using qualitative methods*. Thousand Oaks: Sage.

Thomas, Clive (2001) Studying the political party-interest group relationship, i Thomas Clive (red.), *Political parties and interest groups: Shaping democratic governance*. Boulder CO: Lynne Rienner.

Todal Jenssen, Anders og Toril Aalberg (2007): Den politiske allmenningens tragedie? i Todal Jenssen, Anders og Toril Aalberg (red.): *Den medialiserte politikken*. Oslo: Universitetsforlaget.

UDI (30.12.2009): *Beskyttelse (asyl)*. Tilgjengelig: <http://www.udi.no/Sentrale-tema/beskyttelse/> (lastet 21.3.2012).

UDI (21.3.2011): *Asyl og mottak*. Tilgjengelig: <http://www.udi.no/arsrapport2010/Asyl-og-mottak/> (lastet 8.11.2011).

Van Gorp, Baldwin (2005): Where is the frame? Victims and intruders in the Belgian press coverage of the asylum issue, i *European Journal of Communication*, 20, s. 484-507.

Vevstad, Vigdis (red.) (2010): *Utlendingsloven. Kommentartutgave*. Oslo: Universitetsforlaget.

VG (14.1.2011a): *Argumentene for utvisning*.

VG (14.1.2011b): *Argumentene mot utvisning*.

VG (15.1.2011): *Støttes av folket*.

VG (10.2.2011): *Problematisk sultestreik*. [leder].

de Vreese, Claes H. (2003): *Framing Europe. Television news and European integration*. Amsterdam: Aksant Academic Publishers.

Waldahl, Ragnar (2001): *Mediepåvirkning*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Yin, Robert K. (2009): *Case study reserach. Design and methods*. Thousand Oaks: Sage.

Zaller, John (2003): A new standard of news quality: burglar alarms for the monitorial citizen, i *Political Communication*, 20, s. 109-130.

Østbye, Helge, Knut Helland, Karls Knapskog og Leif Ove Larsen (2007): *Metodebok for mediefag*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg 1 - Dokumenter benyttet i den kvalitative tolkningsrammeanalysen

Papirløsekampanjens hjemmesider:

Beza, Bizuaem (25.3.2011): *Fortsatt nød og uvisshet*. [Kronikk]. Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=492> (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (2010): *Ingen mennesker er ulovlige. Gi din underskrift!*. Tilgjengelig: http://papirlose.no/wp/?page_id=572 (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (2010): *Om kampanjen*. Tilgjengelig: http://papirlose.no/wp/?page_id=4 (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (2010): *Hvem er de papirløse?* Tilgjengelig: http://papirlose.no/wp/?page_id=6 (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (2010): *Innledning om papirløse*. Tilgjengelig: http://papirlose.no/wp/?page_id=59 (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (5.11.2010): *Behov for regularisering av oppholdet til papirløse med lang botid i Norge*. Brev til justisminister Knut Storberget. Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=12> (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (5.11.2010): *Bakgrunnsnotat: Behov for regularisering av oppholdet til papirløse med lang botid i Norge*. Bakgrunnsnotat vedlagt brev til justisminister Knut Storberget. Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=12> (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (21.1.2011): *Pull-effekten en myte* Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=344> (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (14.3.2011): *Begrepet "papirløse"*. Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=434> (lastet 8.11.2011).

Papirløsekampanjen (22.3.2011): *Papirløse fra Etiopia: De vanskelige valgene*. Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=449> (lastet 8.11.2011).

Partapuoli, Kari Helene m. fl. (8.11.2010): *Ingen mennesker er ulovlige*. [Kronikk]. Tilgjengelig: <http://papirlose.no/wp/?p=35> (lastet 8.11.2011).

NOAS hjemmesider:

NOAS (15.1.2011): *Åpent brev til justisministeren: Stans utvisningen av Maria Amelie.*
Tilgjengelig: <http://noas.no/?p=news&id=2635> (lastet 8.11.2011).

NOAS (17.1.2011): *Forslag til lov- og forskriftsendringer for en mer human, rimelig og samfunnsøkonomisk mer robust utlendingspolitikk og –praksis.* Brev til konstituert justisminister Grete Faremo. Tilgjengelig: <http://noas.no/?p=archive&cid=2&s=45> (lastet 8.11.2011).

NOAS (19.1.2011): *Spørsmål og svar om papirløse.* Tilgjengelig:
<http://noas.no/?p=archive&cid=2&s=75> (lastet 21.3.2012).

NOAS (8.2.2011): *Uttalelse om etiopierne i Oslo Domkirke.* Tilgjengelig:
<http://noas.no/?p=news&id=2681> (lastet 8.11.2011).

Regjeringens hjemmesider:

Justis- og politidepartementet (15.5.2008): *Tiltak for å redusere asylankomster.*
[Pressemelding]. Tilgjengelig:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/ad/presSESenter/pressemeldinger/2008/tiltak-for-a-redusere-asylankomster.html?id=511389> (lastet 8.11.2011).

Justis- og politidepartementet (3.9.2008): *Innstramming av asylpolitikken.* [Pressemelding].
Tilgjengelig:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/ad/presSESenter/pressemeldinger/2008/innstramming-av-asylpolitikken.html?id=525564> (lastet 8.11.2011).

Justis- og politidepartementet (3.9.2008): *Tiltak for innstramming av asylpolitikken – Status for tiltak presentert av statsminister Jens Stoltenberg og arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen 3. september 2008.* Tilgjengelig:
http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/tema/innvandringspolitikk/asyl-_og_flyktningpolitikk/innstramming-av-asylpolitikken/innstramming-av-asylpolitikken.html?id=542385 (lastet 8.11.2011).

Justis- og politidepartementet (1.7.2009): *Nye tiltak i asylpolitikken.* [Pressemelding].
Tilgjengelig: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ad/presSESenter/pressemeldinger/2009/nye-tiltak-i-asylpolitikken.html?id=570541> (lastet 8.11.2011).

Justis- og politidepartementet (21.1.2011): *Regelendringer for arbeidsinnvandring.*
Tilgjengelig: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/aktuelt/nyheter/2011/regelendringer-for-arbeidsinnvandring.html?id=631130> (lastet 10.11.2011).

Kronikker

Austenå, Ann-Magrit (16.12.2010): Regjeringens nytale. [Kronikk]. *Dagsavisen*.

Austenå, Ann-Magrit (13.1.2011): Utlendingsnemdas valg [Kronikk]. *Dagsavisen*

Hareide, Dag m. fl. (22.1.2011): Praktisk nestekjærlighet. [Kronikk]. *Aftenposten*.

Lønseth, Pål K. (12.1.2011): Regjeringens asylpolitikk. *Klassekampen*.

Lønseth, Pål K. (14.1.2011): Likhet for loven. [Kronikk]. *Dagbladet*.

Lønseth, Pål K. (20.1.2011): Likhet for loven. [Kronikk]. *VG*.

Partapuoli, Kari Helene m. fl. (26.1.2011): Tildekker Alvoret. [Kronikk]. *VG*.

Tajik, Hadia (18.1.2011): Ingen enkle løsninger. [Kronikk]. *Aftenposten*

Vedlegg 2 - Variabler til den kvantitative innholdsanalysen.

Dato (dato for når artikkelen sto på trykk)

Avis

- 1 Aftenposten
- 2 VG
- 3 Dagsavisen

Størrelse (*Gir indikasjon på hvor stor plass det ble brukt på sakene.*)

- 1 Notis-halvside
- 2 Mer enn halvside - Helside
- 3 Mer enn helside - Dobbeltside
- 4 Mer enn dobbeltside

Forsidehenvisning (alle sider det henvises til på forsiden kodes som forsidehenvisning)

- 0 Ikke nevnt på forsiden
- 1 Forsidehenvisning

Sak (skiller mellom hvilken sak det er snakk om)

- 1 Maria Amelie
- 2 Sultestreikende etiopiere
- 3 Annen sak om temaet

Kilde (hvem snakker i teksten? Hver kildegruppe kodes kun en gang per artikkel)

- 0 Ingen kilder
- 1 Lengeværende asylsøkere (personer som lever i samfunnet uten oppholdstillatelse)
- 2 Regjeringsparti (personer tilknyttet regjeringspartiene)
- 3 Opposisjonsparti (personer tilknyttet opposisjonspartiene)
- 4 Papirløse kampanjen (aktører fra organisasjoner tilknyttet Papirløse kampanjen)
- 5. Advokat/jurist
- 6. Vanlige mennesker (dvs. personer som ikke uttaler seg på bakgrunn av noen yrkes-/institusjons-/organisasjonstilhørighet, men på kun på vegne av seg selv)
- 7. Kultur og media (artister, forfattere, journalister, redaktører, musikere. Personer tilknyttet kulturlivet/medieorganisasjoner)
- 8. Religiøse talspersoner (prester, biskoper etc.)
- 9. Andre

Variabler som fanger inn Papirløse kampanjen/NOAS og Regjeringens synspunkter

De neste variablene fanger inn om bestemte synspunkter og forståelser kom frem i nyhetsdekningen. For alle variablene under gjelder: det trenger ikke være en kilde som eksplisitt sier noen av synspunktene under, men kan være måten journalisten vinkler saken på. Alle variablene kan kodes for på hver enhet, men hver variabel kan kun kodes for en gang per enhet.

Papirløses situasjon (P)

Kriterier: Kodes for når artikkelen omhandler beskrivelser av lengeværende asylsøkeres situasjon. For eksempel antall lengeværende asylsøkere i Norge, hva det innebærer å være lengeværende asylsøker/papirløs, hvem gruppen er, at man må gjøre noe med situasjonen deres. For eksempel utsagn eller vinklinger av typen: “Vi trenger bedre ordninger for de papirløse”, “det er for mange som har levd for lenge papirløst i Norge”, “3000 mennesker lever papirløst i Norge”

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Liberalisere politikk (P)

Kriterier: Kodes for når synspunkter som går på at asyl- og innvandringspolitikk i Norge er for streng og at den må endres i mer liberal retning. For eksempel “Norge må føre en mer human og rettferdig asylpolitikk”.

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Restriktiv politikk (R)

Kriterier: Kodes for når synspunkter som går på at asyl- og innvandringspolitikken i Norge bør være restriktiv eller strammes inn. For eksempel: “Norge må føre en restriktiv innvandrings- og asylpolitikk”, “ønsker innstramminger i asylpolitikken”.

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Beskyttelsesbehov (R)

Kriterier: Synspunkter eller vinklinger som kommer inn på asylsøkeres beskyttelsesbehov. For eksempel artikler hvor det diskuteres/vinkles på i hvilken grad asylsøkerne faktisk har et behov for beskyttelse, om det er fare for at de blir forfulgt i hjemlandet, om det innebærer en fare for dem å returnere. For eksempel “Maria Amelie har ikke behov for beskyttelse, og må derfor sendes tilbake til Russland”.

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Humanitært grunnlag (P)

Kriterier: Synspunkter eller vinklinger som tar opp asylsøkeres mulighet til å få opphold på humanitært grunnlag, at man kan/bør legge menneskelige hensyn til grunn, at en kan/bør vektlegge tilknytningen til Norge. For eksempel: “Maria Amelie bør få opphold fordi hun er sterkt tilknyttet Norge/hun har skaffet seg et liv i Norge/hun kom hit som barn”. “Det må legges større vekt på barns tilknytning til riket”, “Barns tilknytning til riket må gå foran innvandringspolitiske hensyn”, “forskrift til utlendingsloven må endres slik at opphold i landet får betydning (også ulovlig opphold).

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Regularisere (P)

Kriterier: Synspunkter som går på at det må sette grense for hvor lenge folk kan oppholde seg i Norge uten papirer eller at det må innføres amnestiordninger for lengeværende asylsøkere/papirløse. For eksempel: “Det må settes en øvre grense for hvor lenge man kan leve i Norge uten papirer før man får opphold”.

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Likhet for loven (R)

Kriterier: Synspunkter som går på at det ikke kan gjøres spesielle unntak for konkrete personer, og at alle som har fått avslag på sine asylsøknader må derfor sendes ut av Norge. For eksempel: “Det må være likhet for loven, og man kan derfor ikke gjøre spesielle unntak for enkeltpersoner”.

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Pull-effekt (R)

Kriterier: Synspunkter som går på at bestemte ordninger vil gjøre Norge attraktivt for asylsøkere, vil føre til en tilstrømming av asylsøkere eller ha tiltrekningskraft på asylsøkere. At lovendringer, regulariseringsordninger o.l. vil gjøre at flere kommer til Norge for å søke asyl. For eksempel: “Å gi oppholdstillatelse til personer som har oppholdt seg ulovlig i Norge vil kunne tiltrekke flere tusen grunnløse asylsøkere”.

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Belønning av ulovlig opphold (R)

Kriterier: Synspunkter som går på at det ikke skal lønne seg å oppholde seg ulovlig i Norge eller å skjule seg for norske myndigheter. For eksempel: “Man kan ikke gi alle som har vært i Norge ulovlig over lenger tid opphold fordi det vil gi signaler om at det lønner seg å oppholde seg ulovlig i Norge fremfor å returnere. Dessuten vil det være urettferdig for alle de som reiser frivillig”.

0. Ikke nevnt

1. Nevnt

Retur/returavtale (R)

Kriterier: Synspunkter som går på at asylsøkere med avslag må returnere til hjemlandet, frivillig eller med tvang. For land Norge ikke har returavtale med må man jobbe for å få til slike avtaler.

- 0. Ikke nevnt
- 1. Nevnt

ArbeidHjemland (R)

Kriterier: Synspunkter som går på at arbeidstillatelse uansett må søkes fra hjemlandet/at man kan se på muligheten for at asylsøkere med endelig avslag som sendes ut av landet med tvang kan søke om arbeidstillatelse, men at en slik tillatelse uansett må søkes fra hjemlandet.

- 0. Ikke nevnt
- 1. Nevnt

ArbeidNorge (P)

Kriterier: Synspunkter som går på at det bør gjøres regelendringer som gjør at asylsøkere kan skifte kø, og gå fra og søke asyl til arbeidstillatelse uten å måtte forlate Norge.

- 0. Ikke nevnt
- 1. Nevnt

Human Interest-ramme

De tre variablene under fanger inn hvorvidt avisene dekket sakene i lys av personenes privatliv og følelser. Variablene baserer seg på en studie av Semetko og Valkenburg (2000:100).

Brukes adjektiver som genererer følelser som sinne, sympati, empati eller medfølelse?

Kriterier: Artikler hvor en kommer inn på at hovedpersonene føler frykt, sinne, redsel, angst eller glede.

- 0. Nei
- 1. Ja

Kommer man i saken inn på sider ved det private eller personlige livet til personene?

Kriterier: kodes for dersom artikkelen omhandler Maria Amelies eller etiopiernes jobb, utdanning, flukt fra hjemlandet eller familieliv.

- 0. Nei
- 1. Ja

Inneholder saken visuell informasjon som kan generere følelser som sinne, sympati, empati eller medfølelse?

Kriterier: Bilder der følelser er tydelig uttrykt (glede, sorg, frykt), og bilder der barn er involvert.

- 0. Nei
- 1. Ja